

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja rikoslain 30 luvun muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista uusi laki, joka korvaisi voimassa olevan valmismatkaliikkeistä annetun lain. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi uusi laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta sekä tehtäväksi tekninen muutos Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin. Rikoslain rangaistussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain ehdotettuja säännöksiä. Ehdotetuilla säännöksillä pantaisiin täytäntöön matkapaketteja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä koskeva direktiivi maksukyvyttömyyssuojaa koskevilta osilta, uudistettaisiin osittain matkapalveluyhdistelmien tarjoajien vakuus- ja rekisteröintijärjestelmä sekä säädettäisiin uudesta maksusta matkapalveluyhdistelmien tarjoajille.

Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista olisi soveltamisalaltaan voimassa olevaa lakia laajempi. Se koskisi valmismatkojen sijaan matkapaketteja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä. Voimassa olevan lain käsite *valmismatka* korvattaisiin *matkapaketin* käsitteellä. *Yhdistetyn matkajärjestelyn* käsite on uusi. Ehdotettu laki sisältäisi myös säännöksen direktiivissä edellytetyn maksukyvyttömyyssuojan vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta sisältäisi matkapalveluyhdistelmien tarjoajan asettamaan vakuusmäärään perustuvan kiinteän valvontamaksun ja matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdon perusteella maksettavan prosenttiperusteisen maksukyvyttömyyssuojamaksun. Nykyisin asetuksen tasolla säädettyä valvontamaksua koskevat säännökset siirrettäisiin lain tasolle. Maksukyvyttömyyssuojamaksu olisi uusi maksu, jolla osaltaan turvattaisiin matkustajille maksettavien korvausten täysimääräisyys. Lait yhdessä täydentäisivät voimassa olevaa yksittäisiin vakuuksiin perustuvaa vakuusjärjestelmää siten, että se täyttäisi direktiivissä edellytetyn kuluttajansuojan vaatimukset matkustajille maksettavien korvausten maksamisen nopeudesta, tehokkuudesta ja täysimääräisyydestä.

Lisäksi ehdotetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin tehtäväksi tekninen muutos, jolla varmistettaisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston tietojensaantioikeus määrätyissä tapauksissa. Rikoslakiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia rangaistavien tekojen nimikkeisiin ja rangaistavuuteen vastaamaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain ehdotettuja säännöksiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Direktiivin säännökset, jotka koskevat maksukyvyttömyyssuojaa.....	3
2.2 Lainsäädäntö.....	4
2.3 Nykytilan arviointi.....	11
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	12
3.1 Tavoitteet.....	12
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	13
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	19
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	19
4.2 Vaikutukset julkiseen talouteen.....	25
4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	26
5 ASIAN VALMISTELU.....	27
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	27
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	28
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	30
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	31
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	31
1.1 Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista.....	31
1.2 Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta.....	46
1.3 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä.....	49
1.4 Laki rikoslain 30 luvun muuttamisesta.....	50
2 VOIMAANTULO.....	52
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	52
LAKIEHDOTUKSET.....	55
1. Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista.....	55
2. Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja 3. 3. maksukyvyttömyyssuojamaksusta.....	64
3. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	66
4. Laki rikoslain 30 luvun muuttamisesta.....	67
LIITE.....	69
RINNAKKAISTEKSTIT.....	69
3. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	69
4. Laki rikoslain 30 luvun muuttamisesta.....	70

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Laki valmismatkaliikkeistä (939/2008) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2009. Se korvasi valmismatkaliikkeistä annetun lain vuodelta 1994. Lainsäädännöllä pyrittiin turvaamaan valmismatkaliiketoiminnan luotettavuus ja matkustajien taloudellinen turvallisuus asetettavilla vakuuksilla ja rekisteröintijärjestelmällä. Rekisteröinnin olennaisena edellytyksenä on, että matkanjärjestäjä on asettanut maksukyvyttömyytensä varalta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vakuuden, joka on riittävä valmismatkoista johtuvien vastuiden kattamiseen.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2302 matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta (jäljempänä *matkapakettidirektiivi*) annettiin 25 päivänä marraskuuta 2015. Direktiivi on saatettava osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2018 ja jäsenvaltioiden on sovellettava näitä säännöksiä 1 päivästä heinäkuuta 2018.

Direktiivillä korvataan Euroopan neuvoston matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annettu direktiivi 90/314/ETY (jäljempänä *valmismatkadirektiivi*), joka on Suomessa pantu täytäntöön valmismatkalain (1079/1994) ja valmismatkaliikelain säännöksillä.

Direktiivin tarkoituksena on edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja saavuttaa kuluttajansuojan korkea ja mahdollisimman yhtenäinen taso. Direktiivi on valmismatkadirektiivistä poiketen pääosin täysharmonisointisäädös, eli jäsenvaltiot eivät saa antaa tai pitää voimassa direktiivistä poikkeavia säännöksiä seikoista, jotka direktiivillä on yhdenmukaistettu. Direktiivi ei sisällä säännöksiä vakuusjärjestelmän muodosta, joten jäsenvaltiot voivat edelleen järjestää maksukyvyttömyyssuojan parhaaksi katsomallaan tavalla.

Pakettimatkoja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä koskeva direktiivi pannaan täytäntöön kahdella uudella lailla, matkapalveluyhdistelmistä annetulla lailla ja matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetulla lailla. Viimeksi mainittuun lakiin sisältyy myös muita kuin direktiivistä johtuvia muutoksia.

2 Nykytila

2.1 Direktiivin säännökset, jotka koskevat maksukyvyttömyyssuojaa

Matkapakettidirektiivin maksukyvyttömyyssuojaa koskevat säännökset pannaan täytäntöön lailla matkapalveluyhdistelmien tarjoajista ja lailla matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta.

Direktiivin 17 artiklan 1 kohdassa säädetään matkanjärjestäjien velvollisuudesta asettaa vakuus etukäteen maksettujen maksujen palauttamiseksi siltä osin kuin sovittuja palveluja ei suoriteta matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi. Jos sopimukseen sisältyy matkustajien kuljetus, vakuus on asetettava myös matkustajien paluukuljetuksen osalta. Myös kolmannisiin maihin sijoittautuneet matkanjärjestäjät, jotka myyvät matkapaketteja jäsenvaltioissa, ovat velvollisia asettamaan vakuuden. Vakuuden on oltava tosiasiallinen ja sen on katettava kohtuudella ennakoitavissa olevat kustannukset eli ennakkomaksut, ottaen huomioon etukäteen maksettujen maksujen ja loppumaksujen ja matkapaketin päättymisen välisen ajan pituus sekä arvioidut paluukuljetusten kustannukset (17 artiklan 2 kohta). Matkustajien on saatava hyöty

maksukyvyttömyyssuojasta asuinpaikastaan, lähtöpaikasta tai matkapaketin myyntipaikasta riippumatta sekä riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa maksukyvyttömyyssuojasta vastaava taho sijaitsee (17 artiklan 3 kohta). Vakuuden on oltava käytettävissä maksutta, jos matkanjärjestäjän maksukyvyttömyys vaikuttaa matkapaketin toteuttamiseen (17 artiklan 4 kohta). Artiklan 5 kohdan mukaan ennakkomaksujen palautukset on suoritettava ilman aiheetonta viivytystä matkustajan pyynnön jälkeen.

Direktiivin 18 artiklan 1 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaisten maksukyvyttömyyssuojien vastavuoroisesta tunnustamisesta. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä keskusyhteyspisteet helpottamaan hallinnollista yhteistyötä ja matkanjärjestäjien valvontaa. Artiklan 3 ja 4 kohdissa säädetään keskusyhteyspisteiden hallinnollisesta yhteistyöstä.

Direktiivin 19 artiklan 1 kohdassa säädetään yhdistettyjä matkajärjestelyjä koskevasta maksukyvyttömyyssuojasta. Artiklan 1 kohdan mukaan yhdistettyjä matkajärjestelyjen hankkimista helpottavan tahon on asetettava vakuus kaikkien matkustajilta saamiensa maksujen palauttamisen takaamiseksi siltä osin kuin yhdistetyn matkajärjestelyn osana olevaa matkapalvelua ei suoriteta sen maksukyvyttömyyden vuoksi. Jos kyseinen taho vastaa matkustajan kuljetuksesta, vakuuden on katettava myös matkustajan paluukuljetus.

Artiklan 2 kohdassa säädetään niistä tiedoista, jotka yhdistettyjen matkajärjestelyjen hankkimista helpottavan tahon tulee antaa matkustajalle ennen sopimuksen tekemistä. Jos taho ei ole noudattanut artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjä vaatimuksia, yhdistettyjen matkajärjestelyyn sisältyvien matkapalvelujen osalta sovelletaan matkapakettisopimuksen siirtämistä, purkamista ja peruuttamista sekä matkapaketin toteuttamista koskevia säännöksiä (19 artiklan 3 kohta). Jos yhdistetty matkajärjestely syntyy vasta matkustajan tehtyä sopimuksen muun kuin yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista helpottavan tahon kanssa, kyseisen tahon on ilmoitettava matkajärjestelyn hankkimista helpottaneelle taholle sopimuksen tekemisestä (19 artiklan 4 kohta).

Jos matkanjärjestäjä on sijoittautunut Euroopan talousalueen ulkopuolelle, jäsenvaltioon sijoittautuneeseen matkanvälittäjään sovelletaan direktiivin 20 artiklan mukaan matkanjärjestäjiä koskevia matkapaketin toteuttamiseen ja maksukyvyttömyyssuojaan liittyviä velvoitteita, jollei matkanvälittäjä osoita matkanjärjestäjän toimivan kyseisten säännösten mukaisesti.

2.2 Lainsäädäntö

Laki valmismatkaliikkeistä

Valmismatkaliikkeistä annetussa laissa (jäljempänä valmismatkaliikelaki) säädetään valmismatkalain soveltamisalaan kuuluvien valmismatkojen järjestämisestä, tarjoamisesta ja välittämisestä. Valmismatkaliikkeen harjoittamiseen rinnastetaan lentokuljetusten järjestäminen, tarjoaminen ja välittäminen kuluttajille, jos kuljetuksen järjestää, tarjoaa tai välittää muu kuin lentoliikenteen harjoittaja. Lakia ei sovelleta toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneisiin elinkeinonharjoittajiin, jotka harjoittavat tilapäisesti valmismatkaliikettä Suomessa. (1 §)

Valmismatkaliikettä saa harjoittaa vain valmismatkaliikerekisteriin merkitty elinkeinonharjoittaja. (2 §)

Lain määritelmät matkanjärjestäjästä, matkanvälittäjästä ja matkustajasta vastaavat valmismatkalaissa säädettyjä määritelmiä. Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan valmismatkaliikkeen har-

joittajaa, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja sekä tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä taikka joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja. Matkanvälittäjällä tarkoitetaan valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia. Matkustajalla tarkoitetaan sitä, joka on tehnyt valmismatkaliikkeen harjoittajan kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt valmismatkaliikkeen harjoittajan kanssa. (3 §)

Valmismatkaliikettä saa harjoittaa vain sellainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston pitämään valmismatkaliikerekisteriin. Valmismatkaliikelaisissa on yksityiskohtainen luettelo rekisteröitävää koskevista tiedoista, jotka on merkittävä valmismatkaliikerekisteriin. Rekisteriin merkitään myös tiedot niistä, joille on määrätty valmismatkaliikelaisissa tarkoitettu kielto (15 §) harjoittaa valmismatkaliikettä. (4 §)

Sen, joka aikoo harjoittaa valmismatkaliikettä, on tehtävä siitä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kirjallisesti tai sähköisesti ilmoitus rekisteriin merkitsemistä varten. Ilmoitukseen on liitettävä ote kaupparekisteristä tai muusta vastaavasta julkisesta rekisteristä, selvitys rekisteröintimaksun suorittamisesta sekä riittävän perusteellinen kuvaus toiminnasta laissa tarkoitetun vakuuden (9 §) arvioimiseksi. Rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista on viipymättä ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. (5 §)

Rekisteröinnin olennaisena edellytyksenä on, että sellainen ilmoituksen tekijä, joka aikoo järjestää valmismatkoja, on asettanut Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vakuuden konkurssin tai muun maksukyvyttömyytensä varalta. Vakuudenasettamisvelvollisuus koskee myös matkanvälittäjää silloin, kun hän toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole asettanut valmismatkaliikelain mukaista vakuutta (9 §). Rekisteröinnin edellytyksenä on lisäksi, että ilmoituksen tekijällä on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa sekä se, että ilmoituksen tekijä ei ole konkurssissa eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu. Jos ilmoituksen tekijä on luonnollinen henkilö, hänen on oltava täysi-ikäinen. (6 §)

Rekisteröinti antaa oikeuden harjoittaa valmismatkaliikettä matkanjärjestäjänä, matkanvälittäjänä tai molempina sen mukaan kuin rekisteröintipäätöksessä on määrätty sekä oikeuden käyttää nimitystä matkatoimisto tai valmismatkaliike. (7 §)

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on poistettava valmismatkaliikkeen harjoittaja rekisteristä, jos rekisteröity ei enää täytä 6 §:ssä säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä tai on lopettanut toimintansa. (8 §)

Matkanjärjestäjän on asetettava maksukyvyttömyytensä varalta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sen hyväksymä vakuus, joka turvaa matkustajien paluukuljetuksen ja matkustajien majoituksen matkakohteessa paluukuljetukseen asti, jos sopimukseen on sisältynyt kuljetus ja majoitus. Lisäksi vakuus turvaa matkan peruuntuessa ennakkomaksun tai matkan keskeytyessä keskeyntynyt matkan osaa vastaavan hinnan korvaamisen kuluttajalle. (9 §)

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on oikeus vapauttaa valmismatkaliikkeen harjoittaja vakuudenasettamisvelvollisuudesta tietyissä tilanteissa, joissa vakuutta ei valmismatkaliiketoiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen voida pitää tarpeellisena. (10 §)

Valmismatkaliikelaisissa on myös säännökset hyväksyttävän vakuuden suuruudesta ja muusta sen sisällöstä. (11 §)

Vakuudesta korvataan ensisijaisesti paluukuljetuskustannukset, sen jälkeen kuluttajien ennen matkaa suorittamat maksut saamatta jääneestä matkasta tai matkan keskeytyessä sen osasta ja viimeiseksi ylimääräiset majoituskustannukset matkakohteessa. Vakuuden käyttämisestä päättää Kilpailu- ja kuluttajavirasto. (12 §)

Valmismatkaliikkeen harjoittajan on viipymättä ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sellaisesta toimintansa laajuutta tai laatua koskevasta muutoksesta, joka voi vaikuttaa velvollisuuteen asettaa vakuus tai vakuuden hyväksyttävyyteen. (13 §)

Valmismatkaliikelain noudattamista valvovat Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä sen ohjeiden mukaan aluehallintovirastot ja poliisiviranomaiset. Valvontaviranomaisella on oikeus saada valvontaa varten tarvittavat tiedot valmismatkaliikkeen harjoittajalta. (14 §)

Valmismatkaliikelaisissa säädetään pakkokeinoista tilanteissa, joissa valmismatkaliikettä harjoitetaan ilman rekisteröitymistä, asettamatta vakuutta tai asetettua vakuutta ei voida enää hyväksyä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi tällaisissa tapauksissa kieltää toiminnan harjoittamisen tai kehottaa asettamaan uuden vakuuden. Kieltoa tai kehotusta voidaan tehostaa uhkasakolla. (15 §)

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi toimia myös rajat ylittävissä tapauksissa. Toimenpiteet (pakkokeinot ja kieltokanteen vireillepano ulkomailla) perustuvat tällöin rajat ylittävästä kieltomennettelystä annettuun lakiin (1189/2000). (16 ja 17 §)

Valvontaviranomaisella on tietyin edellytyksin oikeus luovuttaa elinkeinonharjoittajaa koskevia salassa pidettäviä tietoja muulle viranomaiselle valvontatehtävää varten sekä syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle. (18 §)

Valmismatkaliikkeen harjoittajalla, joka on vakuudenasettamisvelvollinen tai joka toimii ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja, vaikka kyseinen valmismatkaliikkeen harjoittaja ei olisi tilintarkastuslain nojalla tilintarkastusvelvollinen. Tässä tarkoitettua valmismatkaliikkeen harjoittajan on järjestettävä kirjanpitoa sellaiseksi, että kaikki ennen valmismatkan alkamista suoritettut maksut, jotka koskevat valmismatkoja ja niihin liittyviä palveluja, käyvät ajantasaisesti ilmi kirjanpidosta. (19 §)

Rangaistussäännöksissä on viittaus rikoslain 30 luvun 3 a §:ään, jossa säädetään valmismatkaliikerikkomuksesta ja valmismatkaliikerikoksesta. (20 §)

Valmismatkaliikelain mukaisista määrätyistä päätöksistä saa hakea suoraan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen ja määrätyistä päätöksistä on ensin vaadittava hallintolain mukaisesti oikaisua. Hallinto-oikeuden antamista määrätyistä päätöksistä saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (21 §)

Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteydessä on työ- ja elinkeinoministeriön asettama valmismatka-asiaain neuvottelukunta. Sen tehtävänä on muun muassa seurata valmismatkaliiketoiminnan kehitystä ja valmismatkalainsäädännön soveltamista ja valvontaa. Neuvottelukuntaa ei ole asetettu viime vuosina. (22 §)

Valmismatkalaki ja yleiset valmismatkaehdot

Valmismatkalaisissa säädetään valmismatkan markkinoinnista ja valmismatkasopimukseen liittyvistä seikoista. Lakia sovelletaan, kun matkan tarjoaa matkapalveluksia muutoin kuin satun-

naisesti järjestävä tai välittävä elinkeinonharjoittaja vastiketta vastaan ja matka kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoituksen yön aikana. Valmismatkalla tarkoitetaan etukäteen järjestettyä yhdistettyyn hintaan tarjottua palvelusten yhdistelmää, johon sisältyy vähintään kuljetus ja majoitus. Vaihtoehtoisesti kyseessä voi olla yhdistelmä, johon sisältyy vähintään kuljetus tai majoitus sekä lisäksi muu kokonaisuuden kannalta olennainen matkapalvelus.

Valmismatkalaissa on yksityiskohtainen luettelo niistä tiedoista, jotka matkustajille on esitteessä annettava. Esitteessä tai muuten etukäteen kirjallisesti tai sähköisesti ilmoitetut sopimusehdot ja muut ehdot sitovat matkanjärjestäjää. Valmismatkalaissa on säännökset sekä matkanjärjestäjän että matkustajan oikeudesta peruuttaa matka tai sopimus samoin kuin virheestä, sen korjaamisesta ja oikeudesta korvaukseen.

Suomen matkatoimistoalan liitto ry ja kuluttaja-asiamies ovat neuvotelleet ja hyväksyneet 30 päivänä kesäkuuta 2009 yleiset valmismatkaehdot, joita sovelletaan sellaisiin yli kaksi vuorokautta kestäviin valmismatkoihin, jotka on hankittu pääasiassa yksityiseen tarkoitukseen ja joihin sisältyy ainakin kuljetus ja majoitus. Edellytyksenä on myös se, että matkoja myydään Suomessa ja niiden järjestäjän toimipaikka on Suomessa. Valmismatkaehtoihin sisältyvät valmismatkalain säännökset ja lisäksi niissä on tarkempia määräyksiä muun muassa matkustajan oikeudesta peruuttaa matka. Yleisiä valmismatkaehtoja käyttämällä elinkeinonharjoittaja voi varmistaa, että sen käyttämät sopimusehdot ovat valmismatkalain mukaiset. Noin 95 prosentissa valmismatkoista käytetään yleisiä valmismatkaehtoja.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista (1142/2014) on annettu valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n nojalla. Asetuksessa säädetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista julkisoikeudellisista suoritteista ja liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavista suoritteista. Asetuksen liitteenä on suoritteiden maksutaulukko.

Asetuksessa säädetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista ja suoriteryhmistä, mistä suoriteryhmistä määrätään maksu omakustannusarvon perusteella ja mitkä suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein sekä julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista. (1 §)

Valtion maksuperustelain 6 §:ssä tarkoitettuja julkisoikeudellisia suoritteita, joista Kilpailu- ja kuluttajavirasto perii asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaiset keskimääräisiin omakustannusarvoihin perustuvat kiinteät maksut, ovat valmismatkaliikkeen harjoittajan rekisteröintiä koskevan ilmoituksen käsitteleminen, rekisteröidyn valmismatkaliikkeen harjoittajan valvonta ja otteen antaminen valmismatkaliikerekisteristä. (2 §)

Valtion maksuperustelain 7 §:ssä tarkoitettuja julkisoikeudellisia suoritteita, joiden maksut Kilpailu- ja kuluttajavirasto päättää liiketaloudellisin perustein, ovat muun muassa julkaisut, tutkimukset ja selvitykset, tietojen tuottaminen ja luovuttaminen tietojärjestelmistä sekä kopiot ja tulosteet. (3 §)

Asetuksen liitteenä olevassa maksutaulukossa on todettu, että hakemuksesta tehdyt päätökset ovat maksullisia myös silloin, kun hakemuksen käsittely on aloitettu ja hakemus raukeaa tai se hylätään. Maksutaulukossa mainitaan euromäärät valmismatkaliikkeen rekisteröintiä koskevalle päätökselle ja otteelle valmismatkaliikerekisteristä sekä valmismatkaliikerekisteriin rekisteröityjen vuotuiset valvontamaksut.

Euroopan unionin, Pohjoismaiden ja eräiden muiden maiden maksukyvyttömyysjärjestelmät

Euroopan unioni

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2302 matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta (jäljempänä matkapakettidirektiivi) annettiin 25 päivänä marraskuuta 2015. Direktiivi on saatettava osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2018 ja jäsenvaltioiden on sovellettava näitä säännöksiä 1 päivästä heinäkuuta 2018.

Direktiivillä korvataan Euroopan neuvoston matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikierto-matkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annettu direktiivi 90/314/ETY (jäljempänä valmismatkadirektiivi), joka on Suomessa pantu täytäntöön valmismatkalain (1079/1994) ja valmismatkaliikelain (939/2008) säännöksillä.

Direktiivi on valmismatkadirektiivistä poiketen pääosin täysharmonisointisäädös, eli jäsenvaltiot eivät saa antaa tai pitää voimassa direktiivistä poikkeavia säännöksiä seikoista, jotka direktiivillä on yhdenmukaistettu. Direktiivissä ei kuitenkaan säännellä sitä, kuinka maksukyvyttömyyssuojan turvaava järjestelmä tulisi jäsenvaltioissa järjestää. Jäsenvaltiot voivat kansallisesti säännellä maksukyvyttömyyssuojajärjestelmästään.

Maksukyvyttömyyssuojajärjestelmä on useissa maissa muutoksen alla. Seuraavassa esitetään voimassa olevia järjestelmiä ennen matkapakettidirektiivistä mahdollisesti aiheutuvia muutoksia.

Ruotsi

Ruotsissa matkustajien turvaksi kehitetty maksukyvyttömyysjärjestelmä on järjestetty yksittäisvakuuksilla, kuten Suomessakin. Matkanjärjestäjän ja -välittäjän velvollisuuksia säätelee pakettimatkalaki (lag om paketresor 1992:1672) sekä matkavakuuslaki (resegarantilag 1972:204). Ruotsissa matkanjärjestäjä sekä matkanvälittäjä määritellään käsitteinä hyvin samankaltaisesti kuin Suomessa. Merkittävin ero Suomen lainsäädäntöön on, että Ruotsissa myös niin sanotut matkapaketeiksi katsottavat matkat (paketliknande resor) ovat vakuudenalaista myyntiä. Matkavakuuslaki velvoittaa kaikki rekisteröityneet toimijat asettamaan kamarikollegiolle (Kammarkollegiet) vakuuden. Vakuusvelvoite koskee myös matkanvälittäjiä, jotka myyvät valmismatkoja vakuuden asettaneen vastuullisen matkanjärjestäjän lukuun. Vakuuden suuruus määräytyy harjoitettavan toiminnan laadun ja laajuuden mukaisesti.

Matkavakuuslaissa säädetään myös vakuuden käyttämisestä. Jos matkanjärjestäjä peruu matkan tai ajautuu maksukyvyttömäksi, korvataan vakuudesta kuluttaja-asiakkaille matkan ennakkomaksut sekä keskeytyneiden matkojen osalta keskeytynyttä matkan osaa vastaava hinta. Vakuudesta voidaan myös hyvittää asiakkaalle osa matkan hinnasta tilanteessa, jossa matka ei ole vastannut sovittua ja asiakas olisi oikeutettu hinnanalennukseen eikä matkapakettiliike maksa asiakkaalle vaadittua hyvitystä.

Ruotsissa on käynnissä selvitys matkavakuuslain saattamiseksi uuden matkapakettidirektiivin mukaiseksi.

Norja

Norjassa valmismatkavakuuksia hallinnoi matkavakuusrahasto (Reisegarantifondet, RGF), jonka toimintaa säädellään lailla sekä asetuksella pakettimatkoista ja matkavakuuksista (pakereiseloven 57/1995 ja reisegarantiforskriften). Laki pakettimatkoista perustuu EU:n ja EFTA-maiden väliseen ETA-sopimukseen sekä tätä myöten Euroopan Unionin pakettimatkadirektiiviin.

Vakuudenasettamisvelvollisia ovat matkapakettiliikkeen harjoittajat, jotka myyvät, tarjoavat ja välittävät matkapaketteja joko itse tai välittäjän kautta. Matkavakuusrahasto voi lisäksi velvoittaa Norjaan markkinointinsa kohdistavan, toiseen ETA-/EU-maahan sijoittautuneen yrityksen asettamaan vakuuden, mikäli rahasto katsoo, ettei sen vakuus ole direktiivin mukainen ja/ tai riittävä. Vakuus määräytyy yrityksen toiminnan laadun ja laajuuden mukaisesti kuitenkin niin, että valmismatkaliikkeet, jotka myyvät ainoastaan kotimaan kohteisiin suuntautuvia matkoja, asettavat pysyvän 50 000 Norjan kruunun vakuuden. Ulkomaille kohdistuvia matkoja myyvien valmismatkaliikkeiden vakuus määräytyy budjetoidun liikevaihdon mukaan. Rahaston hallitus voi yksittäisissä tapauksissa vapauttaa matkapakettiliikkeen vakuudenasettamisvelvollisuudesta tai alentaa vakuuden suuruutta. Asetettava vakuus voidaan määrätä myös ohjeellista korkeammaksi, ja sen on katettava rahastolle koituva todellinen riski.

Matkavakuusrahaston jäsenet maksavat rahastolle vuosittaista valvontamaksua, joka kattaa rahaston hallinnolliset kulut ja osittain ylläpitää rahaston pääomaa. Rahaston jäsenyyden ehdoton edellytys on maksettu valvontamaksu. Yritys voidaan poistaa rekisteristä, jos valvontamaksua ei ole maksettu.

Maksukyvyttömyystilanteessa vakuudesta korvataan kaikki matkustajien maksamat ennakkomaksut matkapaketeista ja matkapaketeiksi katsottavista matkoista sekä mahdollisista niin sanotuista seat only -paikoista. Erikseen ostetut lento ja hotelli katsotaan matkapaketiksi kuitenkin vain silloin, kun ostot ovat tapahtuneet 24 tunnin sisällä. Jos matkanjärjestäjällä on kesken olevia matkoja, järjestetään matkustajille kotiutus ja tarvittaessa majoitus.

Tanska

Tanskassa direktiivin täytäntöönpano on toteutettu pakettimatkalailalla (lov om pakkerejser nr 472 av 1993) ja matkavakuusrahastolailalla (rejsegarantifondsloven 1192/2009) sekä -asetuksella (bekendtgørelse om registrering, garantistillelse mv. i Rejsegarantifonden 1494/2009). Järjestelmää hallinnoi yksityinen vakuusrahasto. Kaikki Tanskaan sijoittautuneet matkanjärjestäjät sekä ulkomaisen matkanjärjestäjän välittäjät ovat rekisteröinti- ja vakuudenasettamisvelvollisia. Vain rekisteriin merkityt yritykset saavat tarjota ja myydä pakettimatkoja. Yrityksen markkinoinnissa on selkeästi käytävä ilmi, että yritys on vakuusrahaston jäsen. Tanskalaisen matkanjärjestäjän välittäjät eivät ole velvollisia rekisteröitymään, mutta välittäjän ja päämiehen välinen sopimus on pyydettyä toimitettava rahastolle. Ulkomaisen matkanjärjestäjän välittäjä voidaan vapauttaa vakuudenasettamisvelvollisuudesta, jos välittäjä voi osoittaa, että ulkomainen päämies on asettanut sijoittautumismaassaan direktiivin mukaisen vakuuden myös välittäjensä puolesta.

Vakuus perustuu yrityksen pakettimatkaliikevaihtoon ja on suuruudeltaan noin 2-10 % matkapakettiliikevaihdosta. Yksittäisissä tapauksissa matkapakettiliike voidaan vapauttaa vakuudenasettamisvelvollisuudesta. Rahasto voi myös velvoittaa matkapakettiliikkeen asettamaan täydet vakuudet, jos yrityksen heikko taloudellinen tila aiheuttaa rahastolle merkittävän tappioriskin. Rahasto arvioi vuosittain jokaisen jäsenyrityksen luottokelpoisuuden.

Matkanjärjestäjien ja matkanvälittäjien on maksettava rahastolle vuosittainen avustusmaksu rahaston toiminnan rahoittamiseksi. Jos rahaston hallitus katsoo, että pääomaa on tarvetta kasvattaa, voidaan rekisteriin merkityiltä toimijoilta periä lisämaksu.

Matkavakuusrahastolaissa säädetään myös vakuuden käyttämisestä matkanjärjestäjän maksukyvyttömyystilanteessa. Rahasto korvaa matkustajien ennakkomaksut ja keskeytyneen matkan osuuden, sekä tarvittaessa ylimääräiset majoituskustannukset. Rahasto huolehtii myös matkustajien paluukuljetuksista. Vakuudesta voidaan korvata välittäjälle matkanjärjestäjän maksukyvyttömyydestä aiheutuvia kuluja, mikäli välittäjä on hyvittänyt asiakkaille välitetyistä matkoista.

Belgia

Belgiassa vakuusjärjestelmästä säädetään matkasopimuslaissa (reiscontractenwet) ja tätä täydentävässä asetuksessa. Asetuksessa määritellään lisäksi, että vakuus on järjestettävä vakuutussopimuksen muodossa. Jokainen toimiluvan omaava vakuutusyhtiö voi tarjota insolvenssivakuutuksia, mutta tällaisten vakuutusten erityisluonteen takia ns. perinteiset vakuutusyhtiöt eivät käytännössä myy vakuuksia maksukyvyttömyyden varalle. Sen sijaan matkatoimistoala on perustanut sen itsensä hallinnoiman vakuutusyhtiön, Garantiefonds Reizen (GFG), joka toimii alan keskinäisenä rahastona. GFG rahoittaa toimintansa rahastomaksuilla eikä se vaadi jäsenyrityksiltään yksittäisiä vakuuksia, jos jäsenyritys luokitellaan tarpeeksi vakavaraiseksi. Käytännössä kuitenkin useimmat jäsenyritykset asettavat rahastolle täytevakuuden. Jäsenyysehtona on maksuvalmiuden lisäksi muun muassa alueellisen viranomaisen myöntämä lisenssi.

Matkanjärjestäjien ja matkanvälittäjien vakuus on matkasopimuslain mukaan oltava riittävän suuri korvatakseen kaikki matkustajan matkatoimistolle suorittamat ennakkomaksut ja mahdolliset majoituskustannukset matkanjärjestäjän maksukyvyttömyystapauksessa. GFG:llä on myös valtuudet ennen matkan alkamista tapahtuneessa maksukyvyttömyystilanteessa järjestää matka sovitun mukaisesti tai suorittaa korvaava matka.

Unkari

Unkarissa vakuusjärjestelmä toimii lisensointiperiaatteella, jota sääntelee asetus matkanjärjestäjätoiminnasta (Government Decree No. 213/1996, Korm. on Travel Organization and Agency Activities). Matkatoimistot ja matkanvälittäjät antavat itse matkatoimistokohtaiset vakuudet maksukyvyttömyytensä varalta eikä täydentävää sääntelyä ole. Vakuuden määrä on sama riippumatta siitä, harjoittaako yritys matkapakettiliikettä matkanjärjestäjänä tai matkanvälittäjänä. Vakuuden määrä on 3 -20 % yrityksen matkapakettiliiketoiminnan vaihdosta. Vakuuden määrän on kaikkina aikoina oltava riittävä kattamaan kaikki asiakkaan suorittamat ennakkomaksut. Yksittäisiin vakuuksiin perustuva järjestelmä on kuitenkin johtanut tilanteisiin, joissa Unkarin valtio on lopulta joutunut kärsimään tappiot, kun yrityksen vakuus on ollut vaillinainen.

Unkarissa on käynnissä selvitys maksukyvyttömyysjärjestelmän saattamiseksi uuden matkapakettidirektiivin mukaiseksi.

Irlanti

Irlannissa on voimassa lisensointijärjestelmä, kuten Unkarissa. Maksukyvyttömyyssuojaa sääntelee kuljetuslaki (Transport Act, 1982), jonka nojalla jokaisen matkanjärjestäjän ja matkanvälittäjän on asetettava maksukyvyttömyytensä varalta vakuus. Yksittäisten vakuuksien lisäksi matkustajien saatavien turvana toimii puskurirahasto. Vakuuksien ja rahaston toimintaa

hallinnoi ja valvoo Commission for Aviation Regulation (CAR). Vakuus on säännelty kiinteäksi summaksi, joka on matkanjärjestäjille 10 % matkapakettiliikevaihdosta ja matkanvälittäjille 4 % liikevaihdosta.

Matkatoimistolisenssi on voimassa vuoden kerrallaan. Lisenssi voidaan evätä, ellei matkatoimisto täytä taloudellisia, sen liiketoimintaan tai organisaatioon liittyviä vaatimuksia selviytyäkseen lisenssinmukaisista sopimusvelvoitteistaan. Kuljetuslaissa säädetään myös vakuuden käyttämisestä siten, että ennakkomaksujen, paluukuljetusten ja mahdollisten majoituskustannusten lisäksi korvataan CAR:lle korvauksenmaksusta aiheutuneet kustannukset.

2.3 Nykytilan arviointi

Suurin ongelma nykyisissä matkatoimistokohtaisissa vakuuksissa on epävarmuus vakuuden riittävydestä turvaamaan matkustajille valmismatkaliikelain mukaiset saatavat, koska vakuus perustuu matkatoimiston arvioon tulevasta myynnistä. Ennakkomaksujen tarkka ennakointi on osoittautunut haastavaksi jopa perusliiketoiminnassa. Äkilliset tuotannon muutokset ja valvojan viranomaisen puutteelliset tiedonsaantioikeudet voivat johtaa tilanteeseen, jossa yrityksen vakuus on reilusti ali- tai ylimitoitettu. Maksukyvyttömyystilanteissa, joissa arvio ei ole osoittautunut oikeaksi, ovat matkustajat kärsineet tappion.

Jos matkatoimiston asettama vakuus ei ole riittävä ja matkustajille maksettavat korvaukset kattavat vain osan heidän saatavistaan, viivästyttävät matkustajien tekemät mahdolliset valitukset Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemistä korvauspäätöksistä korvausten maksamista huomattavasti. Kilpailu- ja kuluttajaviraston korvauspäätöksestä on mahdollista oikaisuvaatimuksen jälkeen valittaa hallinto-oikeuteen ja eräissä tapauksissa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Vakuuden realisoinnin hitaus on aiheuttanut ongelmia joissakin konkurssitapauksissa varsinkin paluukuljetusten osalta.

Matkailuala on palvelujen valinnanvapauden ja verkkokaupan kasvun myötä muuttunut huomattavasti voimassa olevan lain säätämisestä eivätkä kumottu valmismatkadirektiivi ja laki valmismatkaliikkeistä ole täysin kyenneet huomioimaan tätä kehitystä. Uusien matkailutuotteiden markkinoille tulon myötä useat matkapalvelujen eri yhdistelmät ovat joko oikeudellisesti harmaalla alueella tai eivät selvästikään kuulu direktiivin soveltamisalaan. Uuden matkapakettidirektiivin myötä kuluttajansuojan soveltamisala pyritään mukauttamaan siten, että mainittu kehitys otetaan huomioon.

Vuosina 2005-2016 asetettiin konkurssiin 43 valmismatkaliikerekisteriin merkittyä yritystä. Lisäksi 7 yritystä todettiin maksukyvyttömiksi, mukaan lukien yksi yrityssaneeraukseen päässyt yritys. Edellä mainituissa tapauksissa matkustajat ovat yhtä tapausta lukuun ottamatta saaneet täyden korvauksen yrityksen asettamasta vakuudesta. Poikkeus oli Oy Air Finland Ltd, joka asetettiin konkurssiin kesäkuussa 2012. Air Finlandin konkurssimenettelyssä kävi ilmi, ettei yhtiön Kuluttajavirastolle asettama vakuus ollut riittävä kattamaan matkustajien menetyksiä siten kuin valmismatkaliikkeistä annetussa laissa edellytetään. Vakuus kattoi paluukuljetukset, mutta vain noin 70 prosenttia ennakkomaksuista. Vakuusvaateiden selvittämisen yhteydessä kävi ilmi, ettei yhtiö ollut lakiin kirjatusta velvollisuudesta huolimatta antanut Kuluttajavirastolle oikeita ja tarpeellisia tietoja vakuuden arvioimiseksi. Tämän seurauksena Kuluttajavirasto teki joulukuussa 2012 poliisille tutkintapyyntöä, jossa pyydettiin tutkimaan, onko Air Finland syyllistynyt toiminnassaan valmismatkaliikerikokseen.

Korvauksenhakuprosessi on nykyjärjestelmän puitteissa hidasta, sillä yksittäisvakuuksiin perustuva järjestelmä ei salli joustoa korvausten maksamisessa. Maksatusta ei voida aloittaa ennen hakuajan umpeutumista, joka tavanomaisesti on kolme kuukautta, sillä vakuuden riittä-

vyys on ensin varmistettava. Mikäli vakuus ei riitä matkustajien täysimääräisiin korvauksiin, joudutaan korvaukset maksamaan jako-osuuksina. Mahdolliset valitukset korvauspäätöksistä viivästyttävät korvausten maksamista huomattavasti, sillä lopullinen jako-osuus selviää vasta hallinto-oikeuden ja mahdollisesti korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyn myötä. Air Finlandin tapauksessa korvausten maksaminen voitiin aloittaa vasta maaliskuussa 2015, lähes kolme vuotta konkurssin jälkeen.

Korvausten maksamista saattavat lisäksi hidastaa sekä sirpaloittaa epäselvät oikeustilat, kuten havaittiin Töölön Matkatoimiston konkurssissa 2005, jossa Kuluttajavirasto katsoi korvausten nopean maksamisen takia välttämättömäksi sopia korvausten siirto-oikeudesta matkatoimistoa rahoittaneen tahon kanssa. Tämä sekä yhden luotottajan kuittausvaatimuksen menestyminen matkatoimiston konkurssissa aiheutti sen, että Töölön Matkatoimiston vakuudesta maksettuja korvauksia maksettiin kolmessa erässä, viimeisen erän osalta vasta vuonna 2014.

Uusi matkapakettidirektiivi edellyttää, että maksukyvyttömyyssuoja on tehokas, nopea ja täysimääräinen. Tämä tarkoittaa, että matkustajien maksamat ennakkomaksut on palautettava nopeasti ja täysimääräisesti sekä matkustajien paluukuljetukset hoidettava viiveettä. Edellä mainitut tapaukset osoittavat, ettei nykyjärjestelmä parhaimmassakaan tapauksessa taivu pikaiseen maksujen palautukseen.

Matkustajien paluukuljetusten osalta ongelmalliseksi on osoittautunut se, ettei vakuuksia aina ole mahdollista realisoida tarpeeksi nopeasti, koska tilauslennon järjestäminen vaatii välitöntä maksamista. Tämä harvoin onnistuu isoilta rahoitusyhtiöiltä, kun kyse on tunneista tai korkeintaan vuorokaudesta. Näin ollen esimerkiksi vuonna 2012 silloinen Kuluttajavirasto maksoi omista toimintamenorahoistaan paluukuljetuslentoa käytetyn rahan, minkä jälkeen vakuudenantaja maksoi rahat virastolle. Tällaista menettelyä ei voida pitää asianmukaisena, koska Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole toimivaltuuksia maksaa paluukuljetuksia toimintamenoistaan.

Valmismatkaliikkeiden valvontamaksusta säädetään tällä hetkellä työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella, joka perustuu valtion maksuperustelakiin. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut valvontamaksun kaltaisia muita valvontamaksuja ja katsonut, että valvontaan liittyvät maksut ovat pitkälti perustuslain 81 §:n näkökulmasta veroja. Näin ollen valvontamaksuja koskevat säännökset on siirrettävä asetuksetasoisesta säännöksestä laintasoiseen säännöksen.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Yleistä

Esityksen tavoitteena on uudistaa valmismatkaliikkeen harjoittamista koskeva lainsäädäntö ottaen huomioon uuden matkapakettidirektiivin asettamat vaatimukset korvausten maksamisen nopeudesta, tehokkuudesta ja täysimääräisyydestä. Direktiivi on myös soveltamisalaltaan laajempi kuin voimassa oleva valmismatkaliikelaki. Esityksen tarkoituksena on lisäksi uudistaa osittain kansallisesti säännelty matkatoimistojen vakuus- ja rekisteröintijärjestelmä sekä tehdä lakiin joitakin muitakin yksityiskohtaisia muutoksia. Tämän johdosta pidetään tarkoituksenmukaisena ehdottaa, että laki valmismatkaliikkeista kumotaan ja säädetään uusi, matkapalveluyhdistelmien tarjoajia koskeva laki.

Esityksen tavoitteena on myös saattaa valvontamaksuja koskevat säännökset lain tasoisiksi, jolloin ne täyttävät perustuslain vaatimukset. Koska valtio on viime sijassa vastuussa matkapakettidirektiivin maksukyvyttömyyssuojan toteutumisesta, esitetään valtion talousarvioon siirtomäärärahaa, jota voitaisiin käyttää matkustajien paluukuljetuksiin ja korvausten maksamiseen määrätyissä tapauksissa. Esityksen tavoitteena on kerätä valtiolle veroja maksukyvyttömyyssuojamaksun muodossa vastinparina esitetyille siirtomäärärahalle niitä tilanteita varten, joissa vakuudet eivät riitä kaikkien maksujen palauttamiseen tai vakuuksia ei saada käyttöön riittävän nopeasti paluukuljetuskustannuksista aiheutuvia kustannuksia tai matkustajien maksujen palauttamista varten.

Direktiiviin sisältyvät muut kuin maksukyvyttömyyssuojaa koskevat säännökset pannaan täytäntöön erikseen oikeusministeriön valmistelemalla uudella lailla matkapalveluyhdistelmistä, joka korvaa voimassa olevan valmismatkalain.

Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista

Esityksen tavoitteena on uudistaa ja täydentää voimassa olevaa yksittäisiin vakuuksiin perustuvaa vakuusjärjestelmää siten, että se täyttää matkapakettidirektiivin edellyttämän kuluttajan-suojatason vaatimukset sekä parantaa vakuuksien kattavuutta ja järjestelmän luotettavuutta. Tavoitteena on myös poistaa lainsäädännön soveltamisessa käytännössä ilmi tulleita ongelmia. Vakuusjärjestelmän perustana ovat edelleen matkapalvelujen tarjoajien asettamat yksittäiset vakuudet. Vakuuksien valvontaa pyritään kuitenkin tehostamaan siten, että vakuudet tosiasiallisesti vastaisivat vielä nykyistäkin paremmin matkustajilta perittyjä ennakkomaksuja ja olisivat riittävät matkustajien paluukuljetuksiin maksukyvyttömyystilanteissa.

Esityksen tavoitteena on myös täyttää matkapakettidirektiivin vaatimus matkustajien nopeasta paluukuljetuksesta maksukyvyttömyystilanteissa. Tämän vuoksi vakuusjärjestelmää esitetään täydennettäväksi valtion talousarvioon otettavalla määrärahalla, jota voitaisiin käyttää ensisijassa matkustajien paluukuljetuksiin sellaisissa tapauksissa, joissa vakuuksien nopea realisointi on ongelmallista.

Esityksessä huomioidaan perustuslaissa säännelty kansalaisten perusoikeuksiin kuuluva elinkeinonvapaus siten, että rekisteröityminen viranomaisen pitämään rekisteriin ei olisi enää ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvan matkapalveluyhdistelmien tarjoamisen edellytys. Rekisteröitymisvelvollisia olisivat vain ne elinkeinonharjoittajat, jotka ovat ehdotuksen mukaan vakuudenasettamisvelvollisia.

Laki matkapalveluyhdistelmän tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta

Esityksen tavoitteena on turvata vakuuksien asianmukainen ja riittävä valvonta niiden riittävyyden ja nopean käytettävyyden varmistamiseksi. Tavoitteen toteuttamiseksi vakuudenasettamisvelvollisilta matkapalveluyhdistelmien tarjoajilta perittäisiin vuosittain valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksu, joka koostuu kiinteämääräisestä valvontamaksusta ja liikevaihtoon pohjautuvasta maksukyvyttömyyssuojamaksusta.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista

Lain soveltamisala

Uusi laki koskisi matkapalveluyhdistelmistä samaan aikaan annettavan lain soveltamisalaan kuuluvien matkapakettien ja yhdistettyjen matkajärjestelyjen tarjoamista. Nykylain käsite ”valmismatka” korvattaisiin ”matkapaketin” käsitteellä, sillä valmismatka-sana ei kuvaa osuvalla tavalla uuden lain soveltamisalaan kuuluvia matkapalvelujen yhdistelmiä. Kuten nyky-laissa uudessa laissa olennaista olisi, että matkustaja hankkii yhdessä samaa matkaa tai lomaa varten vähintään kaksi erityyppistä matkapalvelua.

Kokonaan uutta olisi, että lain soveltamisalaan kuuluisivat myös yhdistetyt matkajärjestelyt, joita olisivat vähintään kahta erityyppistä, samaa matkaa tai lomaa varten ostetut matkapalvelut, jotka eivät muodosta matkapakettia ja joista matkustaja tekee erilliset sopimukset yksittäisten palveluntarjoajien kanssa tiettyjen edellytysten täytyessä.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoamiseen rinnastettaisiin lentokuljetusten tarjoamista kuluttajille tarjoajan omissa nimissä, jos kuljetuksen tarjoaa muu kuin lentoliikenteen harjoittaja (niin sanottu virtuaalilentoyhtiö). Säännös vastaa nykyisessä laissa olevaa säännöstä.

Määritelmät

Uusi laki sisältäisi elinkeinonharjoittajan, matkustajan, matkanjärjestäjän, yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavan tahon, matkanvälittäjän, matkapalveluyhdistelmien tarjoajan, maksukyvyttömyyden ja paluukuljetuksen määritelmät, jotka perustuvat matkapakettidirektiiviin.

Maksukyvyttömyyssuoja ja vakuudet

Uusi laki sisältäisi kattavat säännökset maksukyvyttömyyssuojan laajuudesta, maksukyvyttömyyssuojan vastavuoroisesta tunnustamisesta ja vakuudenasettamisvelvollisista elinkeinonharjoittajista. Näillä säännöksillä pannaan täytäntöön matkapakettidirektiivin maksukyvyttömyyssuojaa koskevat säännökset. Maksukyvyttömyyssuoja toteutettaisiin asettamalla vakuus.

Uutta olisi direktiivin mukaisen maksukyvyttömyyssuojan vastavuoroinen tunnustaminen. Tämä tarkoittaa Suomen kannalta sitä, että muuhun EU- tai ETA-valtioon kuin Suomeen sijoittautuneen matkanjärjestäjän, joka myy tai tarjoaa myytäväksi matkapaketteja Suomessa taikka tahon, joka edesauttaa yhdistettyjen matkajärjestelyjen hankkimista Suomessa, olisi asetettava vakuus sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaan. Mainitut valtiot olisivat velvollisia nimittämään keskusyhteyspisteitä hallinnollisen yhteistyön helpottamiseksi maksukyvyttömyyssuojan osata. Suomessa keskusyhteyspisteinä toimisi Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajien, jotka perivät matkustajilta ennakkomaksuja matkapaketeista tai yhdistetyistä matkajärjestelyistä, olisi asetettava vakuus maksettujen maksujen palauttamiseksi siltä osin kuin sovittuja palveluja ei maksukyvyttömyystilanteessa suoriteta. Jos sopimukseen on sisältynyt matkustajien paluukuljetukset, myös ne olisi turvattava vakuuksin, vaikka niistä ei perittäisikään ennakkomaksuja. Vakuus asetettaisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, joka hyväksyisi vakuuden. Säännökset vastaavat pääpiirteissään nykylain säännöksiä.

Vakuudenasettamisvelvollisten piiriä on matkapakettidirektiivissä laajennettu nykyisestä koskemaan Suomeen sijoittautuneen matkanjärjestäjän lisäksi sellaista tahoa, joka edesauttaa yhdistettyjen matkajärjestelyjen hankkimista Suomessa

Vakuudenasettamisvelvollisia olisivat Suomeen sijoittautunut matkanjärjestäjä ja Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautunut matkanjärjestäjä, joka myy tai tarjoaa myytäväksi matkapaketteja Suomessa tai suuntaa tällaista toimintaa Suomeen taikka

taho, joka edesauttaa yhdistettyjen matkajärjestelyjen hankkimista Suomessa edellyttäen, että ne eivät ole asettaneet matkapakettidirektiivin mukaista vakuutta toisessa EU- tai ETA-valtiossa. Lisäksi vakuudenasettamisvelvollinen olisi Suomeen sijoittautunut matkanvälittäjä, joka toimii sellaisen Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole itse asettanut matkapakettidirektiivin mukaista vakuutta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi edelleen hyväksyä vakuudeksi takauksen, muun vakuusittoumuksen tai vakuutuksen. Vakuudenantajalle sekä vakuuden laajuudelle ja tehokkuudelle asetettaisiin määrättyjä ehtoja.

Uutta olisi säännös, jossa edellytetään, että tiettyjen seikkojen olisi käytävä ilmi vakuuden ehdoista. Tällaisia seikkoja olisivat esimerkiksi ehto, että vakuus voisi päättyä aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun Kilpailu- ja kuluttajavirasto on saanut vakuudenantajalta kirjallisen ilmoituksen vakuuden päättymisestä sekä ehto, että vakuuden olisi katettava sekä matkustajien saatavat vakuuden voimassaoloaikana että ne saatavat, jotka ovat syntyneet ennen kuin vakuus on alkanut.

Kokonaan uutta olisivat säännökset vakuuden alentamisesta ja alennetun vakuuden valvonnasta. Asetetun vakuuden alentaminen olisi mahdollista, jos elinkeinonharjoittajan yritystoiminnan katsotaan olevan tarpeeksi vakaalla pohjalla. Laissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden täytyessä Kilpailu- ja kuluttajaviraston olisi alennettava asetettua vakuutta. Edellytyksenä olisi, että matkapalveluyhdistelmien tarjoajan oma pääoma on suurempi kuin viranomaisen sille määräämän vakuuden arvo eikä elinkeinonharjoittajalla ole ollut viiden viimeisen tilikauden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin verojen tai julkisten maksujen laiminlyöntejä. Lisäksi edellytettäisiin, että elinkeinonharjoittaja esittää hyväksyttävän selvityksen maksuvalmiudestaan. Elinkeinonharjoittaja hakisi itse oman harkintansa mukaan vakuuden alentamista. Vakuutta voitaisiin alentaa enintään sillä euromäärällä, jolla elinkeinonharjoittajan oma pääoma ylittää sille määrätyn vakuuden. Alennetun vakuuden olisi kuitenkin oltava vähintään 50 prosentin hyväksytyn vakuuden määrästä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoisi alennettujen vakuuksien riittävyyttä ja yrityksen maksukykyä. Tämä merkitsisi sitä, että elinkeinonharjoittajan olisi toimitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kaksi kertaa vuodessa tilintarkastajan vahvistama laskelma oman pääoman määrästä ja selvitys maksuvalmiudesta sekä perusteltu selvitys toiminnasta vakuuden arvioimiseksi. Kilpailu- ja kuluttajaviraston olisi poistettava vakuuden alentaminen, jos elinkeinonharjoittaja ei enää täyttäisi vakuuden alentamisen edellytyksiä tai laiminlöisi vaadittavien tietojen toimittamisen.

Vakuuden käyttäminen ja saatavien maksaminen matkustajille

Laki sisältäisi säännökset maksukyvyttömyyden toteamisesta, vakuuden käyttämisestä, saatavien maksamisesta matkustajille ja paluukuljetusten järjestämisestä sekä valtion varoista maksettavista korvauksista ja velvollisuudesta ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi käyttää vakuutta todettuaan päätöksellään matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömäksi voimassa olevien säännösten mukaan. Uutta olisi se, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston nimenomaiseksi tehtäväksi säädettäisiin matkustajien paluukuljetuksen järjestäminen tarvittaessa. Laissa säädettäisiin myös nykyistä poikkeavasti kuuden kuukauden määräajasta, jolloin matkustajan olisi esitettävä vaatimuksensa vakuuden käyttämisestä saatavansa suorittamiseen.

Uutta olisi säännös, jonka mukaan matkustajalla ei olisi oikeutta ennakkomaksujen palautukseen ehdotetun lain nojalla, jos jokin toinen taho maksaa hänelle hänen maksamansa ennakkomaksut. Tällainen tilanne olisi esimerkiksi silloin, kun matkustaja on maksanut matkansa luottokortilla, jolloin hänellä on oikeus hakea korvausta myös luotonantajalta. Säännös perustuisi korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 2015 antamaan päätökseen (KHO 2015:236). Matkustajalla ei olisi myöskään oikeutta korvaukseen, jos hän jättää ilman perusteltua syytä noudattamatta Kilpailu- ja kuluttajaviraston paluukuljetuksista antamia ohjeita.

Uutta olisi myös säännös paluukuljetusten ja matkustajien saatavien maksamisesta valtion varoista tietyissä tapauksissa. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön matkapakettidirektiivin vaatimukset matkustajien nopeista paluukuljetuksista ja maksujen täysimääräisestä palauttamisesta matkustajille. Paluukuljetusten kustannukset voitaisiin maksaa talousarvion rajoissa valtion varoista, jos se on matkustajien nopean paluukuljetuksen vuoksi välttämätöntä eikä vakuuksia saada realisoitua tarpeeksi nopeasti. Matkustajien muita saatavia voitaisiin maksaa talousarvion rajoissa valtion varoista, jos asetettu vakuus ei riitä kaikkien saatavien maksamiseen tai matkustajien saatavien maksaminen vakuuksista viivästyy aiheuttomasti. Paluukuljetusten kustannukset ja matkustajille maksetut korvaukset korvattaisiin valtiolle vakuuksista.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan velvollisuus ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista vastaa nykyisin säännöstä.

Vakuudenasettamisvelvollisten rekisteröinti

Laki sisältäisi säännökset vakuudenasettamisvelvollisten rekisteröintimenettelystä ja vakuudenasettamisvelvollisista pidettävästä rekisteristä. Uusi rekisteri korvaisi nykyisissä olevan valmismatkaliikerekisterin. Muutos nykylakiin olisi se, että uuteen rekisteriin merkittäisiin vain vakuudenasettamisvelvolliset matkapalveluyhdistelmien tarjoajat. Rekisteröinnillä ei olisi enää samanlaisia oikeusvaikutuksia kuin nykyisin mukaan, sillä rekisteröinti ei enää olisi kyseessä olevan elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytys.

Rekisteröinnin edellytykset ja rekisteriin merkittävät tiedot sekä velvollisuus ilmoittaa muutoksista vastaisivat pääpiirteissään nykyisin säännöksiä. Rekisteröinnin tärkeimpänä edellytyksenä olisi, että ilmoituksen tekijä on täyttänyt velvollisuutensa asettaa vakuus. Muita edellytyksiä olisivat muun muassa, että ilmoituksen tekijä ei ole konkurssissa eikä täysi-ikäisen luonnollisen henkilön toimintakelpoisuutta ole rajoitettu sekä ettei ilmoituksen tekijä ole toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt yhteiskunnalle tulevien verojen tai mainittujen maksujen hoitamista. Rekisteriin merkittävistä tiedoista laissa olisi yksityiskohtainen luettelo. Rekisteriin merkityllä elinkeinonharjoittajalla olisi velvollisuus viipymättä ilmoittaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, jos ilmoitetuissa tiedoissa tapahtuu muutoksia.

Laki sisältäisi uuden yleisen säännöksen henkilötietojen ja henkilötunnuksen luovuttamisesta rekisteristä. Henkilötietoja saisi luovuttaa rekisteristä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin säännösten estämättä. Henkilötunnuksen saisi kuitenkin luovuttaa vain silloin, jos luovutuksensaajalla on oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn henkilötietolain tai muun lain nojalla.

Rekisteristä poistamista koskeva säännös vastaisi nykyisin säännöstä. Elinkeinonharjoittaja olisi poistettava rekisteristä, jos rekisteröity ei enää täytä rekisteröinnin edellytyksiä tai on lopettanut toimintansa.

Valvonta ja pakkokeinot

Valvontaviranomaisina toimisivat Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä aluehallintovirastot. Poliisi ei olisi enää valvontaviranomainen, koska sillä ei käytännössä ole ollut roolia valvonnassa.

Säännöksiä valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta matkapalveluyhdistelmien tarjoajalta on täsmennetty. Valvontaviranomaisella olisi oikeus pyynnöstä saada salassa pidettäviä tietoja matkapalveluyhdistelmien tarjoajalta. Säännös, jolla matkapalveluyhdistelmien tarjoaja velvoitettaisiin toimittamaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sen valvonnassa tarvitsemia tietoja, on uusi. Elinkeinonharjoittajan olisi toimitettava vahvistettu tilinpäätös yhden kuukauden kuluttua sen vahvistamisesta, perusteltu selvitys toiminnastaan ja matkapalveluyhdistelmien tarjonnan laatuun ja laajuuteen liittyvät tiedot päättäneeltä tilikaudelta.

Uutta olisi säännös, jonka mukaan valvontaviranomaisella olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada toiselta viranomaiselta tai julkista tehtävä hoitavalta tiedot valvontaa ja eräiden muiden laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Säännös valvontaviranomaisen oikeudesta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja muulle viranomaiselle vastaisi nykyisen lain säännöstä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto olisi kiellettävä esityksen mukaisen elinkeinotoiminnan harjoittaminen, jos vakuudenasettamiseen velvollinen ei aseta hyväksyttävää vakuutta. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi käyttää pakkokeinona myös kehotusta täyttää määrätty laissa säädetty velvollisuudet. Kiellon tai kehotuksen tehosteena voitaisiin käyttää uhkasakkoa. Näistä pakkokeinoista ja uhkasakosta on säädetty nykyisessä laissa. Pakkokeinoja rajat ylittävissä tapauksissa ja kieltokanteen vireillepanoa ulkomailla koskevat säännökset pysyisivät samoina kuin nykyisessä laissa.

Erinäiset säännökset

Erinäisissä säännöksissä säädettäisiin tilintarkastajasta ja kirjanpidosta, rangaistussäännöksistä, muutoksenhausta, keskusyhteyspisteestä ja matkapalveluyhdistelmäasiain neuvottelukunnasta

Tilintarkastajaa ja kirjanpitoa koskevat säännökset vastaisivat nykyistä lainsäädäntöä. Velvollisuus tilintarkastajaan olisi jonkin verran laajempi kuin tilintarkastuslaissa säädetty velvollisuus. Vakuudenasettamisvelvollisella matkapalveluyhdistelmien tarjoajalla olisi oltava tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja, vaikka se ei olisi tilintarkastuslain mukaisesti tilintarkastusvelvollinen. Kirjanpidon järjestämisessä elinkeinonharjoittajan olisi otettava huomioon, että ennakkomaksujen on käytävä ajantasaisesti ilmi kirjanpidosta.

Rangaistussäännöksissä viitattaisiin rikoslain 30 luvun 3 a ja 3 b §:ssä rangaistavaksi säänneltyihin tekoihin, joihin tehdään tarvittavat muutokset muun muassa rikosnimikkeiden osalta.

Muutoksenhakusäännökset vastaisivat pääosin nykyisiä muutoksenhakusäännöksiä, joissa on otettu huomioon hallintolaissa säädetty mahdollisuus oikaisun hakemiseen ennen varsinaista muutoksenhakua. Hallinto-oikeuden päätöksistä valittaminen edellyttäisi kuitenkin aina korkeimman hallinto-oikeuden myöntämää valituslupaa. Tiettyjä Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksiä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, ellei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Kokonaan uusi olisi säännös keskusyhteyspisteestä, jonka tehtävänä olisi helpottaa jäsenvaltioiden välistä hallinnollista yhteistyötä sekä EU- ja ETA-valtioissa toimivien matkanjärjestäjien valvontaa. Suomessa keskusyhteyspisteinä toimisi Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Matkapalveluasiain neuvottelukuntaa koskeva säännös vastaa nykyisen lain säännöstä.

Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta

Uuden lain soveltamisalasäännöksen mukaan laissa säädettäisiin valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta, jota perittäisiin matkapalveluyhdistelmien tarjoajilta. Maksuvelvollisia olisivat matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavassa laissa tarkoitetut matkapalveluyhdistelmien tarjoamista harjoittavat elinkeinonharjoittajat, jotka ovat velvollisia asettamaan mainitun lain mukaisen vakuuden.

Maksu koostuisi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain 3 §:n mukaiseen vakuusmäärään perustuvasta kiinteästä maksusta ja matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdon perusteella maksettavasta prosenttiperusteisesta maksusta. Kiinteä maksuosuus olisi jaettu seitsemään eri luokkaan maksuvelvollisen maksuvuotta edeltäneen vuoden suurimman vakuusmäärän perusteella. Pienimmillään maksu olisi 405 euroa ja suurimmillaan pienimpään nähden kymmenkertainen. Prosenttiperusteinen osuus maksusta olisi 0,024 prosenttia edellisen päättäneen tilikauden matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdosta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto olisi toimivaltainen viranomainen määräämään ja perimään maksun kalenterivuosittain.

Laki sisältäisi normaalin verotuksen toimittamisen kannalta välttämättömät säännökset maksun oikaisusta maksuvelvollisen ja maksunsaajan hyväksi. Laki sisältäisi myös säännöksen muutoksenhausta Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksua kokevaan päätökseen. Päätöksestä olisi tehtävä ensin hallintolain mukainen oikaisuvaatimus Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, minkä jälkeen olisi hallintolainkäyttölain mukainen valitusmahdollisuus hallinto-oikeuteen sekä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maksu olisi mahdollista periä suoraan ulosottokelpoisena maksuna verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle olisi tärkeää saada maksuvelvollisilta kaikki tarvittavat tiedot maksun määräämistä varten. Laissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta pyynnöstä saada tietoja sekä viitattaisiin matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain säännökseen, jonka mukaan matkapalveluyhdistelmien tarjoaja olisi velvollinen toimittamaan määrättyjä tietoja myös oma-aloitteisesti. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi määrätä maksun arviomaksuna, jos sille ei toimiteta maksun määräämiseksi tarvittavia tietoja. Maksupäätöksessä olisi tällöin mainittava arvion perusteet.

Vuonna 2018 maksuvelvollisilta perittäisiin puolet ehdotetun lain mukaisista maksuista, koska laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018.

Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain velvoitteidenhoitoselvityksiä koskevaan pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi kohta, jonka mukaan Harmaan talouden selvitysyksikkö voisi laatia velvoitteidenhoitoselvityksen Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tukemaan sen tehtävien hoitamista.

Laki rikoslain muuttamisesta

Pykälää muutettaisiin vastaamaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain ehdotettuja säännöksiä. Matkapalvelurikos ja matkapalvelurikkomus erotettaisiin eri pykäliin.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Nykyistä yhtenäisemmät matkapalvelujen tarjoamista koskevat säännökset olisivat omiaan lisäämään matkustajien luottamusta matkapalveluihin, jotka muodostavat matkapaketin tai yhdistetyn matkajärjestelyn. Suomen vakuusjärjestelmän saattaminen vastaamaan matkapakettidirektiivin vaatimuksia maksujen palautuksesta nopeasti, tehokkaasti ja täysimääräisesti sekä paluukuljetusten turvaamisesta vahvistaisi matkustajien asemaa ja luottamusta elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyystapauksissa.

Elinkeinonharjoittajien paremmat mahdollisuudet tarjota matkapalveluja Euroopan unionin alueella ja Euroopan talousalueella rajojen yli ja sitä myötä kiristynyt kilpailu olisi eduksi matkustajille. Toisaalta vakuudenasettamisvelvollisille matkapalveluyhdistelmien tarjoajille säädettävä kansalliseen valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksuun sisältyvän valvontamaksun korotus sekä uusi maksukyvyttömyyssuojamaksu saattaisivat vaikuttaa matkapalvelujen hintoihin, vaikkei vaikutuksen oletetakaan olevan huomattava.

Yritysvaikutukset

Nykytila

Kilpailu- ja kuluttajaviraston pitämään valmismatkaliikerekisteriin oli elokuussa 2017 merkitty 766 valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joista vakuuden asettaneita oli 476, vakuudesta vapautettuja 252 ja matkanvälittäjiä 38, jotka matkanjärjestäjän lukuun välittävät valmismatkoja koskevia sopimuksia. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan valmismatkaliikkeen harjoittaja on velvollinen maksamaan kertaluonteisen rekisteröintimaksun rekisteröityessään valmismatkaliikerekisteriin sekä maksun otteesta tarvitessaan otetta rekisteristä. Lisäksi elinkeinonharjoittajan on maksettava vuosittainen vakuuksien määrään perustuva valvontamaksu.

Rekisteröintimaksusta ja valvontamaksusta on säädetty valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n nojalla annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista (1142/2014), joka on määräaikaisena voimassa vuoden 2017 loppuun.

Valmismatkaliikkeen rekisteröintiä koskevan päätöksen hinta on 150 euroa, ja valmismatkaliikerekisteristä annettavan otteen hinta on 30 euroa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto perii rekisteröidyn valmismatkaliikkeen harjoittajan valvonnasta vuotuista valvontamaksua, jonka määrä on porrastettu seitsemään maksuluokkaan elinkeinonharjoittajan asettaman laskennallisen vakuuden määrän mukaan. Maksuluokkaan I kuuluvat elinkeinonharjoittajat, joiden asettama laskennallinen vakuus on enintään 10 000 euroa. Tähän luokkaan kuuluvat myös vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapautetut elinkeinonharjoittajat ja matkanvälittäjät. Maksuluokkaan I valvontamaksu on 300 euroa vuodessa. Maksuluokkaan VII kuuluvat elinkeinonharjoittajat, joiden asettama laskennallinen vakuus on suurempi kuin 10 000 000 euroa. Näiden elinkeinonharjoittajien vuotuinen valvontamaksu on 3 000 euroa. Vuosittainen valvontamaksu vaihtelee siis 300 ja 3 000 euron välillä riippuen elinkeinonharjoittajan laskennallisen vakuuden suuruudesta. Voimassa olevat valvontamaksut maksuluokittain on esitetty jäljempänä taulukossa 1.

Valmismatkaliikkeen harjoittaja on tietyin laissa mainituin poikkeuksin velvollinen asettamaan vakuuden maksukyvyttömyytensä varalta. Vakuus voi olla takaus, muu vakuussitoumus tai vakuutus, ja sen suuruus määräytyy valmismatkojen myynnin ennakkomaksukertymän mukaan. Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan sen hallussa on maaliskuun 2017 tilanteen mukaan noin 230 miljoonaa euroa matkatoimistokohtaisia vakuuksia. Suurin osa vakuuksista on niin sanottuja first demand -takuita, joissa maksajina ovat rahoituslaitokset. Pienemmät vakuudet ovat yleensä panttaussitoumuksia, joissa ei ole juoksevia kustannuksia eikä vastavakuuksia.

Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista

Esityksen vaikutukset kohdistuisivat suurimmalta osin matkapalveluyhdistelmiä tarjoaviin elinkeinonharjoittajiin, jotka ovat vakuudenasettamisvelvollisia. Vakuuden asettaneet matkapalveluyhdistelmien tarjoajat rekisteröitäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston pitämään rekisteriin. Esityksestä aiheutuvat kustannukset elinkeinonharjoittajille muodostuisivat vakuuden hankkimisesta aiheutuvista kustannuksista ja rekisteröintikustannuksista. Nämä kustannukset eivät ole uusia, mutta elinkeinonharjoittajaryhmä, joihin ne kohdistuisivat, muuttuisi jonkin verran.

Muutos nykytilaan olisi se, että rekisteröimisvelvollisia eivät enää olisi sellaiset matkapalveluyhdistelmien tarjoajat, joiden ei lain mukaan tarvitsisi asettaa vakuutta. Rekisteröintivelvollisia olisivat ainoastaan ne matkapalveluyhdistelmien tarjoajat, joiden olisi lain mukaan asetettava vakuus. Vakuudesta vapauttaminen ei olisi enää mahdollista. Valmismatkaliikerekisterissä on vuoden 2017 elokuussa 252 sellaista elinkeinonharjoittajaa, joiden ei tarvitse asettaa vakuutta. He vapautuisivat esityksen mukaan rekisteröintimaksusta ja vakuuden hankkimiskustannuksista. Lisäksi tällaisia uusia yrityksiä on rekisteröitynyt vuosittain arviolta noin 20. Tämän kansallisen säännöksen muutos poistaisi kyseisiltä yritysjoukoilta arviolta yhteensä noin 85 000 euron vuosittain toistuvat sääntelykustannukset. Menettely vähentäisi kyseisten yritysten hallinnollista taakkaa jonkin verran. Sääntelykustannuksilla tarkoitetaan lainsäädännön yrityksille aiheuttamia kustannuksia.

Matkapakettidirektiivin soveltamisalan laajenemisen myötä vakuudenasettamisvelvollisten matkapalveluyhdistelmien tarjoajien määrä oletettavasti nousee. Ei ole kuitenkaan mahdollista tarkemmin arvioida, kuinka merkittävästi määrä nousee, sillä uuteen soveltamisalaan kuuluminen riippuu viime kädessä siitä, miten elinkeinonharjoittaja järjestää matkapalvelujen tarjoamisen. Viranomaisarvion mukaan uusia yrityksiä tulisi noin 400-500.

Uusia yrityksiä tulisivat rasittamaan rekisteröintimaksu ja vakuuden hankkimiseen liittyvät kustannukset. Yhteenlaskettuna kyseisen yritysjoukon kertaluontoinen direktiivistä johtuva sääntelykustannus (rekisteröintimaksu) olisi arviolta noin 129 000-160 000 euroa, kun kyseinen yritysjoukko rekisteröityy lain tullessa voimaan. Jatkossa uusia yrityksiä rekisteröityisi vuosittain arviolta noin 50. Tältä osin vuosittain toistuvat sääntelykustannukset olisivat arviolta yhteensä noin 16 000 euroa. Rekisteröintimaksu ja rekisteriotteesta perittävä maksu säilyisivät ennallaan.

Vakuuksien hankinnasta aiheutuvat kustannukset vaihtelevat jonkin verran riippuen yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja reaalivakuuksien käyttömahdollisuudesta. Keskimääräisen hankintakustannuksen arvioidaan olevan noin 2 prosenttia vakuuden arvosta. Tarkkaa arviota kustannuksista ei ole mahdollista saada, koska vakuuksien hankintakustannukset kuuluvat liikesalaisuuden piiriin. Tämän lisäksi takuilla on usein lähes täysimääräiset vastavakuudet. Ehdotetussa uudessa järjestelmässä vakuuksien hankintakustannusten arvioidaan säilyvän lähes samalla tasolla.

Koska matkapakettidirektiivin soveltamisalan laajenemisen myötä matkanjärjestäjänä pidettävien tahojen määrä nousee edellä mainitun arvion mukaisesti noin 400-500 yrityksellä, toimialalle syntyisi vakuuksien hankinnasta yhteenlaskettuna arviolta noin 70 000-90 000 euron kertaluonteiset kustannukset ja noin 200 000-250 000 euron vuosittain toistuvat kustannukset.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n arvion mukaan sen noin 2 500 jäsenyrityksestä noin 400 ilmoittaa tarjoavansa majoitusta jossain muodossa. Esityksen soveltamisalan piiriin kuuluvien hotelli-, hostelli- ja huoneistohotellitoimintaa harjoittavien yritysten lukumäärää ei MaRa ry:n mukaan pystytä arvioimaan, mutta sen arvion mukaan esitys tulisi koskemaan noin 70-80 prosenttia näin määritellystä majoitusalan toiminnan liikevaihdosta.

Suomen Matkatoimistoalan Liitto SMAL arvioi, että sen jäsenyrityksistä noin 250 matkatuomistoalan yritystä olisi jatkossakin esityksen soveltamisalan piirissä.

Laki valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta

Esityksen vaikutukset kohdistuisivat matkapalveluyhdistelmiä tarjoaviin elinkeinonharjoittajiin, jotka ovat vakuudenasettamisvelvollisia. Valvontamaksu korvaisi nykyisen valtion maksuperustelain perusteella perittävän valvontamaksun. Maksukyvyttömyyssuojamaksu olisi uusi maksu. Ehdotettu laki valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta tulisi voimaan samaan aikaan kuin ehdotettu laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista.

Valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun ensimmäinen osa olisi vakuusmäärään perustuva kiinteä valvontamaksu, joka korvaisi voimassa olevan valtion maksuperustelakiin perustuvan valvontamaksun. Valvontamaksulla rahoitetaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemää valvontaa. Valvonta ja valvontamaksu kohdistuisivat matkapalveluyhdistelmien tarjoajiin, jotka ovat velvollisia asettamaan vakuuden ja rekisteröitymään matkapalveluyhdistelmien tarjoajista pidettävään rekisteriin. Valvontamaksun suuruus riippuisi siitä, kuinka monta henkilötyövuotta Kilpailu- ja kuluttajavirasto tarvitsisi riittävän tehokkaaseen valvontaan ottaen huomioon myös valvottavien elinkeinonharjoittajien lukumäärä.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontaresurssien tarpeen arvioidaan kasvavan kahdesta syystä. Ensinnäkin valvottavien elinkeinonharjoittajien määrä lisääntynee, koska lain soveltamisala laajenee uuden matkapakettidirektiivin myötä. Uutena toimijana soveltamisalaan tulevat yhdistettyjä matkajärjestelyjä helpottavat tahot, joiden tulee myös asettaa vakuus määräytyssä tilanteissa. Toiseksi matkapakettidirektiivin edellyttämän kuluttajansuojan tason tehostaminen edellyttäisi myös tehostetumpaa valvontaa, jotta asetettujen vakuuksien mahdollisimman tarkka oikeaan osuvuus voitaisiin varmistaa.

Arvion mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto tarvitsisi uudessa tilanteessa lisää valvontaresursseja noin 3 henkilötyövuoden verran. Valvonnassa olisi tuolloin 6,75 henkilötyövuotta. Valvonnan arvioidut kokonaiskustannukset vuodessa olisivat tällöin noin 780 000 euroa. Resurssien lisääminen vaikuttaisi korottavasti valvontamaksuihin, vaikka valvontamaksun maksajien määrä lisääntyä.

Valvontamaksun suuruuden määrittämisen perustana ovat valvonnasta aiheutuvat kokonaiskustannukset. Kokonaiskustannukset olisi katettava vakuudenasettamisvelvollisilta elinkeinonharjoittajilta perittävällä valvontamaksulla. Erikokoiset yritykset on voimassa olevien säännösten mukaan jaettu seitsemään maksuluokkaan niiden asettaman laskennallisen vakuuden perusteella. Valvontamaksu määräytyy maksuluokittain ja on sitä suurempi, mitä suurempi yrityksen asettama vakuus on. Tämä sama periaate valvontamaksun suuruuden määräytymisessä säilytettäisiin ehdotuksessa, vaikka maksuluokka-termistä luovuttaisiin.

Ehdotuksen uudessa maksutaulukossa valvontamaksun osuus olisi jaettu seitsemään eri luokkaan maksuvelvollisen maksuvuotta edeltäneen vuoden suurimman vakuusmäärän perusteella. Valvontamaksun suuruus määräytyy suhteessa vakuuden suuruuteen. Mitä suurempi vakuus on, sitä suurempi on valvontamaksu, koska vakuuden suuruus korreloi valvontaan käytetyn työmäärän kanssa.

Pienimillään valvontamaksu olisi 405 euroa Kilpailu- ja kuluttajaviraston hyväksymän vakuusmäärän ollessa enintään 10 000 euroa. Suurin maksu olisi pienimpään nähden kymmenkertainen. Tuolloin valvontamaksu olisi siis 4 050 euroa hyväksytyn vakuuden määrän ollessa yli 10 000 000 euroa. Muut maksut sijoittautuisivat näiden väliin seuraavasti: vakuusmäärän ollessa yli 10 000 mutta enintään 50 000 euroa valvontamaksu olisi 945 euroa, vakuusmäärän ollessa yli 50 000, mutta enintään 200 000 euroa, valvontamaksu olisi 1 350 euroa, vakuusmäärän ollessa yli 200 000 mutta enintään 1 000 000 euroa valvontamaksu olisi 2 025 euroa, vakuusmäärän ollessa yli 1 000 000 mutta enintään 3 000 000 euroa olisi valvontamaksu 2 700 euroa ja vakuusmäärän ollessa yli 3 000 000 mutta enintään 10 000 000 euroa valvontamaksu olisi 3 375 euroa.

Ehdotetuilla korotetuilla valvontamaksuilla vuosittainen kokonaiskertymä olisi noin 770 000 euroa, joka kattaisi valvonnan arvioidut kustannukset. Korotus nykyisiin valvontamaksuihin olisi noin 35 prosenttia. Valvontamaksun on tarkoitus olla kustannusvastaava, joten valvontamaksun korotus aiheutuu valvonnan tehostamistarpeesta ja -vaatimuksista. Valvontamaksun kertymistä ja suuruutta tarkastellaan myöhemmin noin kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Uudet valvontamaksut on laskettu sillä oletuksella, että vuonna 2018 vakuudenasettamisvelvollisia matkapalveluyhdistelmien tarjoajia olisi noin 900. Luku sisältää nykyisistä rekisterissä olevista elinkeinonharjoittajista uuteen rekisteriin jäävät elinkeinonharjoittajat. Ainoastaan vakuudenasettamisvelvolliset elinkeinonharjoittajat merkittäisiin rekisteriin. Arviossa nykyisessä rekisterissä olevista on ensin poistettu vakuudesta vapautetut matkanjärjestäjät ja matkanvälittäjät, joiden ei ehdotuksen mukaan enää tarvitsisi asettaa vakuutta. Sen jälkeen vakuuden asettamisvelvollisten lukumäärää on kasvatettu 900 yritykseen. Vakuudenasettamisvelvolliset on jaettu maksuluokkiin siinä suhteessa, jossa uusia yrityksiä on viimeisen kolmen vuoden aikana rekisteröity eri maksuluokkiin. Uudet yritykset ovat kaikki sijoittuneet neljään alimpaan maksuluokkaan ja näistä alimpaan maksuluokkaan noin 75 prosenttia yrityksistä. Direktiivin vaatimuksista johtuen aiempaa tiiviimmän valvonnan järjestämisen seurauksena maksujen korotuksen ja matkapakettidirektiivin soveltamisalan laajenemisen myötä (noin 400-500 uutta yritystä) toimialalle aiheutuu noin 450 000 euron vuosittain toistuva kustannuslisäys nykytilaan verrattuna. Seuraavassa taulukossa esitetään nykyiset valvontamaksut ja ehdotuksen mukaiset uudet valvontamaksut maksuluokittain.

Taulukko 1. Nykyiset ja korotetut valvontamaksut maksuluokittain.

vakuuden suuruus €	enintään 10 000	yli 10 000-50 000	yli 50 000-200 000	yli 200 000-1 000 000	yli 1 000 000-3 000 000	yli 3 000 000-10 000 000	yli 10 000 000
nykyinen valvontamaksu €	300 €	700 €	1 000 €	1 500 €	2 000 €	2 500 €	3 000 €
uusi valvontamaksu €	405 €	945 €	1 350 €	2 025 €	2 700 €	3 375 €	4 050 €

Ehdotetun maksun toinen osa eli prosenttiperusteinen maksuosuus olisi nimeltään maksukyvyttömyyssuojamaksu, jota perittäisiin matkapalveluyhdistelmien tarjoajien maksukyvyttömyyden varalta. Sen arvioitu vuosituotto valtiolle olisi noin 250 000 euroa. Maksukyvyttömyyssuojamaksu olisi 0,024 prosenttia matkapalveluyhdistelmien tarjoajan edellisen tilikauden matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdosta. Veroprosentti olisi sama kaikille maksuvelvollisille, joten maksettavan veron määrä vaihtelisi elinkeinonharjoittajan matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdon mukaan.

Maksukyvyttömyyssuojamaksun prosentin laskuperusteena on valmismatkaliikerekisterissä olevien matkanjärjestäjien vuoden 2015 valmismatkaliikevaihto, jonka ne ovat ilmoittaneet Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Vuonna 2015 alan arvioitu valmismatkaliikevaihto oli noin 1 042 265 000 euroa. Koska tavoitteena on kerätä maksukyvyttömyyssuojamaksulla valtiolle vuodessa noin 250 000 euroa, tulisi maksuprosentiksi 0,024 prosenttia laskettuna vuoden 2015 valmismatkaliikevaihdon perusteella.

Maksukyvyttömyyssuojamaksun suuruudesta voidaan mainita seuraavat laskennalliset esimerkit. Jos yrityksen matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihto on 63 000 euroa, maksukyvyttömyyssuojamaksu olisi 15 euroa vuodessa, kun maksuprosentti on 0,024. Jos mainittu liikevaihto on 3 miljoonaa euroa, maksukyvyttömyyssuojamaksu olisi 722 euroa vuodessa.

Taulukko 2. Laskennallisia esimerkkejä maksukyvyttömyyssuojamaksun määrästä laskettuna erisuuruisten matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdon mukaan maksuprosentin ollessa 0,024.

Yrityksen matkapalveluyhdistelmien myynti/liikevaihto €	Maksukyvyttömyyssuojamaksu €/vuosi
63 000	15
535 000	128
3 000 000	722
12 000 000	2 900
171 000 000	41 000

Yritysvaikutuksissa on huomioitava myös hallinnollinen taakka, joka aiheutuisi yrityksille maksukyvyttömyyssuojamaksun suorittamiseen käytetystä työajasta. Tämän on arvioitu olevan yhteensä noin 10 000 euroa. Siten maksukyvyttömyyssuojamaksun seurauksena toimialalle syntyisi yhteensä noin 260 000 euron vuosittain toistuva kustannus.

Ehdotuksen mukainen vakuuden alentaminen

Ehdotuksessa esitetään, että vakuusjärjestelmään otetaan mahdollisuus alentaa yrityksen yksittäistä vakuutta niissä tilanteissa, joissa yrityksen taloudellinen tila on hyvä ja vakaa sekä riski yrityksen maksukyvyttömyydestä on arvioitu pieneksi. Ehdotuksen lähtökohtana on se, että yrityksellä olisi vähintään tyydyttävä maksuvalmius sekä se, että yrityksellä olisi omia pääomia enemmän kuin matkustajavelkoja. Koska ala toimii suurimmaksi osaksi matkustajavelalla, on oletettavaa, ettei kovinkaan moni yritys täyttäisi jälkimmäistä vaatimusta. Ehdotettu helpotus vakuuden asettamiseen kohdistuisi mitä todennäköisimmin sellaisiin yrityksiin, joilla ei olisi yrityksen taloudellinen tilanne huomioon ottaen ongelmia neuvotella markkinoilla kilpailukykyisesti hinnoiteltua vakuutta.

Yritykset hyötyisivät vakuuden alentumisesta kahdella tavalla. Ensinnäkin vakuuksista vapautunutta omaa pääomaa olisi käytettävissä liiketoiminnan tarpeisiin. Vaikutus on oleellinen, mutta välillisen luonteensa vuoksi hyödyn suuruus ei ole mielekkäästi laskettavissa (tai ei ole mielekäästi laskea) euromääräisenä. Toiseksi koska yritykset maksavat asettamastaan vakuudesta vakuuden suuruuteen suhteutettua komissiota, niin ne saisivat vakuuden alentamisesta välittömänä hyötynä komissiomaksun alenemisen. Riippuen yrityksen vakuuden suuruudesta, yrityksen saaman alennuksen suuruudesta ja komissiomaksun suuruudesta yrityksen saama vuosittainen kustannussäästö voisi olla arviolta noin 2 400 euroa yritysjoukon mediaaniluokassa. Arvioidun alennuksen saavan yritysjoukon (noin 20 yritystä) osalta kustannussäästö olisi yhteensä arviolta noin 32 000-120 000 euroa riippuen edellä mainituista kustannustekijöistä.

Ehdotuksen mukaan matkapalveluyhdistelmien tarjoaja voisi itse hakea Kilpailu- ja kuluttajavirastolta asettamansa vakuuden alentamista. Jos hakija hakemuksessaan osoittaisi, että se täyttää pykälässä säädetty alentamisen edellytykset, Kilpailu- ja kuluttajaviraston olisi alennettava vakuutta. Olisi tarkoituksenmukaista, että alentaminen tapahtuisi matkapalveluyhdistelmien tarjoajan hakemuksesta, koska elinkeinonharjoittaja itse tuntee parhaiten taloudellisen tilanteensa ja pystyy arvioimaan, täyttääkö yritystoiminta alentamisen edellytykset. Koska vakuuden alentamisesta aiheutuisi matkapalveluyhdistelmien tarjoajalle velvollisuuksia ja kustannuksia, olisi elinkeinonharjoittajan voitava itse arvioida alentamisesta saamansa hyödyt ja siitä aiheutuvat kustannukset.

Ehdotuksen mukaan alennetun vakuuden valvonnasta vastaisi Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Se valvoisi sitä, että vakuuden alentamisen edellytykset täyttyvät myös alentamisen jälkeen. Ehdotuksessa edellytetään, että matkapalveluyhdistelmien tarjoajan, jonka vakuutta on ehdotuksen mukaisesti alennettu, olisi toimitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kaksi kertaa vuodessa tilintarkastajan vahvistama laskelma oman pääoman määrästä ja selvitys maksuvalmiudesta current ratio -tunnusluvun avulla sekä riittävän perusteellinen kuvaus toiminnastaan vakuuden arvioimiseksi.

Vakuuden alentamisen hakemisesta ja alennetun vakuuden valvontaan liittyvistä velvoitteista aiheutuisi yritykselle kustannuksia. Kustannukset syntyisivät siitä, että yritykset joutuisivat selvittämään Kilpailu- ja kuluttajavirastolle oman pääoman määrää (vakavaraisuus) ja maksuvalmiuttaan sekä toimittamaan kuvauksen toiminnastaan vakuuden arvioimiseksi ensin hakemuksensa yhteydessä sekä sen jälkeen kaksi kertaa vuodessa, jos vakuuden alentaminen hyväksytään. Laskelman oman pääoman määrästä olisi oltava tilintarkastajan vahvistama. Vakavaraisuus ja maksuvalmius tulevat selvitettäväksi yrityksen tilinpäätöksen yhteydessä kerran vuodessa kaikilta yrityksiltä, joten ylimääräisiä kustannuksia aiheutuisi vuosittain toisen selvityksen tekemisestä ja tilintarkastajan palkkiosta.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston olisi poistettava vakuuden alentaminen, jos matkapalveluyhdistelmien tarjoaja ei enää täytä laissa säädettyjä edellytyksiä vakuuden alentamiselle tai laiminlyö laissa mainittujen tietojen toimittamisen. Tällöin elinkeinonharjoittajan olisi toimitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sen hyväksymä riittävä vakuus.

Yritysten arvioiden mukaan vakuuden valvontaa varten tehty työ ei sinänsä merkittävällä tavalla lisäisi kustannuksia yritykselle. Arvion mukaan laskelman tekoon kuluisi työaikaa kolmesta tunnista yhteen työpäivään. Laskelma voitaisiin todennäköisesti tehdä yrityksen omana työnä. Tilintarkastajan palkkio olisi arvion mukaan 500-1 000 euroa per laskelma riippuen vahvistuksen laajuudesta.

Edellä esitetyt tekijät huomioiden oletetulle alennusta hakevalle yritysjoukolle (20 yritystä) syntyisi kertaluontoisesti arviolta vähäinen yhteensä noin 3 500 euron kustannus ja vuosittain toistuvasti noin 19 000 euron kustannus.

Yhteenveto elinkeinonharjoittajille aiheutuvista kustannuksista

Matkapakettidirektiivi jättää maksukyvyttömyyssuojaa koskevan järjestelmän kansalliseen harkintaan. Työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä on päättänyt esittämään tässä ehdotuksessa esitetyn maksukyvyttömyyssuojajärjestelmän, jonka toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset on esitetty.

Yhteenlaskettuna lakiehdotuksista aiheutuisi toimialan vakuudenasettamisvelvollisille yrityksille arviolta noin 190 000-230 000 euron kertaluonteiset kustannukset lain tullessa voimaan. Nämä kustannukset kohdistuisivat pääasiassa uusiin yrityksiin, joista tulee lain myötä vakuudenasettamisvelvollisia. Kustannukset muodostuisivat käytännössä matkapakettidirektiivin maksukyvyttömyyssuojaa koskevien vaatimusten toteuttamisesta eli rekisteröitymisestä ja vakuuden hankinnasta.

Vuosittain toistuvien erien osalta toimialan sääntelykustannukset kasvaisivat arviolta yhteensä noin 650 000-860 000 euroa, jossa on huomioitu direktiivistä aiheutuvat kustannuslisäykset sekä kansallisten säädösten muutoksista aiheutuvat noin 100 000-150 000 euron kustannussäästöt. Yhteensä matkapakettidirektiivistä johtuvat muutokset tuovat siis arviolta 750 000-1 000 000 euron vuotuisen sääntelykustannuksen Suomen yrityskentälle. Nämä kustannukset muodostuvat pääasiassa vakuuden hankintakustannuksista uusien vakuudenasettamisvelvollisten yritysten osalta (noin 200 000 euroa), valvontamaksujen kasvamisesta (noin 400 000-500 000 euroa) ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta (200 000-300 000 euroa).

Kansallisesta sääntelyn purkamisesta johtuvat 100 000-150 000 euron kustannussäästöt tulevat siitä, että nykyisin rekisterissä olevat, vakuudesta vapautetut 252 yritystä poistuisivat rekisteristä ja vapautuisivat siten valvontamaksusta. Tämä aiheuttaisi välittömästi arviolta noin 85 000 euron kustannussäästön kyseiselle yritysjoukolle. Loppuosa kansallisesta muutoksesta johtuvasta sääntelykustannusten alenemisestä riippuisi siitä, kuinka monta yritystä hakee lakiehdotuksen mahdollistamaa vakuuden alentamista ja kuinka suuren alennuksen nämä saavat.

Matkapakettidirektiivistä johtuvia muutoksia maksukyvyttömyyssuojaan ja tätä kautta elinkeinonharjoittajille aiheutuviin kustannuksiin ei pystytä tarkemmin arvioimaan, koska vakuusjärjestelmän piiriin tulevien uusien elinkeinonharjoittajien lukumäärää ei pystytä arvioimaan. Tämä aiheuttaa epävarmuutta myös valtion taholta. Tulevaisuudessa, kun saadaan tietää vakuudenasettamisvelvollisten elinkeinonharjoittajien todellinen lukumäärä, arvioidaan tilannetta ja maksuja uudelleen. Valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksua voidaan alentaa, jos tulevaisuuden tilanne antaa siihen mahdollisuuden.

4.2 Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksen valtiontaloudelliset vaikutukset liittyvät valtion talousarvioesitykseen otettavaan uuteen siirtomäärärahaan ja valtiolle kerättävään valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksuun.

Siirtomääräraha

Valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2018 on esitetty otettavaksi uusi kolmevuotinen siirtomääräraha, jonka suuruus olisi 1 miljoona (momentti 32.40.53). Tällä määrärahalla varaudu-

taan paluukuljetusten ja muiden matkustajille maksettavien korvausten maksamiseen tietyissä tilanteissa. Tarvittaessa kohteeseen on mahdollista budjetoida lisämäärärahaa.

Määrärahaa voitaisiin käyttää vakuudenasettamisvelvollisten matkapalveluyhdistelmien tarjoajien maksukyvyttömyystilanteissa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi maksukyvyttömyystilanteissa käyttää määrärahaa matkustajien paluukuljetusten ja muiden korvausten maksamiseen matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain 11 §:n mukaisesti. Maksetut paluukuljetusten kustannukset ja matkustajille suoritettut korvaukset korvattaisiin valtiolle matkapalveluyhdistelmien tarjoajan asettamasta vakuudesta.

Valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksu

Esitetyn valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun tuotto valtiolle olisi noin 1 030 000 euroa vuodessa. Valvontamaksun osuus olisi noin 780 000 euroa ja maksukyvyttömyyssuojamaksun osuus noin 250 000 euroa vuodessa. Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018, joten valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun tuotto vuonna 2018 on puolet koko vuoden tuotosta.

Maksukyvyttömyyssuojamaksun suuruutta on arvioitu vuosien 2005-2014 aikana tapahtuneiden konkurssien määrän perusteella. Konkurssitilastojen perusteella on laskettu, että vuosien 2005-2014 aikana tapahtuneista konkurseista matkustajille aiheutunut tappio on ollut noin 2 700 000 euroa eli noin 270 000 euroa vuodessa. Paluukuljetusten järjestäminen on maksanut noin 60 000 600 000 euroa/konkurssi. Konkurssien määrä ja tappioiden suuruus vaihtelevat tarkasteltavan aikavälin mukaan Tarkoituksena on myöhemmin tarkastella kehitystä sekä tarvittaessa tarkistaa maksukyvyttömyyssuojamaksun suuruutta. Maksukyvyttömyyssuojamaksun osuus toimisi vastinparina edellä mainitulle talousarviomäärärahalle, koska arviomäärärahalla edellytyksenä on, että ala kattaa sen arvioituja kustannuksia vuosittaisen veron kautta.

Valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksu tuloutettaisiin valtion talousarvioon momentille Muut verotulot (11.19.09).

4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksen mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontatyö lisääntyisi, koska matkapakettidirektiivi laajentaa ehdotetun matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain soveltamisalaa. Tämän arvioidaan lisäävän valvottavien määrää huomattavasti. Kilpailu- ja kuluttajaviraston olisi myös tehostettava harjoittamaansa valvontaa. Matkapakettidirektiivin vaatimus asetettavien vakuuksien täysimääräisyydestä aiheuttaa sen, että vakuuksien riittävyyden ja elinkeinonharjoittajien taloudellisen tilan valvontaa olisi tehostettava, jotta vakuuksien riittävyys kussakin yksittäisessä tapauksessa voitaisiin varmistaa. Jonkin verran lisätyötä aiheuttaisi myös esitykseen otettu uusi säännös mahdollisuudesta alentaa vakuutta.

Tarvittava henkilöstölisäys valvontatyöhön olisi arviolta 3 henkilötyövuotta. Valvontaa suorittavien henkilöiden palkkauskustannukset rahoitettaisiin edellä mainitun valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun valvontamaksun osuudella, joka osoitettaisiin valtion talousarviossa Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenomäärärahoihin. Valvontakustannukset olisivat noin 780 000 euroa vuodessa.

Valvontamaksu ei enää määräytyisi eikä sitä kerättäisi Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen (1142/2014) perusteella, kuten

tähän asti. Valmismatkavalvonta on ollut Kilpailu- ja kuluttajaviraston niin sanottua nettoutettua toimintaa.

Esityksen mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston hallinnollinen työ lisääntyisi jonkin verran, koska se määräisi ja keräisi nykyistä vastaavan valvontamaksun lisäksi myös maksukyvyttömyyssuojamaksun ja tulouttaisi molemmat maksut valtiolle.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 13 päivänä toukokuuta 2015 työryhmän uudistamaan matkatoimistojen vakuusjärjestelmää Kilpailu- ja kuluttajaviraston aloitteen pohjalta. Työryhmän tehtävänä oli selvittää vakuusjärjestelmän eri kehittämisvaihtoehtoja mukaan lukien nykyinen vakuusjärjestelmä sekä kirjoittaa mahdolliset ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmässä olivat edustettuina oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Suomen matkatoimistoalan liitto SMAL ry ja Finanssiala ry.

Työryhmä kokoontui 18 kertaa ja selvitti yksityiskohtaisesti valmismatkaliikelain mukaisen vakuusvaateen erilaisia järjestämismahdollisuuksia tarkastellen kunkin vaihtoehdon hyötyjä ja haittoja. Voimassa olevasta järjestelmästä todettiin, ettei se täytä uuden matkapakettidirektiivin vaatimuksia.

Työryhmä tarkasteli muun muassa vaihtoehtoa, jossa käyttöön otettaisiin pakollinen vakuutus, joka katettaisiin yritysten vakuutusmaksuilla. Ongelmaksi osoittautui, ettei yrityksen maksukyvyttömyyden ole katsottu olevan vakuutusluonteinen tapahtuma. Vakuutusmaksut nousisivat todennäköisesti korkeiksi, koska ne hinnoiteltaisiin liiketaloudellisesti. Vakuutusyhtiöt ovat suhtautuneet epäilevästi tämän kaltaisiin vakuutuksiin.

Työryhmä tarkasteli erityyppisiin rahastoihin perustuvia järjestelmiä. Matkatoimistoalan oman rahaston ongelmana nähtiin se, ettei malli huomioi yritysten tosiasiallisia maksukyvyttömyysriskejä ja se, että rahaston pääoman on oltava tarpeeksi suuri kattamaan ainakin yhden ison toimijan maksukyvyttömyys. Malli saattaisi myös aiheuttaa alalle tulon ja kilpailun esteitä, jos rahasto päättää markkinaehtoisesti rahaston jäseneksi hyväksymisestä. Vastaava hanke on aiemmin kaatunut erimielisyyksiin matkatoimistoalan sisällä rahaston tavoitteista ja toimintatavoista.

Työryhmä tarkasteli mallia, jossa alan omaa rahastoa täydennettäisiin lisävakuuksilla. Mallin ongelmana oli sen monimutkaisuus ja se, että korvausten maksamiseen liittyvät tehtävät ja kaantuisivat viranomaisten ja yksityisen tahon kesken kytkeytyen osaksi toisiinsa. Mallin hallinto ja valvonta jakautuisi useaan viranomaiseen. Malliin liittyy myös perustuslaillisia ongelmia, koska veronluonteista maksua ei voi määrätä muu kuin viranomainen eikä yksityinen taho voi periä vastikkeetonta veronluontoista maksua. Maksupäätöksistä vaaditaan myös aina viranomaisen päätös, josta on oltava valitusmahdollisuus.

Työryhmä tarkasteli myös valtion budjetin ulkopuolisen rahaston mahdollisuutta ja mallia, jossa budjetin ulkopuolista rahastoa täydennettäisiin yksittäisillä vakuuksilla. Budjetin ulkopuoliseen rahastoon liittyvinä haittoina nähtiin rahaston raskas hallinto ja kulut rahaston hal-

linnoinnista. Budjetin ulkopuoliseen rahastoon suhtaudutaan valtion taholta kielteisesti myös siksi, että se rajoittaisi eduskunnan budjettivaltaa.

Työryhmä päätti ottaa vakuusjärjestelmän uudistamisen lähtökohdaksi mallin, joka koostuisi nykyisten kaltaisista Kilpailu- ja kuluttajaviraston hallinnoimista yksittäisistä vakuuksista sekä valtion budjettiin otettavasta määrärahasta (3-vuotinen siirtomääräraha), jolla turvattaisiin matkustajien paluukuljetukset ja matkustajille maksettavat korvaukset tilanteissa, joissa vakuutta ei välittömästi saada realisoitua tai vakuudet eivät riitä korvausten maksamiseen.

Siirtomäärärahan vastinparina olisi matkatoimistojen valmismatkoista suorittama veronluonteinen maksukyvyttömyyssuojamaksu. Mallin hyvinä puolina pidettiin sen selkeyttä ja sitä, että se perustuisi suurelta osin jo olemassa olevaan malliin eli vakuuksiin, joista on jo laissa säädetty. Vakuuksien valvontaa olisi tehostettava sekä määrällisesti että laadullisesti, mikä merkitsisi valvontaa suorittavien resurssien lisätarvetta. Uutta olisivat maksukyvyttömyyssuojamaksu ja valtion budjettiin otettava määräraha sekä elinkeinonharjoittajan oikeus vakuuden alentamiseen tietyin edellytyksin.

Työryhmän yksimielinen mietintö luovutettiin työ- ja elinkeinoministeriölle 14 päivänä kesäkuuta 2017.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausunto 34 taholta, joista 17 antoi lausunnon. Lausunnon antoivat oikeusministeriö, sisäministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, valtiovarainministeriö, verohallinto/Harmaan talouden selvitysyksikkö, poliisihallitus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, Suomen Matkatoimistoalan liitto SMAL ry, Suomen matkailuorganisaatioiden yhdistys SUOMA ry, Suomen Luonto- ja ohjelmapalveluyrittäjät Sulo ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Palvelualojen työnantajat Palta ry, Finanssiala ry, Suomen Varustamot ry ja Suomen Asianajajaliitto.

Yleistä

Oikeusministeriö lausui matkustajan suojaan liittyvistä seikoista ja kiinnitti huomiota hallintolainkäyttölain mukaiseen muutoksenhakuun, päätösten täytäntöönpanokelpoisuuteen ja henkilötietojen rekisteröintiin. Oikeusministeriön esittämät näkemykset otettiin huomioon valmistelussa.

Valtiovarainministeriöllä ei sillä ollut huomautettavaa esityksen peruseräpäätöksistä. Valtiovarainministeriön esittämät näkemykset, jotka liittyivät uuden määrärahamomentin käyttöön matkustajien paluukuljetuksiin ja korvauksiin, on otettu huomioon valmistelussa.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnitti huomiota esityksen yhteyteen valmistellaan olleeseen lakiin liikenteen palveluista. Yhteys on otettu huomioon valmistelussa esityksen kohdassa Riippuvuus muista esityksistä.

Sisäministeriön poliisiosasto piti esitettyjä uudistuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina sekä piti perusteltuna sitä, ettei esityksen mukaan poliisi olisi enää valvontaviranomainen. Poliisihallituksella ei ollut lausuttavaa esityksestä.

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö ehdotti tarkennuksia rekisteröinnin edellytyksiä ja tietojen luovuttamista koskeviin säännöksiin. Tarkennusesitykset otettiin huomioon valmistelussa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto piti esitystä kokonaisuutena arvioiden onnistuneena, mutta kiinnitti huomiota viranomaisen tietojensaantioikeutta ja tietojen luovuttamismahdollisuutta koskeviin lainkohtiin sekä valvontaresursseihin. Näkemykset on otettu huomioon valmistelussa.

Kuluttajaliitto kannatti esitystä. Elinkeinoelämän keskusliitto EK piti hyvänä sitä, että rekisteröityminen valmismatkaliikkeen harjoittajaksi ei olisi esityksen mukaan enää toiminnan harjoittamisen edellytys. EK ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry katsoivat, että maksukyvyttömyyttä arvioitaessa valvontaviranomaisen ei tule tulkita maksukyvyttömyyttä liian laajasti, sillä yrityksen maksukykyä koskeva tilanne voi korjaantua nopeastikin. Näkemys on otettu huomioon valmistelussa.

Finanssiala FA ry piti työryhmän ehdotusta pääpiirteittäin hyvänä, mutta piti valitettavana, ettei luotonantajalla esityksen mukaan olisi takautumisoikeutta järjestelmän mukaisesta vakuudesta maksettavaan korvaukseen. FA piti tärkeänä seurata, että uuden sääntelyn korvausten maksamiselle asettamat tehokkuuden, nopeuden ja täysimääräisyyden vaatimukset täyttyvät.

Suomen Asianajajaliitto puolsi esitystä muutamain täsmennyksin, jotka koskivat saamisoikeuden siirronsaajan aseman kirjaamista säännökseen sekä tilannetta, jossa matkustaja voi menettää oikeuden korvauksiin paluukustannuksista.

Suomen Luonto- ja ohjelmapalveluyrittäjät Sulo ry piti hyvänä tavoitetta kuluttajan turvan parantamisessa, mutta esitti huolensa pienten toimijoiden asemasta uudistuksessa.

Suomen Varustamot ry lausui vastustavansa matkapakettimääritelmän soveltamista laivamatkoihin. Suomen Varustamot ry:n kannanottoon voidaan todeta, että laivamatkat kuuluvat tiettyin edellytyksin matkapakettimääritelmän soveltamisalaan. Huomiota kiinnitetään muun muassa siihen, onko matkan tarkoituksena hyttimajoituksineen kuljettaa matkustaja paikasta toiseen vai onko aluksella oleskelulla itsessään matkailullista arvoa matkustajalle ja onko päätarkoituksena virkistäytyminen ja lomanvietto aluksella. Laivamatkat ovat tiettyin edellytyksin kuuluneet myös kumotun valmismatkadirektiivin soveltamisalaan.

Valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksu

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n mielestä valvontamaksujen korotukset vaikuttavat huomattavasti pieniin toimijoihin eikä valvontatyö tule sen mielestä juurikaan lisääntymään, minkä vuoksi esityksessä mainittu työn lisääntyminen ei ole kovin vahva peruste valvontamaksun korotukselle. EK katsoi, ettei uudelle prosenttiperusteiselle maksukyvyttömyyssuojamaksulle ole todellisia perusteita ja että nykyjärjestelmä on riittävä takaamaan direktiivissä säädetyn suojan tason.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry totesi, ettei direktiivin edellyttämän maksukyvyttömyyssuojan järjestämiseen liittyvä vakuusjärjestelmä saa muodostua alalle tuleminen eikä yritystoiminnan kasvattamisen esteeksi. MaRa ry:n mielestä ehdotetut valvontamaksujen korotukset lisäävät merkittäväällä tavalla yritysten maksurasitusta. MaRa ry katsoi, ettei maksukyvyttömyyssuojamaksua tulisi periä lainkaan tai toissijaisesti maksua tulisi maksaa vain ne yritykset, jotka tarjoamisensa palvelujen osalta vastaavat paluukuljetuksista.

Suomen Matkatoimistoalan liitto SMAL piti ehdotettua vakuusjärjestelmää erittäin raskaana yrityksille ja vakuusjärjestelmää ylimitoitettuna. SMAL hyväksyi valvonnan lisäämisen, jotta jatkossa ei syntyisi ongelmatilanteita konkurssien osalta. Se hyväksyi myös tällä edellytyksellä valvontamaksun korotuksen. SMAL ei pidä ehdotettua veron luonteista maksukyvyttömyyssuojamaksua perusteltuna eikä hyväksy sitä. SMAL esitti myös huolensa rekisterin ulkopuolelle jäävien yritysten valvonnasta.

Suomen Matkailuorganisaatioiden yhdistys SUOMA ry yhtyi Suomen matkatoimistoalan liitto SMALin lausuntoon ja huomautti lisäksi, että nykyistä suuremmat tai laajemmat vakuudet voivat merkittävästi vaikeuttaa toimintaa oman alueensa markkinoijina ja myyjinä toimivien matkailuorganisaatioiden osalta. Vakuudet voivat olla myös esteenä uusien yritysten syntymiselle.

Suomen Varustamot ry vastusti valvontamaksujen korotuksia. Maksukyvyttömyyssuojamaksun osalta se tuki ajatusta siitä, että maksukyvyttömyyssuojamaksua olisi mahdollista alentaa, mikäli elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyys on hyvällä tasolla.

Palvelualojen työnantajat Palta ry ilmoitti yhtyvänsä Suomen matkatoimistoalan liitto SMAL ry:n ja Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n lausuntoihin. Palta ry katsoi ehdotetun rekisteröintivaatimusten muutosten asettavan yritykset tietyltä osin eriarvoiseen asemaan. Palta ry katsoi, että vakuusjärjestelmä on raskas elinkeinoelämälle ja ylimitoitettu, mutta piti valvonnan lisäämistä yleisesti toimialalla kannatettavana. Palta ry ei pidä perusteltuna ottaa maksukyvyttömyyssuojamaksua osaksi uutta vakuusjärjestelmää.

Lausunnoissa ehdotettuja muutosesityksiä ja kritiikkiä valvontamaksu- ja maksukyvyttömyyssuojamaksuun ei ole voitu ottaa valmistelussa huomioon. Valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksu on matkapakettidirektiivin velvoitteiden toteuttamiseksi välttämätön. Valvontamaksulla rahoitetaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemää vakuudenasettamisvelvollisten matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvontaa. Valvontaresurssien tarpeen arvioidaan kasvavan kahdesta syystä. Ensinnäkin matkapakettidirektiivin laajemman soveltamisalan myötä valvottavien elinkeinonharjoittajien määrän arvioidaan lisääntyvän. Toiseksi matkapakettidirektiivin edellyttämän kuluttajansuojan tason tehostaminen edellyttää tehostetumpaa valvontaa vakuuksien mahdollisimman tarkan oikeaanosuvuuden varmistamiseksi.

Valtion talousarvioon otettavan arviomäärärahan edellytyksenä on, että matkatoimistoala katkaa sen arvioitua kustannuksia vuosittain veron kautta. Arviomäärärahan ottaminen valtion talousarvioon on taas osoittautunut käytännössäkin välttämättömäksi, jotta viranomaisella olisi pikaisesti käytettävissään varoja muun muassa matkustajien paluukuljetusten järjestämiseksi sekä matkustajille maksettavien korvausten turvaamiseksi tilanteissa, joissa vakuudet eivät riitä kaikkiin korvauksiin. Vakuuksien riittävyyden arvioiminen on käytännössä osoittautunut haasteelliseksi, koska alan luonteen mukaisesti toiminnan volyymi vaihtelee muun muassa vuodenaikojen vaihtelun mukaan. Vakuuksien arvioimisessa pyritään välttämään myös ylivaikuttamista. Maksut on arvioitu siten, että ne ovat kustannusvastaavia ja niiden määriä voidaan tarkastella myöhemmin.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy samanaikaisesti annettavaan hallituksen esitykseen laiksi matkapalveluyhdistelmistä ja kuluttajansuojalain muuttamisesta. Esitykset ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa, koska matkapalveluyhdistelmistä annettua lakia koskevassa ehdotuksessa määritellään matkapalveluyhdistelmä, jonka pohjalta määräytyy myös tämän esityksen 1. lakiehdotuksen soveltamisala. Tämän vuoksi esitetyt lait tulisi käsitellä ja saattaa voimaan samanaikaisesti.

Eduskunta on hyväksynyt lain liikenteen palveluista (320/2017), joka tulee voimaan pääosiltaan 1 päivänä heinäkuuta 2018. Hallituksen esityksessä laiksi matkapalveluyhdistelmistä ja kuluttajansuojalain muuttamisesta määritellään matkapalvelut, jotka majoituspalvelua lukuun ottamatta ovat liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitettuja liikkumispalveluja. Esityksen soveltamisalassa viitataan matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan, minkä vuoksi esityksellä on yhteys myös liikenteen palveluista annettuun lakiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Valtion talousarvioesitykseen sisältyy uusi siirtomääräraha, jolla turvattaisiin matkustajien paluukuljetukset ja matkustajille maksettavat korvaukset tietyissä tilanteissa. Esitetyn valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun tuotto valtiolle olisi noin 1 miljoona euroa vuodessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Pykälässä määritellään lain soveltamisala. Pykälän *1 momentin* mukaan lakia sovelletaan matkapalveluyhdistelmistä annetun lain (/) 1 §:ssä määriteltyyn soveltamisalaan kuuluvien matkapakettien ja yhdistettyjen matkajärjestelyjen tarjoamiseen, joista käytetään yhteisnimitystä matkapalveluyhdistelmä. Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät matkat, jotka kestävät alle 24 tuntia eivätkä sisällä yöpymistä ja matkapalvelut, joita markkinoidaan rajoitetulle ryhmälle matkustajia satunnaisesti ilman taloudellisen hyödyn tavoittelua sekä matkapalvelut, jotka ostetaan liikematkustamista koskevan yleisen sopimuksen perusteella. Soveltamisalaan kuuluvat sekä Suomeen että ulkomaille suuntautuvien matkapalveluyhdistelmien tarjoaminen. Matkapaketti määritellään matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 3 §:ssä ja yhdistetty matkajärjestely 4 §:ssä.

Pykälän *2 momentin* mukaan matkapalveluyhdistelmien tarjoamiseen rinnastetaan lentokuljetusten tarjoaminen kuluttajille tarjoajan omissa nimissä, jos kuljetuksen tarjoaa muu kuin lentoliikenteen harjoittaja. Soveltamisalaan kuuluvat sellaiset toimijat, jotka ainoastaan vuokraavat lentokaluston tai lentokaluston ja miehistön sekä myyvät tällaisiin lentoihin lippuja omissa nimissään, mutta eivät itse ole lentoliikenteen harjoittajia (niin sanotut virtuaalilentoyhtiöt).

Pykälän *3 momentissa* on viittaus lakiin matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta (/), jossa säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajan vakuuksien valvontaa varten ja maksukyvyttömyyden varalta perittävästä maksusta.

2 §. Määritelmät. Pykälän *1 kohdan* mukaan elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan kuuluvia sopimuksia tehdessään toimii tarkoituksessa, joka liittyy hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa, riippumatta siitä, toimiiko hän matkanjärjestäjänä, matkanvälittäjänä, yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista helpottavana tahona tai matkapalvelun tarjoajana. Määritelmä vastaa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 5 §:n 2 kohdan määritelmää.

Pykälän *2 kohdan* mukaan matkustajalla tarkoitetaan henkilöä, joka haluaa tehdä matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan kuuluvan sopimuksen matkapalveluja tarjoavan

elinkeinonharjoittajan kanssa tai jolla on oikeus matkustaa tällaisen sopimuksen perusteella. Sopimuksen on voinut tehdä joku muu henkilö kuin matkustaja tai jokin yhteisö. Matkustaja voi olla esimerkiksi yrityksen työntekijä, jonka matkasta yritys on sopinut matkanjärjestäjän kanssa, tai yhdistyksen jäsen, joka osallistuu matkalle yhdistyksen tekemän sopimuksen perusteella. Säännöksessä tarkoitettu matkustaja voi olla myös henkilö, jolle sopimuksen alun perin tehnyt henkilö on luovuttanut oikeutensa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 13 §:n mukaisesti. Matkustajan määritelmä ei ole rajattu kuluttajiin, vaan myös muu henkilö, kuten liikematkustaja voi olla säännöksessä tarkoitettu matkustaja. Jos matkapalvelu on ostettu liikematkustamista koskevan yleisen sopimuksen perusteella, tätä lakia ei ehdotuksen 1 §:n 1 momentin perusteella kuitenkaan sovelleta. Määritelmä vastaa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 5 §:n 1 kohdan määritelmää.

Pykälän 3 kohdan mukaan matkanjärjestäjällä tarkoitetaan elinkeinonharjoittajaa, joka yhdistää matkapaketteja ja myy tai muutoin tarjoaa niitä joko suoraan tai toisen elinkeinonharjoittajan välityksellä tai yhdessä toisen elinkeinonharjoittajan kanssa, tai joka toimittaa matkustajan tiedot toiselle elinkeinonharjoittajalle matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 3 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisesti. Määritelmä vastaa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 5 §:n 3 kohdan määritelmää.

Pykälän 4 kohdan mukaan yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavalla taholla tarkoitetaan sellaista elinkeinonharjoittajaa, joka edesauttaa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 4 §:ssä tarkoitetun yhdistetyn matkajärjestelyn syntymistä. Yhdistetyllä matkajärjestelyllä tarkoitetaan vähintään kahta erityyppistä, samaa matkaa tai lomaa varten ostettua matkapalvelua, jotka eivät muodosta matkapakettia ja joista matkustaja tekee erilliset sopimukset yksittäisten palveluntarjoajien kanssa, jos yhdistelmä täyttää matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainitut edellytykset. Edellytyksenä on muun muassa, että tässä kohdassa tarkoitettu elinkeinonharjoittaja edesauttaa matkustajaa suorittamaan kunkin matkapalvelun erillistä valintaa ja maksamista yhden yhteydenoton aikana. Yhdistetty matkajärjestely syntyy myös silloin, kun tässä kohdassa tarkoitettu elinkeinonharjoittaja edesauttaa vähintään yhden täydentävän matkapalvelun ostamista toiselta elinkeinonharjoittajalta kohdistetusti.

Pykälän 5 kohdan mukaan matkanvälittäjällä tarkoitetaan muuta elinkeinonharjoittajaa kuin matkanjärjestäjää, joka myy tai muutoin tarjoaa matkanjärjestäjän yhdistämiä matkapalveluyhdistelmistä annetun lain mukaisia matkapaketteja. Määritelmä vastaa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 5 §:n 4 kohdan määritelmää.

Pykälän 6 kohdan määritellään matkapalveluyhdistelmien tarjoaja, joka on yläkäsite ja sisältää matkanjärjestäjän, yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavan tahon ja sellaisen matkanvälittäjän, joka on sijoittautunut Suomeen ja joka toimii Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole itse asettanut matkapaketidirektiivin mukaista vakuutta muussa EU- tai ETA-valtiossa.

Pykälän 7 kohdan mukaan maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan sitä, ettei matkapalveluja suoriteta matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksuvalmiusongelmien vuoksi, niitä ei tulla suorittamaan tai ne tullaan suorittamaan vain osittain tai palveluntarjoajat vaativat matkustajia maksamaan niistä. Selkein maksukyvyttömyystilanne on konkurssi. Matkapalveluyhdistelmien tarjoaja voi tosiasiaassa olla maksukyvytön myös tilanteissa, joissa sitä ei ole haettu konkurssiin. Tällöin Kilpailu- ja kuluttajavirasto arvioi edellä mainittujen seikkojen perusteella, onko elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyys muutoin selvästi ja riidattomasti todettavissa vai onko kyse elinkeinonharjoittajan tilapäisestä maksukyvyttömyydestä tai maksuvaikeuksista ja onko elinkeinonharjoittajan mahdollista jatkaa toimintaansa. Jos Kilpailu- ja kuluttajaviraston tie-

dossa on sellaisia seikkoja, joiden perusteella se katsoo yrityksen olevan maksukyvyttömän, se tekee asiasta päätöksen 11 §:n mukaisesti. Tällaisia seikkoja voivat olla muun muassa äkillisesti peruuntuneet majoitukset tai kuljetukset. Velkasaneeraustilanteet rinnastetaan maksukyvyttömyyteen, vaikka yrityksen toiminta velkojen uudelleenjärjestelyjen myötä jatkuu. Elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyystilanne on realisoitunut myös tilanteessa, jossa yrityksen taloudellisen tilanteen tervehdyttämiseen tähtäävässä rehabilitaatiomenettelyssä yrityksen velkoja, mukaan lukien matkustajien saatavat, leikataan.

Pykälän 8 kohdan mukaan paluukuljetuksella tarkoitetaan matkustajan kuljetusta lähtöpaikkaan tai muuhun sopimuspuolten sopimaan paikkaan. Määritelmä vastaa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 5 §:n 7 kohtaa.

2 luku **Maksukyvyttömyyssuoja ja vakuudet**

3 §. Vakuuden asettaminen. Pykälällä pannaan täytäntöön matkapakettidirektiivin V ja VI lukujen sekä VII luvun 20 artiklan säännökset maksukyvyttömyyssuojasta. Maksukyvyttömyyssuoja toteutetaan siten, että matkapalvelun tarjoaja asettaa vakuuden, joka kattaa matkustajien suorittamat tai heidän puolestaan suoritettut ennakkomaksut ja paluukuljetuskustannukset, jos sopimukseen on sisällynyt kuljetus.

Ennakkomaksujen arvioinnissa on otettava huomioon etukäteen maksettujen maksujen ja loppumaksujen sekä matkapaketin tai yhdistetyn matkajärjestelyn välisen ajan pituus. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuuden on katettava riittävän suuri prosenttiosuus matkapalvelun tarjoajan liikevaihdosta matkapakettien ja yhdistettyjen matkajärjestelyjen osalta. Hyväksyttävään vakuuden määrään voi vaikuttaa esimerkiksi myytyjen matkapakettien tyyppi, matkustajien kuljetusmuoto, matkakohde sekä oikeudelliset rajoitukset tai elinkeinonharjoittajan sitoumukset, jotka koskevat ennalta suoritettujen maksujen määriä, jotka se voi hyväksyä, ja maksujen ajoitusta ennen matkapaketin alkamista. Vaikka tarvittava vakuus voidaan laskea viimeisimpien yritystietojen perusteella, elinkeinonharjoittaja on velvollinen mukauttamaan maksukyvyttömyyssuojaa riskein kasvaessa mukaan lukien matkapakettien myynnin merkittävä kasvu.

Tehokkaassa maksukyvyttömyyssuojassa ei kuitenkaan tarvitse ottaa huomioon erittäin vähäisiä riskejä, joita ovat esimerkiksi useiden suurimpien matkajärjestäjien samanaikainen maksukyvyttömyys, jos tämä vaikuttaisi suhteettomasti suojan kustannuksiin ja heikentäisi sen tehokkuutta.

Pykälän 1 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 17 artiklan 1 kohdan 1 alakohta. Momentissa säädetään, että Suomeen sijoittautuneella matkanjärjestäjällä on velvollisuus asettaa vakuus, joka turvaa matkustajien etukäteen suorittamien tai heidän puolestaan suoritettujen maksujen palauttamisen siltä osin kuin sopimuksen mukaisia palveluja ei suoriteta matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi. Jos matkapakettisopimukseen sisältyy matkustajan kuljetus, vakuuden on katettava myös matkustajan paluukuljetus, vaikka siitä ei olisi peritty ennakkomaksuja.

Pykälän 2 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 19 artiklan säännökset yhdistettyjä matkajärjestelyjä koskevasta maksukyvyttömyyssuojasta. Momentissa säädetään, että Suomeen sijoittautuneen yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavan tahon on asetettava vakuus kaikkien matkustajilta saamiensa maksujen palauttamisen takaamiseksi siltä osin kuin yhdistetyn matkajärjestelyn osana olevaa matkapalvelua ei suoriteta sen maksukyvyttömyyden vuoksi. Jos elinkeinonharjoittaja vastaa matkustajan kuljetuksesta, vakuuden on katettava myös matkustajan paluukuljetus, vaikka siitä ei olisi peritty ennakkomaksuja. Momenttiin sovelletaan soveltuvin osin 17 artiklan 2-5 kohtia.

Pykälän 3 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 17 artiklan 1 kohdan 2 alakohta ja osin 19 artiklan 1 kohta. Momentissa täsmennetään, että direktiivin lakisääteisiä vaatimuksia, jotka koskevat maksukyvyttömyyssuojaa, on sovellettava myös Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneisiin elinkeinonharjoittajiin.

Momentin mukaan Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneen matkanjärjestäjän, joka myy tai tarjoaa myytäväksi matkapaketteja Suomessa tai muutoin suuntaa millä tavalla tahansa tällaista toimintaa Suomeen, on asetettava vakuus pykälän 1 ja 2 momentin mukaisesti, jos mainittu elinkeinonharjoittaja ei ole asettanut matkapakettidirektiivin mukaista vakuutta muussa EU- tai ETA-valtiossa. Sama koskee myös tahoa, joka edesauttaa yhdistettyjen matkajärjestelyjen hankkimista Suomessa.

Pykälän 4 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 20 artiklan säännökset matkanvälittäjiä koskevista erityisistä velvoitteista, jos matkanjärjestäjä on sijoittautunut Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Momentissa säädetään, että Suomeen sijoittautuneen matkanvälittäjän, joka toimii Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneen matkanjärjestäjän lukuun, on asetettava vakuus sekä oman että päämiehensä maksukyvyttömyyden varalta pykälän 1 ja 2 momentin mukaisesti, jos matkanjärjestäjä ei ole itse asettanut matkapakettidirektiivin 17 artiklan mukaista vakuutta. Tässä tapauksessa matkanvälittäjään sovelletaan matkanjärjestäjiä koskevia sekä matkapaketin toteuttamiseen että maksukyvyttömyysuojaan liittyviä velvoitteita, jollei matkanvälittäjä osoita matkanjärjestäjän toimivan kyseisten säännösten mukaisesti.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että ehdotuksen 3 §:n 1-4 momenteissa tarkoitettu vakuus asetetaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Kilpailu- ja kuluttajavirasto päättää vakuuden hyväksymisestä ehdotuksen 4 §:n mukaisesti.

4 §. Vakuuden hyväksyttävyys. Pykälä sisältää säännökset Kilpailu- ja kuluttajavirastolle asetettavan vakuuden hyväksymisestä ja vakuudenantajan kelpoisuudesta sekä vakuuden määräämistä ja laadusta.

Pykälän 1 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto päättää, hyväksytäänkö vakuus. Vakuudeksi voidaan hyväksyä takaus, muu vakuussitoumus tai vakuutus. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi hyväksyä vakuutena muun muassa pankkitakauksen tai luottovakuutuksen. Säännöksessä mainitulla muulla vakuussitoumuksella tarkoitetaan esimerkiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajien ylläpitämän rahaston tai säätiön kautta tarjottua vakuusjärjestelyä. Lisäksi säännös antaa mahdollisuuden alan järjestöjen tarjoamien vakuusjärjestelyjen hyväksymiselle.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan vakuudenantajalla on oltava kotipaikka EU- ETA-valtiossa. Sijaintivaatimus on tarpeen sen vuoksi, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi tosiasiallisesti valvoa vakuudenantajan maksukykyä ja vakavaraisuutta.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan vakuudenantajan on oltava Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan kykenevä suoriutumaan maksuvelvollisuudestaan. Vakuudenantajan maksuvyvyn ja vakavaraisuuden arviointi on osoittautunut käytännössä tärkeäksi, koska pelkkä lupa toimia rahoituslaitoksena Euroopan unionin alueella tai Euroopan talousalueella ei anna riittävää kuvaa rahalaitoksen vakavaraisuudesta. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohtiin sisältyvät vakuudenantajaa koskevat edellytykset on käytännöstä saatujen kokemusten perusteella tarkoituksenmukaista kirjoittaa säännökseen.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan vakuudeksi voidaan hyväksyä vain sellainen takaus, muu vakuussitoumus tai vakuutus, jonka mukaisen vastuumäärän arvioidaan riittävän ehdo-

tuksen 3 pykälässä tarkoitettuihin suorituksiin. Kilpailu- ja kuluttajavirasto arvioi vakuuden riittävyyden kunkin elinkeinonharjoittajan osalta erikseen. Arvio vakuuden määrästä perustuu elinkeinonharjoittajan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimittamaan selvitykseen. Vakuuden on oltava riittävä kattamaan kaikki ennakoitavissa olevat maksut, jotka matkustajat ovat suorittaneet tai jotka on suoritettu matkustajien puolesta matkapalveluyhdistelmistä huippusesonkina ottaen huomioon tällaisten maksujen saamisen ja loman tai matkan päättymisen välinen aika sekä tarvittaessa ennakoitavissa olevat paluukuljetusten kustannukset riippumatta siitä, onko niistä suoritettu ennakkomaksuja vai ei.

Pykälän 2 *momentin* mukaan vakuuden on oltava tosiasiallinen, ja sen on katettava kohtuudella ennakoitavissa olevat kustannukset eli ennakkomaksut ja paluukuljetuskustannukset. Vakuuden on oltava käytettävissä maksutta.

Pykälän 3 *momentin* mukaan matkustajien on saatava hyöty maksukyvyttömyyssuojasta asuinpaikastaan, matkalle lähtöpaikasta taikka matkapaketin tai matkapalvelun myyntipaikasta riippumatta sekä riippumatta siitä, missä EU- tai ETA-valtiossa maksukyvyttömyyssuojasta vastaava taho sijaitsee.

5 §. Vakuuden ehdot. Pykälässä säädetään seikoista, jotka ehdotuksen 4 §:ssä tarkoitettun vakuuden ehdoista on ainakin käytävä ilmi. Ehdotuksen mukainen vakuusjärjestelmä perustuu matkapalveluyhdistelmien tarjoajien rahoitusmarkkinoilta hankkimiin yksittäisiin vakuuksiin. Vakuuksien hankkimiskustannukset riippuvat paljolti siitä, minkälaisia ehtoja vakuuksiin liitetty. Näin ollen on tarkoituksenmukaista säätää vakuuksiin liitettävistä vähimmäisehdoista, jolloin elinkeinonharjoittajat saavat tietoonsa vakuuksiin liittyvät hankintakustannukset mahdollisimman tarkasti.

Pykälän 1 *kohdan* mukaan vakuuden ehdoissa on käytävä ilmi, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi vaatia maksuvelvoitteiden täyttämistä heti, kun matkapalveluyhdistelmän tarjoaja on maksukyvytön. Matkapakettidirektiivin 17 artiklan kohdan 5 mukaan maksujen palautus kunkin suorittamattoman matkapalvelun osalta on suoritettava ilman aiheutonta viivytystä matkustajan pyynnön jälkeen, minkä vuoksi on tärkeää, että vakuuden on oltava käytettävissä mahdollisimman pian. Myös matkustajien paluukuljetus edellyttää vakuuksien nopeaa realisoimista ja käyttämistä. Jos matkapaketti perustuu reittilentoihin, joissa matkustajan maksama matkan hinta on ennen matkan alkua siirtynyt kuljetusyhtiölle, on kuljetusyhtiö velvollinen kuljettamaan asiakkaan sopimuksen mukaan.

Pykälän 2 *kohdan* mukaan vakuuden ehdoista on käytävä ilmi, että vakuus päättyy aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun Kilpailu- ja kuluttajavirasto on saanut vakuudenantajalta kirjallisen ilmoituksen vakuuden päättymisestä. Kohdan tarkoituksena on antaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle riittävä aika reagoida niihin tilanteisiin, joissa elinkeinonharjoittajan antama vakuus on päättymässä odottamattomasti. Jos elinkeinonharjoittaja on jatkamassa toimintaansa, mutta sen vakuus irtisanotaan, tulee elinkeinonharjoittajan kyetä hankkimaan uusi vakuus ennen irtisanomisan päättymistä. Siinä tapauksessa, ettei elinkeinonharjoittaja kykene hankkimaan uutta vakuutta, on sen lopetettava toimintansa tai vaihtoehtoisesti Kilpailu- ja kuluttajaviraston on kiellettävä elinkeinonharjoittajaa jatkamasta toimintaa, johon vaaditaan vakuus.

Pykälän 3 *kohdan* mukaan vakuuden ehdoista on käytävä ilmi, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi irtisanoa vakuuden kuukauden kuluttua siitä, kun se on todennut, ettei vakuudenantaja kykene täyttämään maksuvelvollisuuttaan. Vakuudenantajan maksukyvyyn seuraaminen on tärkeää, koska matkustajien oikeus täysimääräiseen korvaukseen vakuuksista maksukyvyttö-

myystepauksissa on turvattava. Viranomaisen on kyettävä reagoimaan, jos vakuudenantajan maksukyky heikkenee.

Pykälän 4 kohdan mukaan vakuuden ehdoista on käytävä ilmi, että vakuus kattaa matkustajien vakuudenvoimassaoloaikana syntyneet saatavat ja sellaiset saatavat, jotka ovat syntyneet ennen kuin vakuus on alkanut. Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan antaman vakuuden tulee kattaa kaikki ne saatavat, jotka ovat syntyneet elinkeinonharjoittajan liiketoiminnan aloittamisesta sen toiminnan päättymiseen asti. Elinkeinonharjoittaja toimii harvoin siten, ettei sille määrättyyn vakuuteen tule muutoksia tai ettei se vaihda vakuuden antavaa rahoituslaitosta toimintansa aikana. Annettujen vakuuksien tulee muodostaa yhtäjaksoinen ketju. Ketjun tarkoituksena on varmistaa, ettei kenenkään matkustajan saatava, riippumatta saatavan syntymisajankohdasta, jää suojan ulkopuolelle. Näin ollen tilanteessa, jossa elinkeinonharjoittaja tekee vakuuteen muutoksia, uuden korvaavan vakuuden tulee myös kattaa sellaiset saatavat, jotka ovat syntyneet ennen uuden vakuuden voimassaolon alkamispäivää. Muussa tapauksessa elinkeinonharjoittajan tulee säilyttää aiemmin antamansa vakuudet voimassa siihen asti, kunnes se on toimittanut Kilpailu- ja kuluttajavirastolle selvityksen siitä, ettei korvattavaan vakuuteen liity enää korvattavia saatavia.

Pykälän 5 kohdan mukaan vakuuden ehdoissa on mainittava, että vakuudesta suoritettavat maksut tulee suorittaa veloituksetta Kilpailu- ja kuluttajaviraston yksilöimille pankkitileille. Matkapakettidirektiivin artiklan 17 kohdan 4 mukaan vakuuden on oltava käytettävissä maksutta, joten vakuudesta matkustajille suoritettaviin saataviin ei voida sisällyttää vakuuden käytöstä mahdollisesti aiheutuvia maksuja. Ehdotuksen 10 §:n 2 momentin mukaan matkustajan on esitettävä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kuuden kuukauden määräajassa vaatimus vakuuden käyttämisestä, minkä jälkeen Kilpailu- ja kuluttajavirasto ilmoittaa vakuudenantajalle maksujen saajien pankkitilit.

6 §. Maksukyvyttömyyssuojan vastavuoroinen tunnustaminen. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 18 artiklan säännökset maksukyvyttömyyssuojan vastavuoroisesta tunnustamisesta. Palvelujen vapaa liikkuvuus ja sijoittautumisvapaus edellyttävät, että EU- ja ETA-valtiot tunnustavat matkanjärjestäjän tai yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavan elinkeinonharjoittajan sijoittautumisjäsenvaltion lainsäädännön mukaisen maksukyvyttömyyssuojan.

Pykälän mukaan muuhun EU- tai ETA-valtioon kuin Suomeen sijoittautunut matkanjärjestäjä, joka myy tai tarjoaa myytäväksi matkapaketteja Suomessa tai muutoin suuntaa tällaista toimintaa Suomeen, ei ole velvollinen asettamaan vakuutta Suomessa, jos tämä on asettanut vakuuden sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaisesti. Sama koskee myös tahoja, joka edesauttaa yhdistettyjen matkajärjestelyjen hankkimista Suomessa.

7 §. Vakuuden alentaminen. Pykälässä säädetään vakuuden alentamiseen liittyvästä menettelystä, vakuuden alentamisen edellytyksistä ja alennetun vakuuden määrästä. Vakuus asetetaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömyystilanteita varten. Pykälässä säädettyjen edellytysten täytyessä elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada vakuutta alennettavaksi tilanteessa, jossa sen riski maksukyvyttömyydestä on pieni.

Pykälän 1 momentin mukaan matkapalveluyhdistelmien tarjoaja voi hakea Kilpailu- ja kuluttajavirastolta asettamansa vakuuden alentamista. Jos hakija hakemuksessaan osoittaa, että se täyttää pykälässä säädetyt vakuuden alentamisen edellytykset, Kilpailu- ja kuluttajaviraston on alennettava vakuutta. On tarkoituksenmukaista, että alentaminen tapahtuu matkapalveluyhdistelmien tarjoajan omasta hakemuksesta, koska elinkeinonharjoittaja itse tuntee parhaiten taloudellisen tilanteensa ja pystyy arvioimaan, täyttääkö sen yritystoiminta alentamisen edellytykset. Koska vakuuden alentamisesta aiheutuu matkapalveluyhdistelmien tarjoajalle velvolli-

suuksia ja kustannuksia, on sen voitava itse arvioida alentamisesta saamansa hyödyt ja aiheutuvat kustannukset. Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on täytettävä kaikki pykälän 1 momentin 1-3 kohdissa mainitut edellytykset saadakseen vakuuden alentamisen hyödykseen. Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömyysriskiä arvioidaan tarkastelemalla sen oman pääoman suhdetta matkustajien saataviin ja sen maksuvalmiutta.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään sen arvioimisesta, onko yrityksellä riittävästi pääomaa veloistaan eli matkustajien saatavista suoriutumiseen. Kohdan mukaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajan oman pääoman on oltava suurempi kuin viranomaisen sille määräämän vakuuden arvo. Vakuuden arvo taas määrätään siten, että vakuus riittää 3 §:ssä mainittuihin matkustajien saatavien maksamiseen. Tällä tavalla matkapalveluyhdistelmien tarjoajan taloudellisesta tilasta saadaan kuva, jossa huomioidaan alan ominaispiirteet.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädetään yrityksen maksuvalmiudesta. Kohdan mukaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajan tilinpäätöksen mukaisen vaihto- ja rahoitusomaisuuden arvon on oltava yhtä suuri tai suurempi kuin tilinpäätöksen mukainen lyhytaikainen vieras pääoma. Tilinpäätöksen on mikäli mahdollista oltava vahvistettu. Edellytyksen tulee täytyttyä sekä sinä tilikautena, jona hakemus tehdään, että kahtena edellisellä tilikautena. Maksuvalmiuden tunnuslukuna käytetään niin sanottua current ratio -arvoa, joka mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista veloistaan rahoitus- ja vaihto-omaisuudellaan. Yrityksen tilinpäätös osoittaa vaihto- ja rahoitusomaisuuden arvon ja lyhytaikaisen vieraan pääoman määrän. Yrityksen maksuvalmius on hyväksyttävä, kun mainittujen erien suhdeluku on vähintään yksi.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädetään siitä, onko matkapalveluyhdistelmän tarjoaja huolehtinut yhteiskunnalle tulevista velvoitteistaan. Saadakseen vakuuden alentamisen hyväkseen edellytetään, ettei matkapalveluyhdistelmän tarjoaja ole viiden viimeisen tilikauden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt hoitaa veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksuihin sekä Tullin perimiin maksuihin liittyviä velvollisuuksiaan. Merkitystä tulee antaa laiminlyöntien toistuvuudelle sekä verojen ja maksujen osalta euromäärälle.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, kuinka paljon vakuutta voidaan alentaa. Vakuutta alennetaan sillä euromäärällä, jolla matkapalveluyhdistelmien tarjoajan oma pääoma ylittää sille määrätyn vakuuden. Jos esimerkiksi vakuus olisi 50 000 euroa ja omaa pääomaa olisi 75 000 euroa, vakuutta voitaisiin alentaa 25 000 eurolla. Alennetun vakuuden on kuitenkin aina oltava vähintään 50 prosenttia hyväksytyn vakuuden määrästä.

8 §. Alennetun vakuuden valvonta. Pykälän 1 momentissa säädetään alennetun vakuuden valvonnasta. Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo, että vakuuden alentamisen ehdotuksen 7 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät myös alentamisen jälkeen. Pykälän 1 momentin mukaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajan, jonka vakuutta on ehdotuksen 7 §:n mukaisesti alennettu, on toimitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kaksi kertaa vuodessa tilintarkastajan vahvistama laskelma oman pääoman määrästä ja selvitys maksuvalmiudesta current ratio -tunnusluvun avulla sekä perusteltu selvitys toiminnasta 3 §:ssä tarkoitettun vakuuden arvioimiseksi. Ehdotuksen 19 §:ssä säädetyn velvollisuuden lisäksi alennetun vakuuden hyväkseen saavan elinkeinonharjoittajan on toimitettava taloudellista tilaansa koskevat tiedot yhden kerran vuodessa. Yrityksen taloudellisen tilan seuraaminen kaksi kertaa vuodessa on välttämätöntä, koska alan luonteen mukaisesti myynnin volyymin vaihtelevuus jopa kuukausittain voi olla huomattavaa.

Pykälän 2 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston on poistettava ehdotuksen 7 §:n mukainen vakuuden alentaminen, jos matkapalveluyhdistelmien tarjoaja laiminlyö 1 momentissa mainittujen tietojen toimittamisen tai ei enää täytä ehdotuksen 7 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

9 §. Maksukyvyttömyyden toteaminen ja vakuuden käyttäminen. Pykälässä säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömyyden toteamisesta ja vakuuden käyttämisestä matkustajille maksettaviin korvauksiin ja paluukuljetuskustannuksiin ehdotuksen 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Kilpailu- ja kuluttajaviraston on todettava matkapalveluyhdistelmien tarjoaja maksukyvyttömäksi ja tehtävä maksukyvyttömyydestä päätös ennen kuin se voi päättää vakuuden käyttämisestä. Maksukyvyttömyys on määritelty ehdotuksen 2 §:n 7 kohdassa. Maksukyvyttömyyspäätökseen ja päätökseen vakuuden käyttämisestä sovelletaan hallintolain (434/2003) säännöksiä muun muassa asianosaisen kuulemisesta ja päätöksen tiedoksiantamisesta.

10 §. Saatavien maksaminen matkustajille ja paluukuljetusten järjestäminen. Pykälän 1 momentin mukaan vakuudesta korvataan matkustajille heidän etukäteen matkapalveluyhdistelmien tarjoajalle suorittamansa maksut, kun sopimuksen mukaisia palveluja ei suoriteta matkapalveluyhdistelmän tarjoajan maksukyvyttömyyden vuoksi. Matkustajalle voidaan korvata majoituskustannuksia tilanteessa, jossa matkustaja joutuu maksamaan välttämättömiä ja kohutuullisia ylimääräisiä majoituskustannuksia ennen paluukuljetusta. Vakuudesta maksetaan myös kotiutettavien matkustajien paluukuljetuksesta aiheutuvat kustannukset, jos sopimukseen sisältyy kuljetus. Pykälän 2 momentissa säädetään määräajasta, jona matkustajan on haettava korvausta. Matkustajan on esitettävä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vaatimus vakuuden käyttämisestä saatavansa suorittamiseen kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin hän on saanut tiedoksi päätöksen, jolla Kilpailu- ja kuluttajavirasto on todennut matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömäksi 9 §:n mukaisesti. Kilpailu- ja kuluttajavirasto antaa maksukyvyttömyyspäätöksen tiedoksi matkustajille hallintolain 62 §:n yleistiedoksiantona.

Pykälän 3 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto järjestää tarvittaessa matkustajien paluukuljetuksen ja maksaa kuljetuskustannukset vakuuksista. Käytännössä Kilpailu- ja kuluttajavirasto järjestää esimerkiksi lentokoneiden vuokrauksen ja muut tarvittavat toimenpiteet, joiden avulla matkakohteisiin jääneet matkustajat voidaan kotiuttaa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston on toimitettava paluukuljetuksen järjestämiseen liittyvät tiedot ja ohjeet matkustajalle henkilökohtaisesti. Tiedottamisen on tapahduttava viivytyksettä sen jälkeen, kun matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömyys on todettu. Jos Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole käytössään matkustajan yhteystietoja, on viraston julkaistava paluukuljetukseen liittyvät tiedot verkkosivuillaan tai vastaavalla yleisön helposti saatavilla olevalla tavalla.

Pykälän 4 momentin mukaan matkustajalla ei ole oikeutta korvaukseen tämän lain nojalla, jos hänelle palautetaan ehdotuksen 3 §:n mukaisia vakuudella turvattuja saatavia jonkin muun lain tai sopimuksen perusteella. Matkustajalla voi maksukyvyttömyystilanteissa olla myös toinen taho, joka on velvollinen palauttamaan hänen maksamansa ennakkomaksut. Tällainen tilanne saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun matkustaja on maksanut matkansa luottokortilla. Näissä tilanteissa matkustajalla on oikeus hakea korvausta kahdesta paikasta eli luotonantajalta ja tämän lain nojalla asetetusta vakuudesta. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun (KHO 2015:236) mukaan valmismatkalain nojalla asetettu vakuus on asetettu turvaamaan valmismatkalaissa mainittuja matkustajien saatavia eikä suojaamaan liiketoiminnan realisoitunutta riskiä. Näin ollen jos matkustaja saa korvausta toisaalta, menettävät hän ja mahdolliset saatavan siirronsaajat oikeutensa hakea korvausta vakuudesta. Ehdotettu laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista korvaa valmismatkalain.

Matkustajalla ei pykälän 4 momentin mukaan myöskään ole oikeutta tämän lain mukaiseen korvaukseen paluukuljetuksesta, jos hän ilman perusteltua syytä jättää noudattamatta Kilpailu- ja kuluttajaviraston paluukuljetuksista antamia ohjeita. Matkustaja, joka esimerkiksi ostaa oman paluulennon järjestetyn yhteiskuljetuksen sijaan, ei voi saada korvausta itse ostamastaan lennosta, koska hänelle on jo järjestetty paluukuljetus. Jos matkustajalla on perusteltu syy toiminnalleen, hän ei menetä oikeuttaan korvaukseen. Perusteltu syy voi olla kyseessä esimerkiksi silloin, kun matkustaja ei ole saanut tietoa Kilpailu- ja kuluttajaviraston järjestämästä paluukuljetuksesta tai hän ei liikenteellisten tai välimatkoihin liittyvien syiden vuoksi pääse ajoissa järjestetylle paluulennolle. Kilpailu- ja kuluttajavirasto arvioi, onko esitetty syy hyväksyttävä. Matkustajan on pyrittävä toimimaan siten, että hänen aiheuttamansa kustannukset olisivat mahdollisimman pienet.

11 §. Paluukuljetusten ja saatavien maksaminen valtion varoista. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, milloin matkustajien paluukuljetuksista aiheutuvia kustannuksia ja matkustajille maksettavia muita saatavia voidaan maksaa valtion varoista. Direktiivin mukaan maksukyvyttömyyssuojan on oltava käytettävissä heti, kun matkapalveluja ei matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksuvalmiusongelmien vuoksi suoriteta. Matkustajien paluukuljetusten nopea toteutuminen ja matkustajien etukäteen suorittamien maksujen palauttaminen ilman aiheutonta viivästystä matkustajan pyynnön jälkeen on turvattava. Vakuudet ovat pääsääntöisesti pankkitakauksia, joiden nopea realisointi voi olla ongelmallista. Nopeiden paluukuljetusten ja riittävän nopean maksujen palauttamisen turvaamiseksi valtion talousarvioon otetaan uusi siirtomääräraha, jota Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi käyttää talousarvion rajoissa paluukuljetusten maksamiseen ja maksujen palauttamiseen. Matkustajien maksujen palautuksia voidaan maksaa talousarvion rajoissa valtion varoista myös tapauksissa, joissa asetettu vakuus ei riitä kaikkien saatavien maksamiseen tai matkustajien saatavien maksaminen vakuuksista viivästyisi aiheuttomasti matkustajan esittämän korvauspyynnön jälkeen sen vuoksi, että vakuuksien realisointi ei ole mahdollista kohtuullisessa ajassa.

Valtion talousarvioon ehdotetaan otettavaksi siirtomääräraha, jossa varataan 1 miljoonaa euroa edellä mainittujen kustannusten maksamiseen. Jos korvaustarve nousee jonakin vuonna yli momentille varatun määrärahan, on summaa mahdollista korottaa lisätalousarviossa.

Samaan aikaan tämän ehdotuksen kanssa ehdotetaan, että laki valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta tulee voimaan. Tämän ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvilta elinkeinonharjoittajilta perittäisiin maksukyvyttömyyden varalta maksukyvyttömyyssuojamaksuna noin 250 000 euroa vuosittain. Ensimmäisenä vuonna perittäisiin kuitenkin noin 125 000 euroa, koska laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018. Maksukyvyttömyyssuojamaksun määrä olisi 0,024 prosenttia elinkeinonharjoittajan edellisen päättyneen tilikauden matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdosta.

Pykälän 2 momentin mukaan valtion maksamat paluukuljetusten kustannukset ja matkustajille maksetut muut korvaukset korvataan valtiolle vakuuksista.

12 §. Velvollisuus ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista. Pykälässä säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajan ilmoitusvelvollisuudesta tilanteessa, jossa harjoitettavan toiminnan laatu tai laajuus muuttuu. Ilmoitusvelvollisuuden syntyminen edellyttää lisäksi, että muutos voi vaikuttaa velvollisuuteen asettaa vakuus, vakuuden määrään tai vakuuden hyväksyttävyyteen. Säännös koskee sekä matkapalveluyhdistelmien tarjoajaa, jonka toiminta ei edellytä vakuuden asettamista että matkapalveluyhdistelmien tarjoajaa, joka on jo asettanut vakuuden. Jos ensin mainitun elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan laadussa tai laajuudessa tapahtuu muutoksia, jotka voivat vaikuttaa velvollisuuteen asettaa vakuus, tulee asiasta ilmoittaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Mikäli vakuuden jo asettaneen matkapalveluyhdistelmien tarjo-

ajan toiminnan laajuudessa tapahtuu esimerkiksi sellaisia muutoksia, joiden perusteella asetettu vakuus ei ole enää riittävä tai hyväksyttävä, elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava asiasta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Ehdotuksen 22 §:ssä säädetään pakkokeinoista sellaista elinkeinonharjoittajaa vastaan, joka ei noudata tämän pykälän mukaisia vakuuden asettamista tai vakuuteen liittyvää ilmoitusvelvollisuutta koskevia säännöksiä.

3 luku Vakuudenasettamisvelvollisten rekisteröinti

13 §. Rekisteri vakuudenasettamisvelvollisista ja rekisteri-ilmoitus. Pykälässä säädetään vakuudenasettamisvelvollisista matkapalveluyhdistelmien tarjoajista pidettävästä rekisteristä. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteriviranomaisena toimii Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Se pitää rekisteriä ehdotetussa laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi. Rekisteriin merkitään matkapalveluyhdistelmien tarjoaja, joka on ehdotuksen 3 §:n mukaan velvollinen asettamaan vakuuden. Rekisteri matkapalveluyhdistelmien tarjoajista on julkinen.

Pykälän 2 momentissa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. Ehdotuksen mukaan elinkeinonharjoittaja, joka aikoo tarjota matkapalveluyhdistelmiä ja joka on velvollinen asettamaan vakuuden, on velvollinen tekemään rekisteri-ilmoituksen Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Ilmoituksessa on mainittava ehdotuksen 15 §:n 1 momentin 1-6 kohdassa tarkoitetut tiedot. Ilmoitukseseen on lisäksi liitettävä ote kaupparekisteristä tai muusta vastaavasta julkisesta rekisteristä, selvitys rekisteröinnistä perittävän maksun suorittamisesta ja perusteltu selvitys toiminnasta vakuuden arvioimiseksi. Perustellulla selvityksellä tarkoitetaan otetta kirjanpidosta, joka on järjestetty ehdotuksen 25 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla siten, että suoritettujen ennakkomaksut käyvät ajantasaisesti ilmi kirjanpidosta. Ehdotuksen 25 §:n 2 momentin mukaisesti edellä mainittuun selvitykseen on liitettävä tilintarkastajan lausunto, jossa tilintarkastaja vahvistaa selvityksissä esitettyjen tietojen asianmukaisuuden.

14 §. Rekisteröinnin edellytykset. Pykälässä säädetään vakuudenasettamisvelvollisten rekisteröinnin edellytyksistä. Edellytysten täyttyessä Kilpailu- ja kuluttajaviraston on merkittävä rekisteröimistä pyytävä vakuudenasettamisvelvollisista pidettävään rekisteriin. Ehdotettujen edellytysten tarkoituksena on parantaa matkapalveluyhdistelmien tarjoajien luotettavuutta ja matkustajien taloudellista turvallisuutta. Pykälän 1 kohdan mukaan rekisteröinti edellyttää, että ilmoituksen tekijä on täyttänyt ehdotuksen 3 §:n mukaisen velvollisuuden vakuuden asettamisesta. Vakuuden on oltava Kilpailu- ja kuluttajaviraston hyväksymä.

Pykälän 2 kohdan mukaan ilmoituksen tekijä ei saa olla konkurssissa. Jos ilmoituksentekijä on luonnollinen henkilö, hänen on oltava täysi-ikäinen. Ilmoituksen tekijänä ei voi olla myöskään henkilö, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi rekisteröinnin yhteydessä todeta konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä, onko ilmoituksentekijä asetettu konkurssiin. Holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 67 §:n 4 momentin nojalla Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on oikeus saada holhousasioiden rekisteristä henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamista koskevat tiedot.

Pykälän 3 kohdan mukaan ilmoituksen tekijältä edellytetään, että hän on hoitanut julkiset velvollisuutensa. Rekisteröinnin edellytyksenä on, ettei ilmoituksen tekijä ole kolmen edeltävän vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten eläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksujen tai Tullin perimien maksujen hoitamista. Laiminlyöntien toistuvuutta ja määrää on arvioitava samoin kuin ehdotuksen 7 §:n 1 momentin 3 kohdassa. Edellytyksen tarkoituksena on parantaa matkapalveluyhdistelmien tarjoajien luotettavuutta ja torjua osaltaan harmaata taloutta.

15 §. *Rekisteriin merkittävät tiedot ja muutoksista ilmoittaminen.* Pykälän 1 momentissa säädetään tiedoista, jotka merkitään rekisteriin. Momentin 1 kohdan mukaan rekisteriin merkitään luonnollisen henkilön täydellinen nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika sekä toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- tai yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja yhteystiedot.

Momentin 2 kohdan mukaan rekisteriin merkitään oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- tai yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja yhteystiedot.

Momentin 3 kohdan mukaan rekisteriin merkitään luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön käyttämä markkinointinimi. Elinkeinonharjoittajat käyttävät usein markkinoinnissaan epävirallisia markkinointinimiä. Niiden käyttö voi aiheuttaa sekaannusta, koska matkustajat voivat hakea elinkeinonharjoittajan tietoja rekisteristä markkinointinimellä eivätkä virallisella toimi tai aputoiminimellä. Markkinointinimen merkitseminen rekisteriin helpottaa matkustajia löytämään rekisteristä oikeat tiedot.

Momentin 4 kohdan mukaan rekisteriin merkitään tieto siitä, toimiiko vakuudenasettamisvelvollinen matkanjärjestäjänä, Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoitautuneen matkanjärjestäjän matkanvälittäjänä vai yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavana tahona. Tietojen perusteella matkustaja voi tarkistaa virallisesta rekisteristä, missä ominaisuudessa elinkeinonharjoittaja toimii alalla.

Momentin 5 kohdan mukaan rekisteriin merkitään tieto siitä, tarjoaako elinkeinonharjoittaja lentokuljetuksia ehdotuksen 1 §:n 2 momentin mukaisesti.

Momentin 6 kohdan mukaan rekisteriin merkitään tiedot vakuuden antajasta ja vakuusmäärästä. Tiedot palvelevat sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastoa sen valvontatehtävässä että matkustajia heidän tarkistaessaan matkanjärjestäjän luotettavuutta.

Momentin 7 kohdan mukaan rekisteriin merkitään rekisteröitävälle annettava rekisteritunnus ja rekisteröinnin päivämäärä.

Momentin 8 kohdan mukaan rekisteriin merkitään rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta, kun Kilpailu- ja kuluttajavirasto on tehnyt päätöksen rekisteristä poistamisesta ehdotuksen 17 §:n perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan rekisteriin merkitään tiedot niistä, joita on ehdotuksen 22 §:n 1 momentin perusteella kielletty tarjoamasta matkapalveluyhdistelmiä tai jatkamasta niiden tarjoamista ilman hyväksyttävää vakuutta, jos toiminnan harjoittamiseen vaaditaan vakuus. Tiedot on kuitenkin poistettava rekisteristä kolmen vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kiello on annettu. Kieltojen merkitsemisellä pyritään tehostamaan lain noudattamista ja noudattamisen valvontaa.

Pykälän 3 momentin mukaan rekisteriin merkityn on ilmoitettava rekisteritietojen muutoksista viipymättä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Muutosilmoitukseen on liitettävä tilintarkastajan vahvistama selvitys matkustajien korvausvaatimuksista ja muista maksuvelvoitteista, jotka voivat tulla suoritettaviksi vakuudesta, jos muutosilmoitus koskee matkapalveluyhdistelmien tarjoamisen lopettamista.

16 §. *Tietojen luovuttaminen rekisteristä.* Pykälässä säädetään rekisteritietojen luovuttamisesta. Ehdotetulla sääntelyllä pyritään siihen, että vakuudenasettamisvelvollisten matkapalveluyhdistelmien tarjoajien tiedot ovat helposti kaikkien saatavilla. Matkustajilla tulee olla mah-

dollisuus tarkistaa matkanjärjestäjän tietoja ja luotettavuutta ennen sopimuksen tekemistä. Tästä syystä pidetään tarpeellisenä, että rekisteritietoja saa luovuttaa tulosteena tai saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaa ne muutoin sähköisessä muodossa.

Rekisteriin talletetaan myös luonnollisia henkilöitä koskevia henkilötietoja, kuten nimi ja henkilötunnus. Vakuudenasettamisvelvollisten rekisteri on siis osittain henkilörekisteri. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa luovuttaa tietoja tulosteena tai sähköisesti vain, jos luovutuksensaajalla on henkilötietolain mukaan oikeus käsitellä pyydettyjä henkilötietoja. Tällaisen ehdon toteuttamista ei voida soveltaa annettaessa tietoja sähköisen tietoverkon kautta. Rajoituksen toteuttaminen ei ole myöskään tarpeen yksityisyyden suojan vuoksi, jos sähköisen tietoverkon kautta ei luovuteta rekisteröityjen henkilötunnuksia.

Ehdotuksen mukaan henkilötietojen luovuttaminen tulosteena tai saattaminen yleisesti nähtäville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaminen muutoin sähköisessä muodossa on sallittua. Henkilötunnuksen saa kuitenkin luovuttaa vain annettaessa tietoja tulosteena tai teknisenä tallenteena. Luovuttamisen edellytyksenä on tällöin se, että luovutuksensaajalla on henkilötietolain 13 §:n tai muun lain mukaan oikeus käsitellä henkilötunnuksia koskevia tietoja.

17 §. Rekisteristä poistaminen. Pykälän mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston on poistettava vakuudenasettamisvelvollinen rekisteristä, jos rekisteröity ei enää täytä ehdotuksen 14 §:ssä säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston on poistettava rekisteröity esimerkiksi silloin, kun elinkeinonharjoittajan asettama vakuus ei ole enää hyväksyttävä tai käy ilmi, että elinkeinonharjoittaja on toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt verojen tai muiden ehdotuksen 14 §:n 3 kohdassa mainittujen maksujen hoitamisen kolmen edeltävän vuoden aikana. Rekisteristä on poistettava myös elinkeinonharjoittaja, joka on lopettanut toimintansa. Ennen poistamispäätöksen tekemistä Kilpailu- ja kuluttajaviraston on kuultava elinkeinonharjoittajaa hallintolain 34 §:n mukaisesti.

4 luku **Valvonta ja pakkokeinot**

18 §. Valvonta. Pykälän mukaan ehdotetun lain noudattamista valvovat Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja aluehallintovirasto. Valvonta liittyy vakuudenasettamisvelvollisuutta koskevien säännösten noudattamiseen. Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo ensisijassa asetettujen vakuuksien riittävyyttä ja oikeaanosuvuutta mukaan lukien alennetut vakuudet. Aluehallintovirasto valvoo esimerkiksi valvontakampanjoin sitä, että kaikki vakuudenasettamisvelvolliset elinkeinonharjoittajat täyttävät velvollisuutensa.

19 §. Valvontaviranomaisen oikeus saada tietoja. Pykälän 1 momentissa säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajan velvollisuudesta antaa salassapitosäännösten estämättä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sekä aluehallintovirastolle niiden pyynnöstä valvontaa varten välttämättömät asiakirjat ja tiedot. Vaikka asiakirjoihin tai tietoihin sisältyisi esimerkiksi liike- tai ammatillisuuksia, asiakirjat ja tiedot on annettava valvontaviranomaisille, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan toteuttamista varten.

Pykälän 2 momentin mukaan matkapalveluyhdistelmän tarjoajan on toimitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vahvistettu tilinpäätöksensä yhden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Tilinpäätöksen yhteydessä on toimitettava myös matkapalveluyhdistelmien tarjonnan laatuun ja laajuuteen liittyvät tilintarkastajan vahvistamat tiedot päättäneeltä tilikaudelta vakuuden arvioimista varten. Näillä luvuilla tarkoitetaan muun muassa matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihtoa ja matkustajilta kerättyjä ennakkomaksuja.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto tarvitsee edellä mainittujen asiakirjojen lisäksi muita tietoja vakuuden riittävyyden arvioimiseksi. Tämän vuoksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on annettava perusteltu selvitys toiminnastaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston asettamina määräaikoina. Selvityksen perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi päätellä, onko elinkeinonharjoittajan toiminnassa tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka vaikuttavat vakuuden määrään.

20 §. Tiedonsaanti viranomaiselta. Pykälän mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ja aluehallintovirastolla on salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada maksutta toiselta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta valvonnan kannalta välttämättömät tiedot. Valvontaviranomaisella on lisäksi edellä mainittu tiedonsaantioikeus ehdotuksen 14 §:ssä säädettyjen rekisteröinnin edellytysten ja 17 §:ssä säädettyjen rekisteristä poistamisen edellytysten selvittämiseksi ja valvomiseksi. Pykälän mukaan tiedot voidaan luovuttaa valvontaviranomaisille myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Viimeksi mainittu on tarpeen erityisesti sen varmistamiseksi, että valvontaviranomaiset voivat hyödyntää Harmaan talouden selvitysyksikön laatimia velvoitteidenhoitoselvityksiä.

21 §. Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädetään valvontaviranomaisen salassapitovelvollisuutta koskevasta poikkeuksesta. Keskeisimmät salassapitosäännökset sisältyvät viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999). Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ja aluehallintovirastolla on pykälän perusteella oikeus antaa liike- tai ammattisalaisuuden tai elinkeinonharjoittajan taloudellisten etujen suojaamiseksi salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle sen tehtäviä varten. Edellytyksenä on, että tietojen saaminen on viranomaisen tai julkista tehtävää hoitavan tehtävien suorittamisen kannalta välttämätöntä. Salassa pidettäviä tietoja voidaan antaa myös syyttäjätai poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi tai syytteeseen panemiseksi.

22 §. Pakkokeinot. Pykälä sisältää pakkokeinoja koskevat säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston on kiellettävä elinkeinonharjoittajaa tarjoamasta ehdotetun lain mukaisia matkapalveluyhdistelmiä, jos vakuudenasettamisvelvollinen elinkeinonharjoittaja ei ole asettanut lainkaan ehdotuksen 3 §:ssä tarkoitettua vakuutta. Kieltopäätös on annettava myös tilanteessa, jossa asetettu vakuus ei enää täytä 4 §:n mukaisia hyväksyttävyyden edellytyksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi kehottaa matkapalveluyhdistelmien tarjoajaa määräajassa täyttämään velvollisuutensa tilanteessa, jossa elinkeinonharjoittaja laiminlyö ehdotuksen 12 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista, 13 §:n 2 momentissa tarkoitetun rekisteri-ilmoituksen tekemisen, 19 §:ssä tarkoitetun asiakirjojen toimittamisvelvollisuuden tai 25 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajaa ja kirjanpitoa koskevien säännösten noudattamisen.

Pykälän 3 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi asettaa pykälässä tarkoitetun kiellon tai kehotuksen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee sen asettanut viranomaisen eli Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Muuten uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta noudatetaan, mitä uhkasakkolaisissa (1113/1990) säädetään. Viittaus koskee myös uhkasakon määrää. Uhkasakkolain 8 §:n mukaan uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Uhkasakon määrään vaikuttavat näin ollen ainakin harjoitetun elinkeinotoiminnan laajuus ja liikevaihdon suuruus sekä elinkeinonharjoittajan suhtautuminen valvontaviranomaisen sille ehdotetun lain nojalla aiemmin antamiin kehotuksiin. Uhkasakkolain 23 §:ssä säädetään uhkasakolla tehostetun kiellon tiedoksiantamisesta. Tarkoituksenmukaisin tiedoksiantotapa lieinee yleensä saantitodistusmenettely. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi päätöksessään asettaa

elinkeinonharjoittajalle määräajan, jonka kuluessa sen tulee toimeenpanna kieltopäätöksen vaatimat muutokset.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on harkintavalta sen suhteen, tulisiko lainvastaisesti ilman vakuutta tai ilman hyväksyttävää vakuutta harjoitettavaan matkapalveluyhdistelmien tarjoamiseen puuttua uhkasakolla tehostetulla kiellolla vai olisiko asia syytä saattaa tutkittavaksi mahdollisena rikoslain 30 luvun 3 b §:n mukaisena rikkomuksena.

23 §. Pakkokeinot eräissä rajat ylittävissä tapauksissa. Pykälän mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi ryhtyä ehdotuksen 22 §:ssä tarkoitettuihin pakkokeinoihin myös kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/27/EY 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun luetteloon merkityn ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta, jos matkapakettiyhdistelmien tarjoaja toimii Suomessa ilman ehdotuksen 3 §:ssä tarkoitettua vakuutta.

24 §. Kieltokanteen vireillepano ulkomailla. Pykälään on informaationsyistä otettu viittaus-säännös rajat ylittävää kieltomenettelyä koskevaan lakiin, jossa säädetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston vireillepano-oikeudesta toisessa EU- tai ETA-valtiossa.

5 luku. Erinäiset säännökset

25 §. Tilintarkastaja ja kirjanpito. Pykälässä säädetään tilintarkastajasta ja kirjanpidon järjestämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan matkapakettiyhdistelmän tarjoajalla, joka on ehdotuksen 3 §:n mukaan vakuudenasettamisvelvollinen, on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja. Koska momentissa säädetty velvollisuus valita tilintarkastaja on tiukempi kuin tilintarkastuslaissa säädetään, säännöksessä mainitaan selvyiden vuoksi, että momentissa tarkoitettulla matkapakettiyhdistelmien tarjoajalla on oltava hyväksytty tilintarkastaja, vaikka se ei olisi tilintarkastuslain nojalla tilintarkastusvelvollinen.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle 8 §:n ja 19 §:n mukaan toimitettaviin selvityksiin, laskelmiin ja tietoihin on pykälän 2 momentin mukaan liitettävä pykälän 1 momentissa tarkoitettujen tilintarkastajan lausunto. Tilintarkastaja vahvistaa lausunnossaan, että selvitykset, laskelmat ja muut toimitetut tiedot ovat asianmukaisia.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen elinkeinonharjoittajan on järjestettävä kirjanpitonsa sellaiseksi, että kaikki ennen matkapalveluyhdistelmän alkamista suoritettut maksut, jotka koskevat matkapalveluyhdistelmiä ja niihin liittyviä palveluja, käyvät ajantasaisesti ilmi kirjanpidosta. Muilta osin kirjanpidosta säädetään kirjanpitolaissa (1336/1997).

26 §. Rangaistussäännökset. Pykälän 1 momentissa on viittaus rikoslain (39/1889) 30 luvun 3 a §:ään, jossa säädetään rangaistus matkapalvelurikoksesta ja 30 luvun uuteen 3 b §:ään, jossa säädetään matkapalvelurikkomuksesta.

Jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto on tehostanut 22 §:n nojalla määrättyä kieltoa tai kehotusta uhkasakolla, päällekkäisyyksien estämiseksi pykälän 2 momentissa säädetään, ettei rikkojaa tällöin voida tuomita samasta teosta rangaistukseen, jos uhkasakko on lainvoimaisella päätöksellä tuomittu maksettavaksi.

27 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin mukaan ehdotuksen 17, 22 ja 23 §:ssä tarkoitettuihin Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksiin haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei näissä asioissa

käytetä, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Näissä päätöksissä on kyse rekisteristä poistamisesta sekä kielloista ja kehotuksista.

Muuhun Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen saa *2 momentin* mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimussääntelyn piiriin kuuluvat esimerkiksi ehdotuksen 4 §:n mukainen vakuuden hyväksyttävyyttä koskeva päätös, 9 §:n mukainen maksukyvyttömyyden toteamista koskeva päätös, ja 14 §:n rekisteröinnin edellytyksiä koskeva päätös. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Pykälän *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Pykälän *4 momentin* mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston 4, 9 ja 17 §:n nojalla annettavaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Muutoksenhaku 4, 9 ja 17 §:n nojalla annettavaan päätökseen merkitsisi asiallisesti sitä, ettei matkustaja saisi ehdotuksessa tarkoitettua suojaa. Matkustajien taloudellisen turvallisuuden varmistaminen edellyttää, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökset voidaan viivytyksettä panna täytäntöön.

28 §. Keskusyhteyspiste. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 18 artiklan 2-4 kohdat. Pykälän *1 momentin* mukaan maksukyvyttömyyssuojan vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvänä keskusyhteyspisteenä Suomessa toimii Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Keskusyhteyspisteen tehtävänä on helpottaa EU- ja ETA-valtioiden välistä hallinnollista yhteistyötä ja näissä valtioissa toimivien matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvontaa mainitussa artiklassa tarkoitettua tiedon antamiseen liittyvät velvollisuudet täyttämällä.

Keskusyhteyspiste helpottaa EU- ja ETA-valtioiden välistä hallinnollista yhteistyötä ja EU- ja ETA-valtioissa toimivien matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvontaa. Keskusyhteyspisteen on ilmoitettava yhteystietonsa kaikille muille EU- ja ETA-valtioille sekä komissiolle. Sen on annettava toisten keskusyhteyspisteiden käyttöön kaikki tarpeelliset tiedot kansallisista maksukyvyttömyyssuojaa koskevista vaatimuksista sekä tiedot yhdestä tai useammasta tahosta, joka vastaa maksukyvyttömyyssuojasta sen alueelle sijoittautuneiden yksittäisten matkapalveluyhdistelmien tarjoajan osalta. Yhteyspisteen on annettava toisille mahdollisuus käyttää kaikkia saatavilla olevia luetteloita niistä matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, jotka täyttävät maksukyvyttömyyssuojaan liittyvät velvoitteet. Kaikkien luetteloiden on oltava julkisesti saatavilla, myös verkossa.

Pykälän *2 momentissa* säädetään selvityksistä, joita Kilpailu- kuluttajaviraston on pyydetävä toiselta EU- tai ETA-valtiolta, jos se epäilee matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömyyssuojaa. Selvitys pyydetään siltä valtiolta, johon matkapalveluyhdistelmien tarjoaja on sijoittautunut. Jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto saa vastaavan selvitys pyynnön toiselta EU- tai ETA-valtiolta, sen on vastattava pyyntöön mahdollisimman pian. Asian kiireellisyys ja monitahoisuus voidaan ottaa huomioon vastausajassa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston on joka tapauksessa annettava ensimmäinen vastaus viimeistään 15 arkipäivän kuluessa pyynnön vastaanotamisesta.

29 §. Neuvottelukunta. Pykälän *1 momentin* mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteydessä voi toimia matkapalveluyhdistelmäasiain neuvottelukunta, jonka työ- ja elinkeinoministeriö asettaa. Neuvottelukunnan toimikausi on kolme vuotta.

Pykälän *2 momentin* mukaan neuvottelukunnan tehtävänä on seurata matkailualan kehitystä ja ehdotetun lain soveltamista ja valvontaa. Neuvottelukunta voi antaa lausuntoja sekä tehdä esi-

tyksiä ja aloitteita lainsäädännön ja valvonnan kehittämiseksi. Neuvottelukunta toimii neuvoa-antavana elimenä matkapalveluyhdistelmien tarjoamista koskevissa kysymyksissä.

Pykälän 3 momentissa säädetään neuvottelukunnan kokoonpanosta ja jäsenten kelpoisuudesta. Neuvottelukunnalla on puheenjohtaja ja vähintään viisi muuta jäsentä, joista yksi on varapuheenjohtaja. Varapuheenjohtajalla ja muilla jäsenillä on henkilökohtainen varajäsen. Neuvottelukunnan jäsenten tulee olla matkapalveluyhdistelmäasioihin hyvin perehtyneitä.

Pykälän 4 momentin mukaan neuvottelukunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kolme muuta jäsentä.

6 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

30 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentissa säädetään lain voimaantulosta ja 2 momentissa valmismatkaliikkeistä annetun lain kumoamisesta. Tarkoitus on, että laki tulee voimaan samanaikaisesti matkapalveluyhdistelmiä koskevan lakiehdotuksen sekä matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömyys- ja valvontamaksua koskevan lakiehdotuksen kanssa. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018.

31 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentin mukaan ilmoitus 3 §:ssä tarkoitetun vakuuden asettamisesta ja vakuudenasettamisvelvollisten rekisteriin merkitsemistä koskeva 13 §:n 2 momentin mukainen rekisteri-ilmoitus voidaan ottaa käsiteltäväksi ennen tämän lain voimaantuloa. Vakuus voidaan kuitenkin hyväksyä ja ilmoituksen tekijä voidaan merkitä rekisteriin vakuudenasettamisvelvollisista vasta tämän lain tullessa voimaan.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeinoharjoittaja, joka lain voimaan tullessa on merkittynä valmismatkaliikkeistä annetun lain mukaiseen valmismatkaliikerekisteriin ja joka on tämän lain mukaan vakuudenasettamisvelvollinen sekä on asettanut tämän lain mukaan hyväksyttävän vakuuden, siirretään tämän lain mukaiseen rekisteriin vakuudenasettamisvelvollisista.

Pykälän 3 momentin mukaan elinkeinonharjoittaja, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa ehdotuksen 1 §:ssä tarkoitettua toimintaa, joka edellyttää 3 §:ssä tarkoitettua vakuuden asettamista ja 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua rekisteriin merkitsemistä, ja joka asettaa vakuuden sekä tekee rekisteri-ilmoituksen kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, saa jatkaa toimintaansa siihen saakka, kunnes päätös vakuuden hyväksymisestä ja rekisteriin merkitsemisestä on tehty.

1.2 Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyysuojamaksusta

1 §. Soveltamisala. Pykälässä on tavanomainen lain soveltamisalaa koskeva säännös. Laissa säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajilta perittävästä valvonta- ja maksukyvyttömyysuojamaksusta. Maksua peritään matkapalveluyhdistelmien tarjoajilta heidän asettamiensa vakuuksien valvontaa varten ja maksukyvyttömyyden varalta.

Valtiosääntöoikeudellisesti valvonta- ja maksukyvyttömyysuojamaksua on pidettävä verona. Maksutulot tuloutetaan valtion talousarvioon bruttomääräisinä tuloina. Tarkoitus on, että laskennallisen vakuusmäärän perusteella määräytyvää maksun osuutta eli valvontamaksua vastaava määräraha maksukertymästä osoitetaan talousarviossa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle.

2 §. Maksuvelvollinen. Pykälässä säädetään maksuvelvollisuudesta. Valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksua peritään matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain (/) 1 §:ssä tarkoitetuilta matkapalveluyhdistelmien tarjoamista harjoittavilta elinkeinonharjoittajilta, jotka ovat velvollisia asettamaan lain 3 §:ssä säädetyn vakuuden.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain 6 §:ssä tarkoitetulla matkanjärjestäjällä ja yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavalla taholla ei ole velvollisuutta maksaa valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksua mainitussa lainkohdassa säädettyä maksukyvyttömyssuojan vastavuoroisen tunnustamisen johdosta, jos ne ovat asettaneet vakuuden sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaan.

3 §. Maksun määrä. Pykälässä säädetään valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun määrästä ja perusteesta. Maksu määräytyy kahden eri perusteen mukaan.

Pykälän 1 momentin mukaan maksu koostuu matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain 3 §:n mukaiseen vakuusmäärään perustuvasta kiinteästä maksusta ja matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdon perusteella maksettavasta prosenttiperusteisesta maksusta.

Pykälän 2 momentti sisältää Kilpailu- ja kuluttajaviraston hyväksymään vakuuteen sidotun maksutaulukon. Maksutaulukossa valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun kiinteä maksuosuus on jaettu seitsemään eri luokkaan maksuvelvollisen maksuvuotta edeltäneen vuoden suurimman, laskennallisen vakuusmäärän perusteella. Pienimmillään maksu on 405 euroa Kilpailu- ja kuluttajaviraston hyväksymän vakuusmäärän ollessa enintään 10 000 euroa. Suurin maksu on pienimpään nähden kymmenkertainen. Tuolloin kiinteän maksun osuus on siis 4 050 euroa hyväksytyn vakuuden määrän ollessa yli 10 000 000 euroa. Muut maksut sijoittautuvat näiden väliin seuraavasti: vakuusmäärän ollessa yli 10 000, mutta enintään 50 000 euroa, kiinteän maksun osuus on 945 euroa, vakuusmäärän ollessa yli 50 000, mutta enintään 200 000 euroa, kiinteä maksu on 1 350 euroa, vakuusmäärän ollessa yli 200 000, mutta enintään 1 000 000 euroa, kiinteän maksun osuus on 2 025 euroa, vakuusmäärän ollessa yli 1 000 000, mutta enintään 3 000 000 euroa, kiinteän maksun osuus on 2 700 euroa ja vakuusmäärän ollessa yli 3 000 000, mutta enintään 10 000 000 euroa, kiinteän maksun osuus on 3 375 euroa.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain 7 §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston on alennettava matkapalveluyhdistelmien tarjoajalta edellytettävää vakuutta, kun tämä hakee vakuuden alentamista ja täyttää lainkohdassa tarkemmin yksilöivät vakavaraisuus- ja maksuvalmiusvaatimukset. Vakuuden alentaminen ei kuitenkaan vaikuta tässä laissa säädettyyn valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun määrään. Pykälän 2 momentin mukainen osuus valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta määräytyy matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan lain 3 §:n perusteella määräytyvän laskennallisen, alentamattoman vakuuden perusteella.

Pykälän 3 momentissa määritetään prosenttiperusteinen osuus maksusta. Prosenttiperusteinen maksuosuus on 0,024 prosenttia. Maksun suuruus lasketaan maksupäätöksen tekemistä edeltäneen päättäneen tilikauden matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdesta.

Pykälän 3 momentin mukainen osuus maksusta perustuu tietoon, jota ei ole säännönmukaisesti kirjanpidosta saatavissa. Näin ollen se ei myöskään sisälly niihin tilinpäätöstietoihin, jotka maksuvelvollinen on velvollinen kirjanpitolain (1336/1997) 3 luvun 9 §:n, osakeyhtiölain (624/2006) 8 luvun 10 §:n tai osuuskuntalain (421/2013) 8 luvun 10 §:n nojalla rekisteröimään patentti- ja rekisterihallituksessa.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoamisesta annetun lain 19 §:n nojalla matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on annettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vahvistettu tilinpäätös yhden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä sen yhteydessä matkapalveluyhdistelmien tarjonnan laatuun ja laajuuteen liittyvät tilintarkastajan vahvistamat tiedot päättäneeltä tilikaudelta vakuuden arvioimista varten. Viimeksi mainituilla luvuilla tarkoitetaan muun muassa matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihtoa ja matkustajilta kerättyjä ennakkomaksuja. Lisäksi matkapalveluyhdistelmän tarjoajan on toimitettavan Kilpailu- ja kuluttajaviraston asettamina määräaikoina selvitys toiminnastaan vakuuden arvioimista varten.

Aloittavan yrityksen valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun pykälän 2 momentin mukaisesti määräytyvä kiinteän maksun osuus on mahdollista määrittää jo ensimmäisenä toimintavuonna, koska se perustuu Kilpailu- ja kuluttajaviraston hyväksymään vakuuteen, josta säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavassa laissa. Pykälän 3 momentin prosenttiperusteista maksun osuutta ei ensimmäisenä toimintavuonna pystytä määrittelemään matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdosta, koska tällaista tietoa ei vielä tuossa vaiheessa ole saatavilla. Näin ollen aloittava yritys maksaa valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta vain 2 momentin mukaisen osuuden ensimmäisenä toimintavuotenaan. Maksun 3 momentin mukainen osuus maksetaan ensimmäisen kerran siltä vuodelta, jolta edellä mainittu liikevaihto on saatavilla.

4 §. Toimivaltainen viranomainen. Toimivaltainen viranomaisen maksujen määräämisessä ja perimisessä on Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

5 §. Maksun suorittaminen. Pykälän 1 momentin mukaan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksu erääntyy maksettavaksi kalenterivuositain Kilpailu- ja kuluttajaviraston määräämänä ajankohtana. Kilpailu- ja kuluttajavirasto määrää valvontamaksun suuruuden 3 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti ja lähettää maksuvelvolliselle maksupäätöksen. Maksupäätös on lähetettävä viimeistään 30 päivää ennen eräpäivää.

Pykälän 2 momentin mukaan maksuvelvolliselle ei palauteta perittyä valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksua tai osaa siitä, jos maksuvelvollisuus päättyy kesken kalenterivuoden, esimerkiksi sen johdosta, että maksuvelvollinen joutuu konkurssiin tai muutoin lopettaa toimintansa.

6 §. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi. Pykälään sisältyy normaali verotuksen toimittamisen kannalta välttämätön säännös maksun oikaisusta maksuvelvollisen hyväksi.

7 §. Oikaisu maksunsaajan hyväksi. Pykälään sisältyy normaali verotuksen toimittamisen kannalta välttämätön säännös maksun oikaisusta maksunsaajan hyväksi.

8 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädetään oikaisuvaatimuksen tekemisestä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksua koskevaan päätökseen haetaan oikaisua Kilpailu- ja kuluttajavirastolta. Hallintolain (434/2003) 7 a luvussa on vuonna 2010 voimaan tulleet yleissäännökset oikaisuvaatimuksen tekemisestä. Näiden mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Hallintolain 46 §:ssä säädetään myös velvollisuudesta antaa oikaisuvaatimusohjeet. Kun ehdotettavassa laissa ei ole tarkoitus poiketa hallintolain oikaisuvaatimusta koskevista yleissäännöksistä, ei ole syytä erikseen säätää oikaisuvaatimusmenettelystä, vaan on riittävää viitata tältä osin hallintolakiin.

Pykälän 2 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikaisuvaatimuksen johdosta teke-
mään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996)
säädetään.

Pykälän 3 momentin mukaan muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen on mahdollista
vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

9 §. Maksun perintä. Matkapalveluyhdistelmiä tarjoavalle asetettu valvonta- ja maksukyvyt-
tömyyssuojamaksu olisi mahdollista periä ilman ulosottoperustetta siinä järjestyksessä kuin
verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

10 §. Tietojenantovelvollisuus ja arviomaksu. Pykälän 1 momentin säännöksen mukaan mat-
kapalveluyhdistelmien tarjoajan on pyynnöstä annettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle val-
vonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksun määrittämistä varten tarvittavat tiedot. Matkapalve-
luyhdistelmien tarjoajan velvollisuudesta toimittaa valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamak-
sun määrittämiseksi tarvittavat tiedot säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetta-
van lain 19 §:n 1 momentissa. Mainitun lainkohdan nojalla matkapalveluyhdistelmien tarjo-
ajan on toimitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vahvistettu tilinpäätös yhden kuukauden
kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä sen yhteydessä matkapalveluyhdistelmien tar-
jonnan laatuun ja laajuuteen liittyvät tilintarkastajan vahvistamat tiedot päättäneeltä tilikaudel-
ta vakuuden arvioimista varten. Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on lisäksi Kilpailu- ja ku-
luttajaviraston asettamina määräaikoina annettava perusteltu selvitys toiminnastaan 3 §:ssä
tarkoitettua vakuuden arvioimiseksi. Tilinpäätöksen yhteydessä on toimitettava myös matka-
palveluyhdistelmien tarjonnan laatuun ja laajuuteen liittyvät tiedot päättäneeltä tilikaudelta.
Näillä luvuilla tarkoitetaan muun muassa matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihtoa ja
matkustajilta kerättyjä ennakkomaksuja.

Pykälän 2 momentti koskee maksun määrää tilanteessa, jossa Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei
ole riittäviä tietoja maksun määrittämiseksi maksuvelvollisen laiminlyötyä 1 momentin mukai-
sen tietojenantovelvollisuuden tai matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain 19 §:n
mukaisen oma-aloitteisen tietojen toimittamisvelvollisuuden. Arvioon perustuvassa maksu-
päätöksessä on kerrottava arvion perusteet. Arvion perusteena voidaan käyttää esimerkiksi
Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tai patentti- ja rekisterihallitukselle aiempina vuosina toimitet-
tuja tilinpäätöstietoja sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimitettuja tietoja matkapalveluyh-
distelmien myynnin liikevaihdosta ja matkustajilta kerätyistä ennakkomaksuista. Jos toimin-
tansa aloittava yritys ei toimita vaadittuja tietoja, arvion perusteena käytetään esimerkiksi yri-
tyksen patentti- ja rekisterihallitukselta saatavia yrityksen ensimmäisiä tilinpäätöstietoja. Vero
määrätään siltä vuodelta, jolta liikevaihto on saatavilla. Maksupäätökseen haetaan muutosta
samaa tapaan kuin muihin tämän lain mukaisiin maksupäätöksiin. Maksun oikaiseminen sekä
maksuvelvollisen että maksunsaajan hyväksi on mahdollista samoin perustein kuin tämän la-
kiehdotuksen 6 ja 7 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi.

11 §. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä heinä-
kuuta 2018. Koska laki tulee voimaan kesken vuotta, ehdotetaan, että maksun määrä on vuon-
na 2018 puolet maksun lainmukaisesta määrästä.

1.3 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä

6 §. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus. Pykälän 1 momentin 21 kohtaan tehtäisiin
tekninen tarkistus sen johdosta, että momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 22 kohta. Ehdote-
tun 23 kohdan mukaan velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan matkapalveluyhdistel-
mien tarjoajista annettavaksi ehdotetun lain 14, 17 ja 18 §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajavi-

rastolle kuuluvia tehtäviä, jotka koskevat matkapalveluyhdistelmien tarjoajan vakavaraisuuden arviointia, rekisteröinnin edellytyksiä ja rekisteristä poistamista sekä valvontaa. Näiden tehtävien hoitamiseksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi pyytää Harmaan talouden selvitysyksikköä laatimaan velvoitteidenhoitoselvityksen.

Esitys perustuu Harmaan talouden selvitysyksikön ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitykseen vuosien 2015–2016 aikana valmismatkaliikerekisteriin kuuluvista yrityksistä ja niiden vastuuhenkilöistä. Selvityksessä käytiin läpi valmismatkayritysten ja niiden vastuuhenkilöiden harmaan talouden riskitekijöitä ja muita toiminnan mahdollisia liittymäkohtia harmaaseen talouteen.

Selvityksessä esitettiin harkittavaksi, että valmismatkaliiketoimintaa harjoittavia yrityksiä koskevia säännöksiä tarkennettaisiin niin, että valmismatkaliiketoimintaa harjoittavan tulisi hoitaa veroihin, eläke-, työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksuihin tai tullin perimiin maksuihin liittyvät rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuutensa. Lisäksi vaatimus edellä mainittujen velvoitteiden hoitamisesta voitaisiin ulottaa valmismatkaliiketoimintaa harjoittavan yhteisön organisaatiohenkilöihin sekä näiden muihin organisaatioihin. Selvityksessä esitettiin lisäksi, että rekisteröintejä hoitava viranomainen voisi harkita laiminlyönnin merkityksen mahdollisen rekisteröintimerkinnän kannalta. Näin ollen esimerkiksi toimintaan nähden vähäinen laiminlyönti ei voisi olla rekisteröinnin poistamisen perusteena.

1.4 Laki rikoslain 30 luvun muuttamisesta

30 luku 3 a ja 3 b §. *Matkapalvelurikos ja matkapalvelurikkomus.* Rikoslain 30 luvun 3 a §:ssä säädettäisiin matkapalvelurikoksesta ja uudessa 3 b §:ssä matkapalvelurikkomuksesta.

Rikosnimikkeet ja rangaistussäännösten sisältö muutettaisiin vastaamaan matkapalveluyhdistelmiä koskevaa lainsäädäntöä ja kumpikin rangaistussäännös sijoitettaisiin vakiintuneen käytännön mukaisesti omaan pykäläänsä.

Rangaistussäännökset muutettaisiin vastamaan rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttua lainsäädäntökäytäntöä, jossa törkeys porrastettujen rikosten perustunnusmerkistö kuvataan rikosta eikä rikkomusta koskevassa rangaistussäännöksessä. Voimassa olevassa laissa perustunnusmerkistö sisältyy valmismatkaliikerikkomusta koskevaan säännökseen (3 a §:n 1 momentti). Valmismatkaliikerikoksen (2 momentti) syyksi lukemisen edellytyksenä on, että tekoa on pidettävä törkeänä.

Ehdotuksen mukaan perustunnusmerkistöstä säädettäisiin matkapalvelurikosta koskevassa säännöksessä (3 a §) ja matkapalvelurikkomusta koskevaa säännöstä (3 b §) sovellettaisiin, jos rikos olisi kokonaisuutena arvostellen vähäinen. Uudistus on tältä osin luonteeltaan lähinnä tekninen. Tarkoituksena ei ole muuttaa käytäntöä, jossa lievemmat teot arvioidaan rikkomusta ja vakavammat teot rikosta koskevan säännöksen mukaan.

Ehdotetuissa tunnusmerkistöissä tarkoitettuja menettelyjä voidaan pitää niin moitittavina, että rikosoikeudellinen vastuu niistä on perusteltu. Myös elinkeino-oikeudellisen sääntelyn tehokkuuden varmistaminen puoltaa ehdotettua sääntelyä. Ehdotetut rangaistusasteikot vastaavat voimassa olevia säännöksiä ja myös rangaistaviksi säädettävien tekotyyppejen moitittavuutta. Asteikot ovat myös linjassa muiden vastaavatyyppejä tekoja koskevien elinkeino-oikeudelliseen toimintaan liittyvien rangaistussäännösten kanssa.

Pykälillä pannaan täytäntöön direktiivin 25 artikla.

Ehdotuksen 3 a §:n mukaan *matkapalvelurikoksesta* tuomittaisiin elinkeinonharjoittaja, joka vakuutta asettamatta harjoittaa sellaista matkapalveluyhdistelmien tarjoamista, johon matkapalveluntarjoajista annetun lain 3 §:n mukaan vaaditaan vakuus.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettavan laissa ei enää voimassa olevasta valmismatkaliikelaista poiketen edellyttäisi kaikkien valmismatkaliikettä harjoittavien rekisteröintiä. Ehdotettujen säännösten mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston pitämään rekisteriin merkitään vain sellaiset matkapalveluyhdistelmien tarjoajat, jotka ovat velvollisia asettamaan vakuuden. Muilla palveluntarjoajilla ei jatkossa olisi rekisteröitymisvelvollisuutta. Tämän vuoksi rangaistussäännöksessä ei enää säädettäisi rangaistavaksi valmismatkaliikkeen harjoittamista ilman että toiminnanharjoittaja on rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi (voimassa olevan 3 a §:n 1 momentin 1 kohta).

Pykälässä tarkoitettu teko olisi rangaistava vain, jos se heikentää matkustajan taloudellista turvaa. Säännös sisältäisi toissijaisuuslausekkeen, jonka mukaan soveltamisen edellytyksenä olisi lisäksi, ettei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Matkapalvelurikoksesta määrättäisiin sakkorangaistus tai enintään vuosi vankeutta.

Rangaistussäännöksestä poistettaisiin voimassa olevan lain mukainen törkeä huolimattomuus. Matkapalvelurikos ja -rikkomus olisivat rangaistavia vain tahallisenä. Käytännössä tuottamuksellinen tekemuoto on tullut kyseeseen vain harvoin. Matkailualan toimijat ovat tietoisia velvoitteistaan ja voivat epäselvissä tilanteissa tiedustella Kilpailu- ja kuluttajavirastolta tarpeesta asettaa vakuus sekä vakuuden suuruudesta. Tietoonsa tulleissa rikkomus- tai laiminlyöntitilanteissa virasto kehottaa matkapalveluyhdistelmän tarjoajaa korjaamaan asian määrääjässä tai kieltää elinkeinonharjoittajaa harjoittamasta virheellisenä pitämäänsä menettelyä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi 1. lakiehdotuksen 22 §:n perusteella asettaa kiellon tai kehotuksen tehoteeksi uhkasakon. Mikäli elinkeinonharjoittaja viraston kiellosta tai kehotuksesta huolimatta jatkaisi virheellistä toimintaansa, kyseessä olisi tahallinen teko.

Voimassa olevan säännöksen mukaan valmismatkaliikerikkomuksesta tai -rikoksesta tuomitaan se, joka antaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle väärän tiedon vakuuden tarpeeseen tai sen hyväksyttävyyteen vaikuttavasta seikasta tai jättää ilmoittamatta sellaisen seikan (3 a §:n 1 momentin 2 kohta). Säännös poistettaisiin tarpeettomana. Poistettavassa säännöksessä tarkoitettu totuudenvastaisten tietojen antaminen viranomaiselle on rangaistavaa rikoslain 16 luvun 8 §:ssä tarkoitettuna väärän todistuksen antamisena viranomaiselle. Väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle voidaan siten tuomita esimerkiksi tilanteessa, jossa matkapalveluyhdistelmiä tarjoava elinkeinonharjoittaja antaa Kuluttaja- ja kilpailuvirastolle väärän tiedon 1. lakiehdotuksen 3 §:ssä tarkoitettua vakuuden määrän arviointiin liittyvästä seikasta. Väärien tietojen antaminen voi tietyin edellytyksin täyttää myös rikoslain 36 luvussa tarkoitetun petosrikoksen tunnusmerkistön. Vastaavat erityissäännökset on kumottu tarpeettomina erityislainsäädännöstä jo aikaisemmin (ks. HE 6/1997 vp, rikoslain 16 luvun 8 §:n ja liitelakien yksityiskohtaiset perustelut).

Luvun 3 b §:ssä säädettäisiin *matkapalvelurikkomuksesta*. Säännös koskisi tilanteita, joissa elinkeinonharjoittajan 3 a §:ssä tarkoitettu menettely on kokonaisuutena arvostellen vähäinen. Menettelyn moitittavuutta arvioitaisiin kokonaisuutena ottaen huomioon menettelyllä tavoiteltu taloudellinen hyöty ja muut seikat kuten liiketoiminnan laatu ja laajuus.

Matkapalvelurikkomuksesta tuomittaisiin myös matkapalveluyhdistelmien tarjoaja, joka laiminlyö matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain 12 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa toimintaa koskevasta muutoksesta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Muutos voisi kos-

kea vakuuden tarvetta, määrää tai hyväksyttävyyttä. Väärien tai puutteellisten tietojen antamista koskisi tältäkin osin rikoslain 16 luvun 8 §:n rangaistussäännös (väärän todistuksen antaminen viranomaiselle).

Matkapalvelurikkomuksesta määrättäisiin sakkorangaistus.

Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 25 artikla.

2 Voimaantulo

Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava direktiivin täytäntöön panemiseksi annettavat säännökset viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2018, ja niiden on sovellettava näitä säännöksiä viimeistään 1 päivästä heinäkuuta 2018. Tämän mukaisesti ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksen 1. lakiehdotus

Voimassa olevan valmismatkaliikelain mukaan valmismatkaliikkeen harjoittaminen edellyttää rekisteröitymistä Kilpailu- ja kuluttajaviraston pitämään valmismatkaliikerekisteriin riippumatta siitä, onko elinkeinonharjoittaja velvollinen asettamaan vakuuden vai ei.

Esityksen 1. lakiehdotuksessa matkapalveluyhdistelmien tarjoaminen säädettäisiin rekisteröintiä edellyttäväksi elinkeinoksi silloin, kun matkapalveluyhdistelmien tarjoaja on velvollinen asettamaan vakuuden. Vakuuden asettamisvelvollisuudesta säädetään matkapakettidirektiivissä. Elinkeino toiminnan edellytyksenä oleva rekisteröitymisvelvollisuus merkitsee puuttumista perustuslain 18 §:n 1 momentissa säädettyyn elinkeinovapauteen, minkä vuoksi ehdotusta on arvioitava tältä kannalta.

Jokaisella on perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla. Momentissa käytetty ilmaisu ”lain mukaan” viittaa mahdollisuuteen rajoittaa säännöksessä turvattua oikeutta lailla. Tämä tarkoittaa sitä, ettei elinkeinovapauden rajoittamisesta lupa- menettelyllä saa säätää asetuksella tai muulla lakia alemmalla tasolla olevalla säännöksellä.

Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta on vakiintuneesti katsonut elinkeino toiminnan luvanvaraistamisen tai rekisteröimisvaatimuksen olevan mahdollista perusoikeusjärjestelmän kannalta.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään rinnastanut rekisteröitymisvelvollisuuden valtiosääntöoikeudellisesti luvanvaraisuuteen (PeVL 15/2008 vp, PeVL 45/2001 vp ja PeVL 24/2000 vp). Tällaisen sääntelyn tulee täyttää myös muut perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Niiden olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten tulee ilmetä laista. Sääntelyn sisällön kannalta on tärkeää, että säännökset rekisteröinnin edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta. Merkitystä on myös sillä, että missä määrin viranomaisen toimivaltuudet määräytyvät niin sanotun sidotun harkinnan mukaisesti (PeVL 15/2008 vp ja PeVL 33/2005 vp).

Nyt ehdotettua vakuudenasettamisvelvollisten matkapalveluyhdistelmien tarjoajien rekisteröintivelvollisuutta pidetään tarpeellisenä niiden vakavaraisuuden ja luotettavuuden sekä va-

kuuksien riittävyyden varmistamiseksi. Ehdotetut rekisteröinnin edellytykset ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Rekisteröintiin ei liittyisi tarkoituksenmukaisuusharkintaa, vaan jokainen rekisteri-ilmoituksen tekijä on merkittävä matkapalveluyhdistelmien tarjoajista pidettävään rekisteriin, jos laissa säädetty edellytykset täyttyvät. Rekisteröinnin epäämistä koskevaan päätökseen saisi vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan, jonka ei matkapakettidirektiivin mukaan tarvitse asettaa vakuutta, ei tarvitsisi rekisteröityä. Nykyisestä rekisteristä poistettaisiin elinkeinonharjoittajat, joiden ei tarvitse asettaa vakuutta matkapakettidirektiivin mukaan.

Edellä esitetyistä syistä 1. lakiehdotus täyttää perusoikeutta rajoittavalle sääntelylle asetetut vaatimukset, ja laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Esityksen 2. lakiehdotus

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista säädetään työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista, joka on annettu valtion maksuperustelain 8 §:n nojalla. Asetuksen mukaan valmismatkaliikkeen harjoittajan rekisteröintiä koskevan ilmoituksen käsitteleminen, rekisteröidyn valmismatkaliikkeen harjoittajan valvonta ja otteen antaminen valmismatkaliikerekisteristä ovat sellaisia julkisoikeudellisia suoritteita, joista Kilpailu- ja kuluttajavirasto perii omakustannusarvoihin perustuvat kiinteät maksut.

Esityksen 2. lakiehdotuksessa valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta säädettäisiin laintasoisella säädöksellä.

Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Perustuslain 81 §:n 2 momentin mukaan valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla.

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan valvontaan liittyvät maksut on pitkälti katsottu perustuslain 81 §:n näkökulmasta veroiksi. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan veron keskeisiä tunnusmerkkejä ovat suorituksen vastikkeettomuus, pakollisuus sekä tuotantokustannusten ylittäminen, jos suoritus kannetaan jonkin palvelun tai hyödykkeen yhteydessä. Valtiosääntöisille maksuille on ominaista, että ne ovat korvauksia tai vastiketta julkisen vallan palveluista; jos vastikesuhdetta ei ole, niin tällaiset rahasuoritukset valtiolle ovat sen sijaan veroja valtiosääntöoikeudellisessa mielessä (PeVL 61/2002 vp s. 5/II, PeVL 66/2002 vp. s. 3/II, PeVL 67/2002 vp, s. 3/II). Rahasuorituksen mahdollisella rajoitetulla käytötarkoituksella ei ole merkitystä suorituksen valtiosääntöoikeudellisen luonteen arvioinnissa. Jos rahasuoritus peritään yleisesti jonkin toiminnan rahoittamiseen esimerkiksi virastolle tiettyjen laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen, kysymyksessä on pikemminkin valtiosääntöoikeudellinen vero kuin maksu.

Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) perusteluiden mukaan valtion veroa koskevassa laissa tulee säätää verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista. Laista tulee yksiselitteisesti ilmetä verovelvollisuuden piiri. Lain säännösten tulee myös olla sillä tavoin tarkkoja, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua harkintaa. Lisäksi verolaissa edellytetään säädettäväksi, miten verovelvollinen voi saada oikeusturvaa hakemalla muutosta verotuspäätökseen.

Esityksen 2. lakiehdotuksen sääntely valvonta- ja maksukyvyttömyysmaksusta merkitsisi valtiösääntöoikeudellisesti uuden veron käyttöönottoa. Siksi ehdotettava laki sisältäisi perustuslain edellyttämät säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Näin ollen ehdotus ei ole ongelmallinen perustuslain 81 §:n kannalta.

Edellä esitetyistä syistä lakiehdotus täyttää valtion verosääntelylle perustuslaissa asetetut vaatimukset, ja laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

matkapalveluyhdistelmien tarjoajista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämä laki koskee matkapalveluyhdistelmistä annetun lain (/) soveltamisalaan kuuluvien matkapakettien ja yhdistettyjen matkajärjestelyjen tarjoamista (*matkapalveluyhdistelmien tarjoaminen*).

Matkapalveluyhdistelmien tarjoamiseen rinnastetaan tässä laissa lentokuljetusten tarjoaminen kuluttajille, jos kuljetuksen tarjoaa muu kuin lentoliikenteen harjoittaja.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan vakuuksien valvontaa varten ja maksukyvyttömyyden varalta valtiolle perittävästä valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta annetussa laissa (/).

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) elinkeinonharjoittajalla luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan kuuluvia sopimuksia tehdessään toimii tarkoituksessa, joka liittyy hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa riippumatta siitä, toimiiko henkilö matkanjärjestäjänä, matkanvälittäjänä, yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavana tahona vai matkapalvelun tarjoajana;

2) matkustajalla henkilöä, joka haluaa tehdä elinkeinonharjoittajan kanssa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan kuuluvan sopimuksen tai jolla on oikeus matkustaa tällaisen sopimuksen perusteella;

3) matkanjärjestäjällä elinkeinonharjoittajaa, joka yhdistää matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan kuuluvia matkapaketteja ja myy tai muutoin tarjoaa niitä joko suoraan tai toisen elinkeinonharjoittajan välityksellä tai yhdessä toisen elinkeinonharjoittajan kanssa tai joka toimittaa matkustajan tiedot toiselle elinkeinonharjoittajalle matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja verkkovarausmenettelyjä käyttäen;

4) yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavalla taholla sellaista elinkeinonharjoittajaa, joka edesauttaa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 4 §:ssä tarkoitetun yhdistetyn matkajärjestelyn syntymistä;

5) matkanvälittäjällä sellaista muuta elinkeinonharjoittajaa kuin matkanjärjestäjää, joka myy tai muutoin tarjoaa matkanjärjestäjän yhdistämiä matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan kuuluvia matkapaketteja;

6) matkapalveluyhdistelmien tarjoajalla matkanjärjestäjää ja yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavaa tahoa sekä sellaista matkanvälittäjää, joka on sijoittautunut Suomeen ja joka toimii sellaisen Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole itse asettanut matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 (*matkapakettidirektiivi*) mukaista vakuutta muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa (*EU-valtio*) tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (*ETA-valtio*);

7) maksukyvyttömyydellä sitä, että matkapalveluja ei suoriteta matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksuongelmien vuoksi, niitä ei tulla suorittamaan tai ne tullaan suorittamaan vain osittain taikka palveluntarjoajat vaativat matkustajia maksamaan niistä;

8) paluukuljetuksella matkustajan kuljetusta lähtöpaikkaan tai muuhun sopimuspuolten sopimaan paikkaan.

2 luku

Maksukyvyttömyyssuoja ja vakuudet

3 §

Vakuuden asettaminen

Suomeen sijoittautuneen matkanjärjestäjän on asetettava vakuus, joka turvaa matkapaketista matkustajien suorittamien tai heidän puolestaan suoritettujen maksujen palauttamisen siltä osin kuin sopimuksen mukaisia palveluja ei suoriteta matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi. Jos matkapakettisopimukseen sisältyy matkustajien kuljetus, vakuuden on katettava myös matkustajien paluukuljetus.

Suomeen sijoittautuneen yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavan tahon on asetettava vakuus, joka turvaa kaikkien sen matkustajilta saamien maksujen palauttamisen siltä osin kuin matkapalvelua, joka muodostaa osan yhdistettyä matkajärjestelyä, ei suoriteta sen maksukyvyttömyyden vuoksi. Jos taho vastaa matkustajien kuljetuksesta, vakuuden on katettava myös matkustajien paluukuljetus.

Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneen matkanjärjestäjän, joka myy tai tarjoaa myytäväksi matkapaketteja Suomessa tai muutoin suuntaa tällaista toimintaa Suomeen taikka taho, joka edesauttaa yhdistettyjen matkajärjestelyjen hankkimista Suomessa, ja joka ei ole asettanut matkapakettidirektiivin mukaista vakuutta muussa EU- tai ETA-valtiossa, on asetettava vakuus 1 ja 2 momentin mukaisesti.

Suomeen sijoittautuneen matkanvälittäjän, joka toimii sellaisen Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole itse asettanut matkapakettidirektiivin 17 artiklan mukaista vakuutta, on asetettava vakuus sekä oman että päämiehensä maksukyvyttömyyden varalta.

Tässä pykälässä tarkoitettu vakuus on asetettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle.

4 §

Vakuuden hyväksyttävyys

Vakuuden hyväksyy Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Vakuudeksi hyväksytään takaus, muu vakuus- tai vakuutus:

- 1) jonka antajalla on kotipaikka EU- tai ETA-valtiossa;
- 2) jonka antajan Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo kykenevän täyttämään maksuvelvollisuutensa; ja
- 3) jonka mukaisen vastuumäärän Kilpailu- ja kuluttajavirasto arvioi riittävän 3 §:ssä tarkoitettuihin matkustajien saatavien maksamiseen.

Vakuuden on oltava tosiasiallinen, ja sen on katettava kohtuudella ennakoitavissa olevat kustannukset. Vakuuden on oltava käytettävissä maksutta.

Matkustajan on saatava hyöty vakuudella toteutetusta maksukyvyttömyyssuojasta asuinpaikastaan, lähtöpaikasta taikka matkapaketin tai yhdistettyihin matkajärjestelyihin kuuluvan matkapalvelun myyntipaikasta riippumatta sekä riippumatta siitä, missä EU- tai ETA-valtiossa maksukyvyttömyyssuojasta vastaava taho sijaitsee.

5 §

Vakuuden ehdot

Vakuuden ehdoista on käytävä ilmi ainakin seuraavat seikat:

- 1) Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi vaatia maksuvelvoitteiden täyttämistä heti, kun matkapalveluyhdistelmien tarjoaja on maksukyvytön;
- 2) vakuus päättyy aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun Kilpailu- ja kuluttajavirasto on saanut vakuudenantajalta kirjallisen ilmoituksen vakuuden päättymisestä;
- 3) Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi irtisanoa vakuuden kuukauden kuluttua siitä, kun se on todennut, ettei vakuudenantaja kykene täyttämään maksuvelvollisuuttaan;
- 4) vakuus kattaa vakuuden voimassaoloaikana syntyneet tässä laissa tarkoitetut matkustajien saatavat ja ne saatavat, jotka ovat syntyneet ennen kuin vakuus on tullut voimaan; ja
- 5) vakuudesta suoritettavat maksut tulee suorittaa veloituksetta Kilpailu- ja kuluttajaviraston yksilöimille pankkitileille.

6 §

Maksukyvyttömyyssuojan vastavuoroinen tunnustaminen

Muuhun EU- tai ETA-valtioon kuin Suomeen sijoittautunut matkanjärjestäjä, joka myy tai tarjoaa myytäväksi matkapaketteja Suomessa tai muutoin suuntaa tällaista toimintaa Suomeen, taikka elinkeinonharjoittaja, joka edesauttaa yhdistettyjen matkajärjestelyjen hankkimista Suomessa, ei ole velvollinen asettamaan vakuutta Suomessa, jos kyseinen elinkeinonharjoittaja on asettanut vakuuden sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaisesti.

7 §

Vakuuden alentaminen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on alennettava vakuutta matkapalveluyhdistelmien tarjoajan hakemuksesta, kun hakija osoittaa, että se täyttää seuraavat edellytykset:

- 1) matkapalveluyhdistelmien tarjoajan oma pääoma on suurempi kuin viranomaisen sille määräämän vakuuden arvo;
- 2) matkapalveluyhdistelmien tarjoajan tilinpäätöksen mukaisen vaihto- ja rahoitusomaisuuden arvo on kuluvana ja kahtena edellisenä tilikautena ollut vähintään yhtä suuri kuin tilinpäätöksen mukainen lyhytaikainen vieras pääoma (*selvitys maksuvalmiudesta*); ja

3) matkapalveluyhdistelmien tarjoaja ei ole viiden viimeisen tilikauden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt hoitaa veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- ja työtömyysvakuutusmaksuihin sekä tullin perimiin maksuihin liittyviä velvollisuuksiansa.

Vakuutta alennetaan sillä määrällä, jolla matkapalveluyhdistelmien tarjoajan oma pääoma ylittää sille määrätyn vakuuden. Alennetun vakuuden on oltava kuitenkin vähintään 50 prosenttia hyväksytyn vakuuden määrästä.

8 §

Alennetun vakuuden valvonta

Jos matkapalveluyhdistelmien tarjoajan vakuutta on alennettu, sen on toimitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kaksi kertaa vuodessa tilintarkastajan vahvistama laskelma oman pääoman määrästä ja selvitys maksuvalmiudesta sekä perusteltu selvitys toiminnasta vakuuden arvioimiseksi.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on poistettava vakuuden alentaminen, jos matkapalveluyhdistelmien tarjoaja laiminlyö 1 momentissa mainittujen tietojen toimittamisen tai ei enää täytä 7 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

9 §

Maksukyvyttömyyden toteaminen ja vakuuden käyttäminen

Kilpailu- ja kuluttajavirasto päättää vakuuden käyttämisestä sen jälkeen, kun se on todennut matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömäksi.

10 §

Saatavien maksaminen matkustajille ja paluukuljetusten järjestäminen

Vakuutta käytetään vakuudella turvattujen saatavien maksamiseen matkustajille ja matkustajien paluukuljetusten järjestämiseen.

Matkustajan on esitettävä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vaatimus vakuuden käyttämisestä saatavansa suorittamiseen kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin matkapalveluyhdistelmien tarjoaja todetaan maksukyvyttömäksi. Ennakkomaksujen palautukset on suoritettava ilman aiheetonta viivytystä matkustajan esittämän vaatimuksen jälkeen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto järjestää tarvittaessa matkustajien paluukuljetuksen. Sen on toimitettava paluukuljetukseen liittyvät tiedot ja ohjeet matkustajalle henkilökohtaisesti ja viivytystä matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömyyden toteamisen jälkeen. Jos Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole käytössä matkustajan yhteystietoja, on sen julkaistava paluukuljetukseen liittyvät tiedot verkkosivuillaan tai vastaavalla yleisön helposti saatavilla olevalla tavalla.

Matkustajalla ei ole oikeutta korvaukseen tämän lain nojalla, jos hänelle maksetaan 3 §:n mukaisella vakuudella turvattuja saatavia jonkin muun lain tai sopimuksen perusteella. Matkustajalla ei ole myöskään oikeutta korvaukseen paluukuljetuksesta, jos hän jättää ilman perusteltua syytä noudattamatta Kilpailu- ja kuluttajaviraston paluukuljetuksista antamia ohjeita.

11 §

Paluukuljetusten ja saatavien maksaminen valtion varoista

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi maksaa valtion talousarvion rajoissa paluukuljetusten kustannuksia valtion varoista, jos se matkustajien nopean paluukuljetuksen vuoksi on välttämätöntä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi maksaa valtion talousarvion rajoissa matkustajien muita saatavia valtion varoista, jos asetettu vakuus ei riitä kaikkien saatavien maksamiseen tai saatavia ei voida maksaa vakuuksista matkustajan pyynnön jälkeen ilman aiheetonta viivytystä.

Paluukuljetusten kustannukset ja matkustajille maksetut korvaukset korvataan valtiolle vakuuksista.

12 §

Velvollisuus ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on viipymättä ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sellaisesta toimintansa laadusta tai laajuudesta koskevasta muutoksesta, joka voi vaikuttaa velvollisuuteen asettaa vakuus taikka vakuuden määrään tai hyväksyttävyyteen.

3 luku

Vakuudenasettamisvelvollisten rekisteröinti

13 §

Rekisteri vakuudenasettamisvelvollisista ja rekisteri-ilmoitus

Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää tässä laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi rekisteriä sellaisista matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, joiden on asetettava vakuus 3 §:n nojalla (*rekisteri vakuudenasettamisvelvollisista*).

Sen, joka aikoo tarjota matkapalveluyhdistelmiä ja joka on velvollinen asettamaan vakuuden, on tehtävä ilmoitus Kilpailu- ja kuluttajavirastolle rekisteriin merkitsemistä varten. Ilmoitukseen on sisällytettävä 15 §:n 1 momentin 1—6 kohdassa tarkoitetut tiedot. Ilmoitukseen on liitettävä ote kaupparekisteristä tai muusta vastaavasta julkisesta rekisteristä, selvitys rekisteröinnistä perittävän maksun suorittamisesta sekä perusteltu selvitys toiminnasta vakuuden arvioimiseksi.

14 §

Rekisteröinnin edellytykset

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on rekisteröitävä ilmoituksen tekijä rekisteriin vakuudenasettamisvelvollisista, jos tämä:

- 1) on täyttänyt velvollisuuden asettaa vakuus;
- 2) ei ole konkurssissa ja, jos hän on luonnollinen henkilö, on täysi-ikäinen eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu; ja
- 3) ei ole kolmen edeltävän vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt hoitaa veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksuihin sekä Tullin perimiin maksuihin liittyvät velvollisuutensa.

15 §

Rekisteriin merkittävät tiedot ja muutoksista ilmoittaminen

Rekisteriin vakuudenasettamisvelvollisista merkitään:

1) luonnollisen henkilön täydellinen nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika sekä toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste sekä yhteystiedot;

2) oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste sekä yhteystiedot;

3) luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön käyttämä markkinointinimi;

4) se, toimiiko elinkeinonharjoittaja matkanjärjestäjänä, Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneen matkanjärjestäjän matkanvälittäjänä vai yhdistetyn matkajärjestelyn hankkimista edesauttavana tahona;

5) tieto siitä, tarjoaako elinkeinonharjoittaja lentokuljetuksia 1 §:n 2 momentin mukaisesti;

6) vakuuden antaja ja vastuumäärä;

7) rekisteritunnus ja rekisteröinnin päivämäärä;

8) rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta.

Rekisteriin merkitään myös tiedot niistä, joille on määrätty 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu kielto tarjota matkapalveluyhdistelmiä. Tieto on poistettava rekisteristä kolmen vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kielto on annettu.

Rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista on viipymättä ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Jos muutosilmoitus koskee matkapalveluyhdistelmien tarjoamisen lopettamista, ilmoitukseen on liitettävä tilintarkastajan vahvistama selvitys korvausvaatimuksista ja maksuvelvoitteista, jotka voivat tulla suoritettaviksi vakuudesta.

16 §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, rekisteristä saa luovuttaa henkilötietoja tulosteena tai saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaa ne muutoin sähköisessä muodossa. Tieto henkilötunnuksesta saadaan kuitenkin luovuttaa tämän lain nojalla vain, jos tieto annetaan tulosteena tai teknisenä tallenteena ja jos luovutuksensaajalla on oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn henkilötietolain (523/1999) 13 §:n tai muun lain nojalla.

17 §

Rekisteristä poistaminen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on poistettava matkapalveluyhdistelmien tarjoaja rekisteristä, jos rekisteröity ei enää täytä 14 §:ssä säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä tai on lopettanut toimintansa.

4 luku

Valvonta ja pakkokeinot

18 §

Valvonta

Tämän lain noudattamista valvovat Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä aluehallintovirastot.

19 §

Valvontaviranomaisen oikeus saada tietoja

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä annettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sekä aluehallintovirastolle valvontaa varten välttämättömät asiakirjat ja tiedot.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on toimitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vahvistettu tilinpäätös yhden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston asettamina määräaikoina perusteltu selvitys toiminnastaan vakuuden arvioimiseksi. Tilinpäätöksen yhteydessä on toimitettava myös matkapalveluyhdistelmien tarjonnan laatuun ja laajuuteen liittyvät tiedot päättyneeltä tilikaudelta.

20 §

Tiedonsaanti viranomaiselta

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla sekä aluehallintovirastolla on oikeus salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada maksutta valvonnan, rekisteröinnin edellytysten ja rekisteristä poistamisen edellytysten selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot toiselta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta. Tiedot voidaan luovuttaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sekä aluehallintovirastolle myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

21 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä aluehallintovirasto saavat salassapitosäännösten estämättä luovuttaa valvonnassa saamiaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajaa koskevia tietoja muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle, jos se on niiden tehtävien suorittamisen kannalta välttämätöntä, sekä syyttäjälle syyteharkintaa varten ja esitutkintaviranomaiselle rikosten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

22 §

Pakkokeinot

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on kiellettävä elinkeinonharjoittajaa harjoittamasta tämän lain mukaista elinkeinotoimintaa, jos vakuudenasettamiseen velvollinen matkapalveluyhdistelmien tarjoaja ei ole asettanut vakuutta tai asetettua vakuutta ei voida enää hyväksyä.

Jos matkapalveluyhdistelmien tarjoaja laiminlyö 12 §:ssä, 13 §:n 2 momentissa, 19 tai 25 §:ssä säädetyn velvollisuuden, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi kehottaa sitä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi asettaa tässä pykälässä tarkoitetun kiellon tai kehotuksen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

23 §

Pakkokeinot eräissä rajat ylittävissä tapauksissa

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi ryhtyä 22 §:ssä mainittuihin toimenpiteisiin myös rajat ylittävistä kieltomenettelystä annetun lain (1189/2000) 2 §:ssä tarkoitetun ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta, jos Suomesta peräisin oleva toiminta on vastoin matkapaketti-

direktiivin V ja VI luvun sekä VII luvun 20 artiklan säännöksiä sellaisina kuin ne on pantu kansallisesti täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa.

24 §

Kieltokanteen vireillepano ulkomailla

Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta panna vireille kieltokanne toisessa EU- tai ETA-valtiossa säädetään rajat ylittävistä kieltomenettelyistä annetussa laissa.

5 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Tilintarkastaja ja kirjanpito

Sellaisella matkapalveluyhdistelmien tarjoajalla, jonka on asetettava vakuus, on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja, vaikka matkapalveluyhdistelmien tarjoaja ei olisi tilintarkastuslain nojalla tilintarkastusvelvollinen.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle 8 ja 19 §:n nojalla toimitettaviin selvityksiin on liitettävä tilintarkastajan lausunto, jossa tilintarkastaja vahvistaa selvityksissä esitettyjen tietojen asianmukaisuuden.

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on järjestettävä kirjanpitonsa sellaiseksi, että kaikki matkapalveluyhdistelmistä ja niihin liittyvistä palveluista ennen matkan alkamista suoritettut maksut käyvät siitä ajantasaisesti ilmi. Muilta osin kirjanpidosta säädetään kirjanpitolaissa (1336/1997).

26 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus matkapalvelurikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 30 luvun 3 a §:ssä ja matkapalvelurikkomuksesta 30 luvun 3 b §:ssä.

Sitä, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai kehotusta, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta, jos uhkasakko on lainvoimaisella päätöksellä tuomittu maksettavaksi.

27 §

Muutoksenhaku

Edellä 17, 22 ja 23 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston 4, 9 ja 17 §:n nojalla antamaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

28 §

Keskusyhteyspiste

Matkapakettidirektiivin 18 artiklassa tarkoitettuna keskusyhteyspisteenä toimii Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Keskusyhteyspisteen tehtävänä on helpottaa EU- ja ETA-valtioiden välistä hallinnollista yhteistyötä ja näissä valtioissa toimivien matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvontaa mainitussa artiklassa tarkoitetut tiedon antamiseen liittyvät velvollisuudet täyttämällä.

Jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto epäilee matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömyyssuojaa, sen on pyydettävä selvitys siltä EU- tai ETA-valtiolta, johon matkapalveluyhdistelmien tarjoaja on sijoittautunut. Kilpailu- ja kuluttajaviraston on vastattava toisen EU- tai ETA-valtion esittämään pyyntöön mahdollisimman pian, kuitenkin ensimmäisen kerran viimeistään 15. arkipäivänä pyynnön vastaanottamisesta.

29 §

Neuvottelukunta

Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteydessä voi olla matkapalveluyhdistelmäasiain neuvottelukunta, jonka työ- ja elinkeinoministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata matkailualan kehitystä, sekä tämän lain soveltamista ja valvontaa, antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita lainsäädännön ja valvonnan kehittämiseksi.

Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja sekä vähintään viisi muuta jäsentä, joista yksi on varapuheenjohtaja. Varapuheenjohtajalla ja muilla jäsenillä on henkilökohtainen varajäsen. Neuvottelukunnan jäsenten tulee olla matkapalveluyhdistelmäasioihin hyvin perehtyneitä.

Neuvottelukunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kolme muuta jäsentä.

6 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

30 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan annettu laki valmismatkaliikkeista (939/2008).

31 §

Siirtymäsäännökset

Ilmoitus vakuuden asettamisesta ja 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu rekisteri-ilmoitus voidaan ottaa käsiteltäväksi ennen tämän lain voimaantuloa. Vakuus voidaan hyväksyä ja ilmoituksen tekijä voidaan merkitä rekisteriin vakuudenasettamisvelvollisista tämän lain tultua voimaan.

Sellaista valmismatkaliikkeen harjoittajaa koskevat tiedot, joka tämän lain voimaan tullessa on merkittynä valmismatkaliikkeista annetun lain mukaiseen valmismatkaliikerekisteriin ja

joka on tämän lain mukaan vakuudenasettamisvelvollinen sekä asettanut hyväksyttävän vakuuden, siirretään tämän lain mukaiseen rekisteriin.

Se, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa sellaista matkapalveluyhdistelmien tarjoamista, joka edellyttää tämän lain mukaan vakuuden asettamista ja rekisteröintiä, saa jatkaa toimintaansa, kunnes päätös vakuuden hyväksymisestä ja rekisteriin merkitsemisestä on tehty, jos vakuus asetetaan ja 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu rekisteri-ilmoitus tehdään kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

2.

Laki

matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajan vakuuksien valvontaa varten ja maksukyvyttömyyden varalta valtiolle perittävästä valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta.

2 §

Maksuvelvollinen

Valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksua on velvollinen maksamaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun laissa (/) tarkoitettu elinkeinonharjoittaja, joka on velvollinen asettamaan mainitun lain 3 §:n mukaisen vakuuden.

3 §

Maksun määrä

Maksu koostuu matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain 3 §:n mukaiseen vakuusmäärään perustuvasta kiinteästä maksusta ja matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdon perusteella maksettavasta prosenttiperusteisesta maksusta.

Kiinteä maksuosuus määräytyy maksuvelvollisen maksuvuotta edeltäneen vuoden suurimman laskennallisen vakuusmäärän perusteella seuraavasti:

Vakuusmäärä	Maksu
Enintään 10 000 euroa	405 euroa
Yli 10 000 euroa—50 000 euroa	945 euroa
Yli 50 000 euroa—200 000 euroa	1 350 euroa

Yli 200 000 euroa—1 000 000 euroa	2 025 euroa
Yli 1 000 000 euroa—3 000 000 euroa	2 700 euroa
Yli 3 000 000—10 000 000 euroa	3 375 euroa
Yli 10 000 000 euroa	4 050 euroa

Prosenttiperusteinen maksuosuus on 0,024 prosenttia edellisen päättäneen tilikauden matkapaikavähennysten myynnin liikevaihdosta.

4 §

Toimivaltainen viranomainen

Maksun määrää ja perii kalenterivuositain Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

5 §

Maksun suorittaminen

Maksu erääntyy maksettavaksi kalenterivuositain Kilpailu- ja kuluttajaviraston määräämänä ajankohtana. Kilpailu- ja kuluttajaviraston on lähetettävä maksupäätös maksuvelvolliselle viimeistään 30 päivää ennen eräpäivää.

Jos maksuvelvollisuus päättyy kesken kalenterivuoden, maksuvelvolliselle ei palauteta perittyjä maksuja tai niiden osia.

6 §

Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on virheen johdosta määrätty liikaa maksua, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi voidaan tehdä vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

7 §

Oikaisu maksunsaajan hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, ettei asiaa ole joltakin osalta tutkittu, jäänyt määräämättä säädetty maksu tai osa siitä, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksunsaajan hyväksi voidaan tehdä vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu määrättiin tai olisi pitänyt määrätä.

8 §

Muutoksenhaku

Maksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

9 §

Maksun perintä

Maksun suorasta ulosottokelpoisuudesta ilman ulosottoperustetta säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

10 §

Tietojenantovelvollisuus ja arviomaksu

Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan on pyynnöstä annettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle maksun määrittämistä varten tarvittavat tiedot. Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan oma-aloitteisesta velvollisuudesta toimittaa valvonta- ja maksukyvyttömyysmaksun määrittämiseksi tarvittavat tiedot säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain 19 §:n 2 momentissa.

Maksun määrittäminen on toimitettava arvioimalla, jos maksun määrittämistä varten tarvittavia tietoja ei ole annettu. Maksupäätöksessä on tällöin mainittava arvion perusteet. Arvion perustana käytetään aiempien vuosien tietoja.

11 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Vuonna 2018 maksuvelvolliselta peritään puolet tämän lain mukaan määräytyvästä vuosittaisesta valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta.

3.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 21 kohta, sellaisena kuin se on laissa 454/2017, ja
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017 ja 454/2017, uusi 22 kohta seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

21) kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain (1075/2000) 5 a, 8 ja 19 §:ssä säädetyn tehtävän selvittämistä;

22) matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain (/) 14, 17 ja 18 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

4.

Laki

rikoslain 30 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 30 luvun 3 a §, sellaisena kuin se on laeissa 940/2008 ja 683/2012, sekä
lisätään 30 lukuun uusi 3 b § seuraavasti:

30 luku

Elinkeinorikoksista

3 a §

Matkapalvelurikos

Elinkeinonharjoittaja, joka vakuutta asettamatta harjoittaa sellaista matkapalveluyhdistelmien tarjoamista, johon matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain (/) 3 §:n mukaan vaaditaan vakuus, ja siten heikentää matkustajan taloudellista turvaa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *matkapalvelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

3 b §

Matkapalvelurikkomus

Jos matkapalvelurikos, huomioon ottaen sillä tavoiteltu taloudellinen hyöty tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksenteijä on tuomittava matkapalvelurikkomuksesta sakkoon.

Matkapalvelurikkomuksesta tuomitaan myös matkapalveluyhdistelmien tarjoaja, joka laiminlyö matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain 12 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa toimintaa koskevasta muutoksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

Helsingissä 19 päivänä syyskuuta 2017.

Pääministeri

Juha Sipilä

Työministeri Jari Lindström

3.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 21 kohta, sellaisena kuin se on laissa 454/2017, ja
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017 ja 454/2017, uusi 22 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tuke-
 maan:

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tuke-
 maan:

21) kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokra-
 huoneiston välitysliikkeistä annetun lain
 (1075/2000) 5 a, 8 ja 19 §:ssä säädetyn tehtä-
 vän selvittämistä.

21) kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokra-
 huoneiston välitysliikkeistä annetun lain
 (1075/2000) 5 a, 8 ja 19 §:ssä säädetyn tehtä-
 vän selvittämistä;

22) *matkapalveluyhdistelmien tarjoajista*
annetun lain (/) 14, 17 ja 18 §:ssä
säädetyn tehtävän hoitamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

4.

Laki**rikoslain 30 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 30 luvun 3 a §, sellaisena kuin se on laeissa 940/2008 ja 683/2012, sekä
lisätään 30 lukuun uusi 3 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 luku

30 luku

Elinkeinorikoksista**Elinkeinorikoksista**

3 a §

3 a §

*Valmismatkaliikerikkomus ja valmismatkaliikerikos****Matkapalvelurikos***

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) ilman, että hänet on valmismatkaliikkeistä annetun lain (939/2008) 6 §:n mukaisesti rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi, harjoittaa sellaista valmismatkaliikettä, johon ei vaadita vakuutta, tai käyttää nimitystä matkatoimisto tai valmismatkaliike tai

2) vakuutta asettamatta harjoittaa sellaista valmismatkaliikettä, johon valmismatkaliikkeistä annetun lain 9 §:n mukaan vaaditaan vakuus, tai antaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle väärän tiedon vakuuden tarpeeseen tai sen hyväksyttävyyteen vaikuttavasta seikasta tai jättää ilmoittamatta sellaisen seikan ja siten heikentää matkustajan taloudellista turvaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *valmismatkaliikerikoksesta* sakkoon.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä on sillä tavoiteltu taloudellinen hyöty ja muut seikat huomioon ottaen myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä, tekijä on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *val-*

*Elinkeinonharjoittaja, joka vakuutta asettamatta harjoittaa sellaista matkapalveluyhdistelmien tarjoamista, johon matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain (/) 3 §:n mukaan vaaditaan vakuus, ja siten heikentää matkustajan taloudellista turvaa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, **matkapalvelurikoksesta** sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.*

mismatkaliikerikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

3 b §

Matkapalvelurikkomus

(uusi)

Jos matkapalvelurikos, huomioon ottaen sillä tavoiteltu taloudellinen hyöty tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava matkapalvelurikkomuksesta sakkoon.

Matkapalvelurikkomuksesta tuomitaan myös matkapalveluyhdistelmien tarjoaja, joka laiminlyö matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain 12 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa toimintaa koskevasta muutoksesta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*
